

Revista ECONOMICA

Academia J. I. H. B. B.
SALA DE LECTURA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREȘTEREA
GRADULUI DE
UTILIZARE A
FONDURILOR
FIXE

Academia J. I. H. B. B.
SALA DE LECTURA

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MUNICIPIUL ARAD

La numai câteva zile după întâlnirea cu colectivele muncitorești din fabricile de zahăr din Giurgiu, Săscut și Urziceni, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, a examinat la Întreprinderea de prelucrare a sfeclii de zahăr din Arad, împreună cu cadre de conducere din domeniul industriei alimentare și specialiști, aspecte importante privind creșterea producției de sfeclă de zahăr, continua modernizare a unităților de industrializare, valorificarea cât mai bună a materiei prime, precum și stabilirea sarcinilor corespunzătoare referitoare la realizarea de noi fabrici de acest profil.

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981

ÎN CONCORDANȚĂ cu obiectivele majore ale dezvoltării economiei naționale și creșterii, pe această bază, a nivelului de trai al oamenilor muncii, planul pe anul 1981 prevede realizarea unui însemnat volum de investiții — 220 miliarde lei. Cu aceste fonduri se vor realiza 750 capacități de producție industriale și agrozootehnice, lucrări de irigații pe 195 mii hectare ș.a. Agricultură va fi dotată în anul viitor cu 14300 tractoare, 6000 mii combine autopropulsate, iar transporturile vor fi înzestrate cu încă 170 locomotive diesel și electrice, 4900 vagoane de marfă a 4 osii, autobasculante și remorci auto cu o capacitate de 40 mii tone, în timp ce flota maritimă va primi nave cu o capacitate de 268 mii tdw, iar cea fluvială de 114,5 mii tone, 10 remorchere și altele.

Preocuparea constantă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor ce muncesc se va concretiza și în darea în folosință a 185 mii apartamente și extinderea parcului de mijloace de transport urban în comun. În domeniul activităților social-culturale urmează a se realiza noi spații pentru învățământul superior cu o suprafață de 37580 mp și 3528 locuri în cămine studențești, 1573 săli de clasă, 7054 locuri de muncă în ateliere școlare, 38 dispensare și dispensare-policlinici și 5975 paturi de spital, 11750 locuri în cinematografe și alte 4300 în case de cultură și cluburi ș.a.

Ca volum, programul de investiții pentru anul 1981 depășește cu peste 10% programul întregului cincinal 1961—1965 și cu 45% pe cel realizat în anul 1976 — primul an al cincinalului actual — situându-se aproximativ la nivelul programului de investiții al anului 1980. La stabilirea dimensiunii programului de investiții pentru anul viitor, s-au avut în vedere ca orientări de bază: ● scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor prin concentrarea eforturilor pe capacitățile de producție prioritare ● restringerea frontului de lucru ● îmbunătățirea raportului dintre investițiile realizate și valoarea fondurilor fixe ce se pun în funcțiune ● reducerea în continuare a ponderii lucrărilor de construcții-montaj și creșterea ponderii investițiilor în utilaje ● reutilizarea și modernizarea capacităților de producție existente ● pregătirea mai bună a investițiilor, începerea lucrărilor fiind riguros condiționată de aprobarea prealabilă a documentațiilor tehnico-economice și de satisfacerea integrală a celorlalte cerințe necesare desfășurării ritmice a lucrărilor de execuție și de punere în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective.

Concepția programului de investiții pe anul 1981 are în vedere accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, accentuarea trecerii de la reproducția extensivă la reproducția de tip intensiv, accelerarea creșterii productivității muncii și a eficienței fondurilor fixe, sporirea gradului de valorificare a resurselor, economisi-

Evoluții ale dimensiunilor și structurilor planului de investiții

	1980	1981
● Volumul total al investițiilor (miliarde lei)	220	220
● Ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor (%)	43,8	37,8
● Numărul capacităților și obiectivelor principale planificate de pus în funcțiune	670	750

rea pe toate căile a materiilor prime, energiei și combustibilului, creșterea exporturilor și a participării țării noastre la schimbul mondial de valori. Repartizarea pe ramuri și subramuri economice a volumului de investiții prevăzut pentru anul 1981 urmărește, totodată, continuarea procesului de reînodulare a structurilor economiei și îndeosebi a celor industriale, accentuarea extinderii metalurgiei prelucrătoare, a subramurilor purtătoare de tehnică de vîrf din cadrul construcțiilor de mașini, a chimiei de sinteză fină și mic tonaj, precum și limitarea sectoarelor industriale energo-intensive la necesitățile stricte ale economiei.

Eforturi sporite pentru accelerarea punerii în funcțiune

AVÎND ÎN VEDERE continuitatea și permanența activității de investiții, o primă condiție a realizării integrale a obiectivelor stabilite prin programul de investiții al anului viitor o constituie finalizarea sarcinilor din planul pe anul 1980, ultimul din cincinalul actual. Pe baza măsurilor adoptate în cursul acestui an cu privire la concentrarea activității de investiții la obiectivele principale cu termene de punere în funcțiune apropiate, este necesar ca în cadrul activității desfășurate de fiecare dintre factorii implicați să sporească eforturile pentru accelerarea punerii în funcțiune a unui număr cât mai mare de capacități, pentru eliminarea și recuperarea întârzierilor în execuția lucrărilor, ca urmare a dispersării forțelor de execuție pe un număr prea mare de șantiere, a deficiențelor în pregătirea și execuția lucrărilor, în asigurarea cu utilaje tehnologice. Sarcini deosebite în acest sens revin ministerelor Industriei Chimice, Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Metalurgice, Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Industriei Ușoare, Minelor Petrolului și Geologiei, Energiei Elec-

trice care, în partea finală a acestui an, urmează să dea în exploatare un număr mare de capacități de producție, multe dintre acestea avînd deja termenele planificate de punere în funcțiune depășite.

Realizarea și punerea în funcțiune a acestor capacități este condiționată în primul rînd de fabricarea și livrarea utilajelor tehnologice de către uzinele producătoare de utilaje. Măsuri energice pentru urgentarea fabricării și livrării utilajelor tehnologice necesare punerii în funcțiune a noilor capacități se impun în toate uzinele producătoare de utilaje și cu deosebire la: ● întreprinderea „Independența” — Sibiu, care în prezent are serioase restanțe față de noile investiții de la întreprinderile „Metalurgică” — Bacău, „Strungul — Arad” și „Mecanică” — Suceava; ● întreprinderea „23 August” — București, cu restanțe pentru Combinatul minier Valea-Jiului, întreprinderile metalurgice din Iași și Copșa Mică; ● întreprinderea de utilaje tehnologice Buzău, care are rămîneri în urmă în livrări față de prevederile din contractele încheiate cu combinatele petrochimice Borzești și Brazi și pentru întreprinderile de articole tehnice din cauciuc Pitești și Botoșani; ● întreprinderea de utilaj chimic Ploiești cu restanțe pentru Combinatul chimic Craiova, Combinatul petrochimic Borzești și pentru combinatele de îngrășăminte chimice din Arad și Slobozia etc. Ca urmare în aceste unități se cere acționat, cu mai multă consecvență pentru acordarea unei atenții deosebite fabricării operative a utilajelor tehnologice, care condiționează puneri în funcțiune de noi obiective în acest an.

Sarcini deosebite în realizarea planului revin în acest ultim trimestru al anului organizațiilor de construcții-montaj atît din subordinea Ministerului Construcțiilor Industriale, cît și din subordinea titularilor de investiții, cu deosebire a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor Petrolului și Geologiei pe șantierele cărora se înregistrează rămîneri în urmă în execuția lucrărilor de construcții, precum și întreprinderilor de construcții-montaj subordonate consiliilor populare care execută în principal construcții de locuințe. Și în acest domeniu trebuie depuse eforturi susținute pentru ca prin creșterea productivității muncii, extinderea gradului de mecanizare și a tehnologiilor moderne, lărgirea muncii în acord global să se asigure darea în folosință a întregului număr de locuințe prevăzute pentru acest an.

În acest cadru, este de subliniat faptul că datorită neasigurării fronturilor de montaj și efectivelor de montori de către constructori (dar și din cauza fabricării și livrării unor utilaje în altă

ordine decât aceea cerută de succesiunea lucrărilor de montaj), pe unele șantiere s-au acumulat mari stocuri de utilaje la care nu a început montajul. Iată de ce, în cadrul organizațiilor de construcții în primul rînd, se cer luate cele mai hotărîte măsuri, în funcție de situația concretă din fiecare șantier, pentru asigurarea efectivelor de montatori și intensificarea lucrărilor de montare a utilajelor, iar beneficiarii să sprijine această acțiune cu echipe de montaj care să participe la urgentarea acestor lucrări.

Totodată, pentru asigurarea execuției în ritm susținut a lucrărilor de construcții-montaj în perioada de iarnă, se impune crearea din timp a condițiilor necesare, care să permită desfășurarea ritmică a activității pe șantiere, cu deosebire la acele obiective la care urmează să intre în funcțiune capacități de producție.

Asigurarea utilajelor tehnologice

ÎN ANSAMBLUL măsurilor și acțiunilor destinate să asigure realizarea planului pe anul 1981, un loc central trebuie să-l ocupe materializarea indicațiilor de o deosebită însemnătate ale secretarului general al partidului ca nici un obiectiv de investiții să nu fie început fără o justificare temeinică a necesității și oportunității lui, fără o pregătire corespunzătoare, fără existența tuturor condițiilor de realizare, în primul rînd a proiectelor de execuție.

1 Din punct de vedere al pregătirii documentației tehnico-economice pentru planul pe anul viitor, situația se prezintă mult îmbunătățită față de anii anteriori, cu deosebire în ceea ce privește elaborarea și predarea către constructori, a detaliilor și devizelor de execuție pentru lucrările de construcții, care la 30 septembrie a.c. erau realizate în proporție de aproape 80%. În

aceste condiții constructorii, cunoscînd volumul și structura lucrărilor ce urmează să le execute în anul viitor, pot lua din timp măsurile tehnice și organizatorice pentru pregătirea în bune condițiuni a bazei tehnico-materiale, în așa măsură încît să se asigure desfășurarea ritmică a lucrărilor. Este de semnalat însă că în timp ce majoritatea titularilor și beneficiarilor au acordat acestor lucrări pregătitoare o atenție deosebită, obținînd și rezultate corespunzătoare, o serie de beneficiari din subordinea unor titulari ca Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Ușoare și a unor consilii populare județene ca Gorj, Caraș-Severin, Argeș și altele nu au manifestat pînă acum atenția cuvenită în acest sens, astfel încît lucrările de construcții-montaj ce urmează să fie realizate în anul viitor sînt asigurate în proporție redusă cu detalii și devize de execuție.

Situațiile de asemenea natură impun și din partea organizațiilor de proiectare măsuri deosebite pentru urgentarea elaborării documentațiilor tehnice de execuție a noilor obiective aflate în diferite stadii, clarificarea tuturor problemelor care se ridică în concepția acestora adoptarea celor mai eficiente soluții tehnologice și prezentarea lor de urgență la organele de avizare și aprobare. Totodată, este necesar ca titularii și beneficiarii de investiții să întreprindă acțiuni în vederea asigurării și a celorlalte condiții necesare începerii acestor obiective, respectiv pentru obținerea terenurilor necesare amplasării lor (exproprieri, demolări, autorizări de construcții).

2 În mod deosebit, furnizorii de utilaje și beneficiarii trebuie să se preocupe de asigurarea întregului volum de utilaje tehnologice necesare realizării și punerii în funcțiune a capacităților de producție în anul 1981. Pînă la 30 septembrie a.c. beneficiarii au depus la furnizori, în vederea contractării și

uzinării, documentația tehnică de execuție pentru 85% din volumul total de utilaje ce urmează să fie fabricat în anul 1981 și pentru peste 95% din volumul de utilaje aferente punerilor în funcțiune din anul viitor. La aceeași dată, erau încheiate contracte pentru 65% din volumul total de utilaje și pentru 77% din volumul celor aferente capacităților cu termene de intrare în funcțiune în 1981. Comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent situația contractării este mai bună în acest an, cu deosebire la utilajele pentru capacitățile cu termene de punere în funcțiune. Cu toate acestea, sînt necesare măsuri pentru urgentarea elaborării documentațiilor tehnice de execuție a utilajelor și pentru încheierea, în cel mai scurt timp a contractelor, astfel încît uzinele producătoare să fie în situația de a-și organiza din vreme procesul de fabricație a utilajelor, în concordanță cu termenele la care acestea sînt necesare la montaj.

3 O atenție deosebită se cere acordată concentrării activității de punere în funcțiune, la termenele stabilite prin plan, a noilor capacități de producție aflate în execuție. Această se impune cu atît mai mult cu cît în prezent, la un număr mare dintre acestea, se înregistrează depășiri ale termenelor planificate de punere în funcțiune, cu consecințe negative atît asupra eficienței economice a activității de investiții, cît și asupra realizării producției planificate pe aceste capacități. De asemenea, trebuie să se insiste pe toate căile pentru asigurarea calității noilor capacități ce se realizează, astfel încît ele să atîngă în termenele prevăzute parametrii tehnico-economiei proiectați. Din practică rezultă că la unele capacități la care nu s-au realizat parametrii tehnico-economici prevăzuți în documen-

Alexandru RADOCEA

(Continuare în pag. 12)

La zi în agricultură

● Prioritatea centrală: transportarea urgentă a recoltei din cîmp la adăpost ● recoltatul porumbului trebuie încheiat pînă la sfîrșitul săptămîinii ● arăturile adînci de toamnă se vor termina pînă la sfîrșitul lunii ● mobilizarea exemplară a tuturor sătenilor pentru încheierea grabnică a campaniei

Înrăutățirea bruscă a vremii, ninsorile căzute în ultimele zile impun o intensificare fără precedent a eforturilor pentru a încheia lucrările campaniei agricole. Așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv în ședința sa din 4 noiembrie a.c., trebuie asigurată o maximă mobilizare a tuturor forțelor din agricultură, umane și materiale, pentru urgentarea încheierii lucrărilor campaniei agricole în cele mai bune condiții, pentru asigurarea hranei poporului și a materiilor prime necesare industriei prelucrătoare.

Din situația centralizatoare întocmită la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare rezultă că pînă în seara zilei de 4 noiembrie porumbul se culesese de pe 90% din suprafața cultivată, rămîind încă de recoltat de pe 307 mii ha; lucrîndu-se cu o viteză medie zilnică de 60 mii ha, lucrarea poate fi terminată pînă la sfîrșitul acestei săptămîini. La aceeași dată mai rămăseseră de recoltat 38 mii ha de soia, 65 mii ha de sfeclă de zahăr și 8 mii ha de orez.

Datorită timpului nefavorabil care poate compromite producția recoltată, dar răsădită încă pe cîmp, principala atenție trebuie îndreptată spre reducerea decalajului între recoltare și transport-adăpostit recolta: în momentul de față există pe

cîmp, recoltat dar nepus la adăpost, aproape 850 mii tone de porumb; mijloacele de transport trebuie să lucreze zi și noapte, fără întrerupere, pentru rezolvarea urgentă și completă a acestei situații.

Stadiul realizării lucrărilor campaniei agricole la 4 noiembrie (0,0)

Lucrări	Sector	Sector	Total
	I.A.S.	C.A.P.	
Recoltat porumb boabe	90	90	90
Recoltat soia boabe	86	92	91
Recoltat sfeclă zahăr	—	72	72
Recoltat orez	67	30	58
Ogoare de toamnă	17	21	21

La recoltarea porumbului, un efort suplimentar vor trebui să facă acele județe rămase în urmă, care nu au atins, în sectorul I.A.S., pînă acum, măcar 3/4 din programele stabilite: Teleorman (73%), Iași (63%), Botoșani (60%), Bistrița (62%), sau în sectorul C.A.P.: Sibiu (63%), Harghita (59%).

La această dată (4 noiembrie) ogoarele de toamnă (arăturile adînci) sînt realizate doar în proporție de 29%, rămîind ca pînă la sfîrșitul lunii să se realizeze restul de 3,2 milioane hectare, această lucrare fiind deosebit de importantă pentru producțiile agricole ale anului viitor.

Totodată, se impune intensificarea ritmurilor la intrările de produse la fondul de stat, realizările de pînă acum fiind mult sub necesar și posibilități: 30% la porumbul boabe și 31% la soia boabe.

Aspect de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu activul din domeniul geologiei

Lărgirea bazei proprii de materii prime – cerință fundamentală în dezvoltarea eficientă a economiei

● Lărgirea bazei proprii de materii prime – alternativa necesară la creșterea vertiginosă a prețurilor mondiale de achiziție ● Cercetările geologice confirmă existența posibilității de a descoperi în țară noi rezerve minerale ● O necesitate : cercetarea geologică complexă, integrată, pe baza unor programe unice de prospectare ● Spori-rea preciziei prospecțiunilor prin cercetarea subsolului cu tehnologii moderne

ASIGURAREA într-o măsură cât mai mare a bazei de materii prime și de resurse energetice din producția internă reprezintă o condiție hotărâtoare a dezvoltării eficiente și armonioase a întregii economii naționale. O asemenea cerință este dictată de rațiuni economice majore, de factori obiectivi, de faptul că pe plan mondial prețurile materiilor prime au crescut vertiginos în ultimii ani, că procurarea lor se face cu dificultate. După unele date de sinteză se apreciază că indicele prețurilor mondiale de export la materiile prime a crescut, luând ca bază anul 1970, cu circa 36–375% în primul semestru al anului 1980. În acest cadru, în condițiile în care în prezent țara noastră importă încă însemnate cantități de materii prime este necesar ca alături de economisirea strictă a fiecărui kilogram de materii prime și de combustibili, să se intensifice la maximum eforturile pentru punerea în evidență a noi rezerve de petrol, gaze, cărbune, șisturi, ape termale, precum și de substanțe minerale utile metalifere și nemetalifere, de metale prețioase, substanțe radioactive, elemente rare ș.a.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din zilele de 30 și 31 octombrie a.c. cu activul din domeniul geologiei, secretarul general al partidului a subliniat însemnătatea deosebită pe care o prezintă pentru întreaga economie națională dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime proprii și în primul rând a celei energetice prin : folosirea în întregime și cu maximum de randament a bazei materiale existente în in-

dustria extractivă ● mai buna organizare a muncii, ● concentrarea forțelor în zone de perspectivă ● asigurarea unei mai bune pregătiri a cadrelor din acest sector ● amplificarea și mai buna coordonare a cercetărilor geologice în profil teritorial ● stimularea personalului muncitor din industria extractivă pentru depășirea producției planificate la extracția de țifei, cărbune și alte materii prime. Cu atât mai mult cu cât s-a apreciat că din rezultatele obținute până acum, din estimările care există, se poate spune că dispunem încă de posibilități de a descoperi noi rezerve, atât în ce privește petrolul, gazele, cărbunele și alte surse de energie, cât și minereuri și alte substanțe utile. Chiar dacă conținutul lor este uneori ceva mai sărac, chiar în situații mai grele de exploatare, în actualele condiții de prețuri existente pe piața internațională, conectarea lor la circuitul producției devine economică și necesară.

ÎN LUMINA sarcinilor majore care stau în fața cercetărilor din domeniul geologiei, al extracției și prelucrării miniere se desprind câteva direcții de acțiune care se cer avute în vedere cu prioritate.

1 Un prim obiectiv este acela de a crește simțitor gradul de cunoaștere geologică a întregului teritoriu al țării, pe baza unui program sistematic de prospectare și explorare geologică, abordând în primul rând zonele care sînt cunoscute ca purtătoare de substanțe minerale utile. Pentru aceasta o primă con-

diție este aceea de a asigura cercetarea complexă a fiecărei zone, pentru toate tipurile de substanțe minerale utile indiferent de natura și destinația lor și a stabili un bilanț general al tuturor categoriilor de resurse. O asemenea acțiune este cu atât mai necesară cu cât se pot da exemple cum în trecutul nu prea îndepărtat au fost efectuate cercetări separate, uneori făcute de organizații economice diferite, pentru mai multe categorii de substanțe utile din aceeași zonă geografică. Astfel, în zona Poiana Ruscăi s-au efectuat separat explorări pentru minereuri feroase, neferoase, calcar, dolomite; în Carpații Orientali de nord pentru neferoase și baritină; în zona Tulcea pentru minereuri feroase, neferoase, nisipuri, baritină. De asemenea forajele de explorare pentru petrol traversează pe zone întinse straturi de lignit și zăcăminte de sare, nisipuri sau argile, care în viitor vor trebui cercetate integrat pentru valorificare complexă.

Având în vedere că o cercetare geologică complexă, integrală, ar permite o lărgire substanțială a bazei de materii prime cu cheltuieli considerabil mai mici este util ca organele de resort din cadrul M.M.P.G. să stabilească programe unice de prospectare geofizică și de explorare geologică integrală pe fiecare zonă, ceea ce ar permite să se reducă mult costurile pe tona de substanță utilă identificată.

2 La același nivel de importanță se situează realizarea unei mai judicioase corelări între prospectarea subsolului cu tehnologii moderne și lucrările scumpe de foraj sau de cercetare prin lucrări miniere subterane. Pentru că în prezent, datorită unei insuficiente dezvoltări a prospecțiilor geofizice, a gradului încă scăzut de precizie a metodelor folosite, în multe cazuri se execută ulterior un volum exagerat de foraje și galerii din care adesea numai un procentaj prea redus — în unele cazuri de numai 15—20% — conduc la identificarea de rezerve geologice. Desigur, aceasta presupune desfășurarea unor eforturi sporite în unitățile industriei constructoare de mașini pentru asimilarea mai operativă a aparatului și a utilajelor tehnologice de prospectare la nivelul tehnicii actuale, cu care să fie dotate toate unitățile geologice, și aceasta încă din primii ani ai viitorului cincinal 1981—1985.

3 În ansamblul programelor de cercetare geologică trebuie avute în vedere câteva priorități esențiale pentru economia națională. Desigur, pornim de la premisa că orice substanță minerală are sau își poate găsi un rol în asigurarea materială a industriei. În ultimele decenii tehnologiile de producție au atras în circuitul economic zeci de minerale care înainte erau considerate „sterile” și abandonate în pământ. Cu atât mai mult progresul tehnic rapid actual impune ca astăzi să nu mai fie subestimată nici o resursă care potențial poate reprezenta în viitor o bogată rezervă de extracție și de prelucrare. Dar, în cadrul unei astfel de concepții de ansamblu, este important să fie abordate în toate județele cu prioritate zonele posibile purtătoare de țitei, gaze, nisipuri bituminoase, și sisturi bituminoase, cărbuni și în primul rând din categoria celor apti pentru cocsificare, uraniu, ape geotermale, care trebuie să asigure îndeplinirea obiectivului stabilit de a asigura independența energetică a țării până la finele deceniului '80.

În acest context, este adevărat că, având în vedere dezvoltarea producției și consumului de metal, asigurarea în mai mare măsură cu minereuri feroase și neferoase, cu substanțe minerale conținând metale de aliere, reprezintă un obiectiv major. Dar tot atât de adevărat este faptul că eforturi considerabile sporite se cer depuse și pentru acoperirea nevoilor industriei și cu minerale așa-zise „comune”, cum sînt argilele, nisipurile cuarțoase, cuarțul, feldspatul, calcarele și dolomitele, caolinul, diatomitele și altele care constituie materiale de bază pentru industria metalurgică, constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, a materialelor de construcții și în alte domenii importante. Acțiunea este cu atât mai necesară cu cât nu dispunem încă, de exemplu, de un inventar global al rocilor și altor minerale care ar putea înlocui materialele termoizolatoare energointensive pe care le folosim azi în construcții și care ar putea fi înlocuite în mod eficient prin alte produse extrase direct din natură, sau supuse unor prelucrări simple.

4 O problemă de mare însemnătate o constituie mai buna ordonare între cercetarea geologică și cercetarea și proiectarea tehnologică. În acest sens în adoptarea unor strategii adecvate de valorificare integrală a tuturor categoriilor de resurse naturale de care dispunem, este important ca în activitățile de cercetare științifică și de prelucrare industrială să se țină seama de corelațiile complexe care există între procesele naturale și cele tehnologice. Pare paradoxal, dar este real faptul că în multe cazuri substanțe utile pentru care prin cercetări geologice se caută concentrații naturale sub formă de zăcăminte sînt pe de altă parte diseminate în mediul ambiant de

către tehnicile de prelucrare. Cel mai elocvent caz este cel al carbonului, care este exploatat din zăcămintele de hidrocarburi, cărbune, sisturi bituminoase, turbă precum și din substanțe vegetale și pe de altă parte este răspîndit în atmosferă sub formă de oxid și bioxid de carbon, în proporție de circa 3/4 din cantitățile extrase din subsol.

Pentru înlăturarea acestui neajuns ar trebui ținut mai atent seamă de faptul că în prezent eforturile de cercetare trebuie îndreptate, așa cum se face pe plan mondial, cum este tendința și în țara noastră, într-un singur sens: de a acționa pentru punerea la punct a unor tehnologii univoce de recuperare integrală a tuturor substanțelor și componentelor naturale care intră în diferite procese de prelucrare. Este de fapt ecuația definitorie a procesului circular activ ce trebuie ridicată la rang de regulă supremă a cercetării și proiectării tehnologice, expresie a legii conservării materiei transpusă pe planul tehnologiilor și al producției materiale. În această concepție nu există deșeuri, nu există dejecții, deversări de reziduuri, pierderi irecuperabile, ci doar un șir de cicluri de prelucrări succesive care valorifică în trepte tot ce este conținut în materia primă, ținînd seama, desigur, în cazul proceselor termoenergetice de limitele impuse de legea entropiei. Consider că în această concepție întreg programul de cercetări științifice fundamentale și tehnologice de perspectivă ar trebui să asigure o conexiune mai strînsă între diferite teme, că ar trebui acordată o mai mare atenție cercetărilor și proiectelor interdisciplinare, deoarece în cele mai multe cazuri o valorificare completă a resurselor materiale primare depășește sfera unei singure ramuri a economiei sau chiar a industriei. Experiența arată că aceasta este cea mai ieftină și eficientă cale de a identifica, extrage și valorifica substanțe utile, că de regulă costurile de obținere a unui produs din prelucrarea completă a resurselor primare sînt de 2—10 ori mai scăzute decît atunci cînd se pornește, pentru fiecare substanță în parte, de la extragerea din natură.

ÎN ACEST CADRU se impune să fie abordate în primă urgență câteva probleme care trebuie soluționate în termen cît mai scurt. Este vorba, în primul rînd, de punerea la punct cît mai operativă a tehnologiilor de extracție și de prelucrare a unor minereuri cu conținuturi utile mai sărace. Și pe plan mondial este evidentă tendința ca o dată cu progresul tehnologic să se extragă minereuri cu conținuturi utile tot mai scăzute, evoluție înregistrată la toate substanțele metalice și nemetalice.

În această ordine de idei se cere reconsiderată punerea în exploatare prin desfășurarea unor eforturi sporite de valorificare a unor zăcăminte deja cunoscute de minereuri de fier, mangan, vanadiu, de substanțe cu conținut de alumina și desigur a unor zăcăminte de minereuri neferoase, care cu ani în urmă au fost considerate neeconomice, în condițiile prețurilor mondiale de la acea dată.

Sînt de asemenea de revăzut rezervele geologice cunoscute în zăcămintele de mici dimensiuni, care nu au fost puse în exploatare datorită aceleiași optici de așa-zisă nerentabilitate la vremea cînd au fost cunoscute. Problema are însemnătatea ei dat fiind că în mai multe zone ale țării sînt cunoscute rezerve în straturi subțiri de cărbune brun — cu o putere calorică de 3500—4000 kilocalorii pe kilogram — de lignit, turbă, de diferite argile, caolinuri, roci, mică, azbest, precum și de minereuri feroase, neferoase, auroargentifere. În condițiile actuale, cînd importul fiecărui kilogram de metal sau de combustibil se face cu prețul unor cheltuieli valutarie însemnate, nu trebuie precupețit nici un efort pentru a extrage și valorifica toate rezervele cunoscute, chiar dacă contribuția lor cantitativă la acoperirea necesarului apare minoră la prima vedere sau necesită un efort creativ și organizațional sporit.

În fine, multă atenție se cere acordată modului în care se extrag rezervele din zăcămintele aflate în exploatare. Pentru că actualele tehnologii fac să se abandoneze în pilieri și în steril 10—20% din rezerve, iar în zăcămintele de țitei rămîne aproape 70% din potențialul geologic identificat. De aceea, creșterea gradului de recuperare a substanțelor utile din zăcămintele, prin perfecționarea tehnologiilor, ca și îmbunătățirea extracției în procesele de preparare constituie unele din cele mai eficiente căi de a spori baza proprie de materii prime.

Eforturile tuturor factorilor a căror activitate concură la sporirea bazei de materii prime a țării se cer pe toate aceste căi sporite, pentru ca printr-o activitate organizatorică superioară să se asigure întregii economii sursa materială absolut necesară pentru dezvoltarea sa eficientă, ritmurile prevăzute, premisă esențială în sporirea bunăstării și accelerarea progresului.

ing. Mircea PIRJOL

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Mre

Reducerea eforturilor țării în domeniul

procurării materiilor prime și energiei implică

EXPLORAREA ȘI VALORIFICAREA RESURSELOR GEOTERMALE

PUȚINE SUBIECTE constituie azi o temă mai importantă de preocupare ca sursele de energie. Ceea ce se dorește a fi obținut este energia abundentă care să fie furnizată de surse nelimitate sau, cu alte cuvinte, regenerabile. Una din alternativele oferite căutărilor actuale o reprezintă valorificarea resurselor geotermale. Ele sînt definite ca reprezentînd cantitatea de căldură stocată la o temperatură superioară celei de 15°C, localizată în primii zece kilometri ai scoarței terestre și care este exploatabilă utilizînd tehnologiile actuale sau accesibile într-un viitor apropiat. Întrebarea care se pune în aceste împrejurări este; ce importanță energetică reprezintă acum aceste resurse?

Sursă alternativă de energie de interes crescînd

RESURSELE GEOTERMALE ale globului corespund unui potențial energetic enorm, apreciat la circa 10^{27} jouli, adică echivalentul a de două mii de ori potențialul energetic al rezervelor mondiale de cărbune estimat la nivelul anului 1967. Din păcate, tehnologiile actuale de conversie a energiei geotermice permit utilizarea ei economică într-o proporție infimă și numai în anumite arii geografice restrînse, situate în condiții geologice deosebite, care se întîlnesc fie în vecinătatea lanțurilor vulcanice, fie în unele bazine sedimentare post-tectonice.

Procesul nașterii acestor resurse este binecunoscut: căldura internă terestră este transferată în mod natural spre suprafață, prin intermediul așa-numitelor fluide endogene care sînt aburul natural și apele geotermale. Valoarea resurselor geotermale poate fi evaluată în comparația dintre echivalentul caloric al unui kilogram de petrol (cuprins între 2 000 și 10 000 kilocalorii) și echivalentul caloric al unui kilogram de abur natural (300—700 kilocalorii) sau al unui kilogram de apă geotermală (40-150 kilocalorii).

Așadar, pentru a înlocui, din punct de vedere energetic, un kilogram de petrol este nevoie, în medie de 100 kilograme de apă geotermală; obținerea debitelor corespunzătoare de fluid geotermal, la o temperatură de 80—100°C sau mai mare, poate fi făcută numai în condițiile geologice favorabile menționate.

Pînă la începutul deceniului '70 resursele geotermale au fost exploatare în câteva țări industrializate sau în curs de dezvoltare doar ca urmare a unor cerințe și condiții locale. Energia geotermică prezenta atractivitate pentru țările industrializate datorită costului ei relativ redus, dar a contribuit într-o

măsură foarte mică (0,5—2%) la acoperirea necesităților energetice naționale. Acum, la începutul deceniului '80, în urma sporirii cerințelor de energie, situația se prezintă complet schimbată chiar și pentru țările industrializate. Criza petrolului, la care se adaugă poluarea și deteriorarea mediului ambiant, datorită arderii combustibililor convenționali, a focalizat interesul asupra resurselor geotermale ca o sursă alternativă, cu o importanță în continuă creștere.

Cea mai cunoscută utilizare a energiei geotermice constă în conversia acesteia în energie electrică, exemple concludente în acest sens fiind uzinele cu abur natural instalate la Larderello (Italia), avînd o putere de 380 MW, Geysens (S.U.A.) cu 500 MW, Wairakei (Noua Zeelandă) cu 200 MW, Cerro Prieto (Mexic) cu 75 MW. Deși toate sînt instalate în zone cu manifestări magmatice, alegerea metodei și schemei de conversie este diferită, depinzînd de caracteristicile fizico-chimice și termodinamice ale fluidului endogen cu temperaturi peste 180°C, de puterea electrică instalată și de condițiile locale.

Totuși, exploatarea în scopuri neelectrice a apelor geotermale apare azi ca fiind de mai mare importanță, dacă avem în vedere răspîndirea mult mai largă a ariilor cu astfel de fluide comparativ cu cele avînd abur natural. Potrivit unor estimări făcute de experții O.N.U., raportul răspîndirii acestor fluide pe glob ar fi de 50 la 1. O imagine, în sensul aprecierii resurselor de ape geotermale existente în anumite regiuni o oferă și estimările specialiștilor sovietici, care au stabilit că cel puțin 50% din teritoriul U.R.S.S. conține ape termale cu temperaturi între 50 și 130°C.

Actualmente, apele geotermale sînt folosite, cu precădere, pentru încălzire, această formă de exploatare energetică fiind dezvoltată în special de Islanda și Ungaria. În Islanda, 98% din

● Pe plan mondial: resursele geotermale corespund unui potențial energetic de circa 2000 de ori mai mare decît cel al rezervelor de cărbune ● În țara noastră: un început promițător care se cere însă extins ● Valorificarea resurselor geotermale va contribui la economisirea, spre finele anului 1985, a 2,5—3 mil. t. c.c.

populația capitalei — Reykjavik — locuiește în apartamente încălzite cu fluid geotermal, iar în Ungaria apele geotermale sînt utilizate pentru încălzirea a circa 1 200 000 m² de sere și a 7 700 locuințe.

În România, potențialul energetic exploatabil al sistemelor geotermale cu temperaturi de 60—120°C, din Cîmpia de vest, reprezintă după unele evaluări, echivalentul energetic a circa 145 milioane tone combustibil convențional. Din aceste resurse este acoperit în prezent doar necesarul de căldură cerut de 1 500 apartamente, 8 ha sere, un bazin piscicol și cîteva ferme zootehnice, ceea ce este puțin față de posibilități.

Necesitatea abordării în etape succesive a proiectelor de valorificare

EXPERIENȚA ACUMULATĂ atît pe plan mondial, cit și în țara noastră, indică necesitatea abordării proiectelor de valorificare energetică a resurselor geotermale în etape succesive, pornindu-se de la investigațiile la scară regională, la lucrări de detaliu la scară locală.

Pînă de curînd, cercetarea zonelor geotermale a fost condusă după principii similare celor utilizate în primele stadii ale istoriei prospectării petrolului adică explorarea ariilor unde manifestări de suprafață indicau existența unor zăcăminte susceptibile de a fi exploatare industrial. În fapt, cu o singură excepție notabilă, toate ariile geotermale din lume exploatare azi în scopuri energetice sînt localizate în zone bogate în geiseri sau fumarole, așa după

cum primele cimpuri petrolifere au fost descoperite în zone cu pete de petrol, emanații de gaze inflamabile sau cu impregnații de bitumen. Similitudinea în principiile de cercetare și exploatare provine și dintr-o oarecare analogie geologică-structurală care există între acumulările de petrol și cele de ape geotermale: amândouă sînt, în general, legate de prezența unui rezervor format din roci permeabile, poroase sau cu fracturi importante, acoperit de o cuvertură de roci impermeabile. Dar, în cazul ariilor geotermale, mai sînt necesare două condiții esențiale: o sursă naturală de căldură și o sursă de realimentare cu apă a rocii rezervor. Aceste ultime condiții fac ca în prezent să se individualizeze din ce în ce mai mult o strategie și o metodologie proprie de prospectare și explorare a resurselor geotermale.

În cazul ariilor geotermale din vecinătatea lanțurilor vulcanice noi, sursa de căldură o constituie, de regulă, masele magmatice în curs de răcire localizate în scoarța terestră. În țara noastră, sistemele geotermale puse în evidență de cercetările și explorările din eruptivul Carpaților Orientali sînt asociate unei astfel de situații geologice. În regiunile lipsite de activitate magmatică recentă, căldura poate fi furnizată de un flux geotermic anormal de ridicat, determinat de condițiile structurale și petrografice particulare ale litosferei. Asemenea situații caracterizează unele bazine sedimentare post-tectonice, cum sînt de exemplu cazul Cimpiei din vestul țării noastre, unde fluxul caloric terestru atinge la suprafață valori de peste 100 mW/m², din care contribuția zonelor adînci de sub scoarță reprezintă probabil mai mult de jumătate. Apa ce alimentează rezervoarele geotermale provine, cel mai adesea, din precipitații, fapt confirmat de abundența deuteriului și a izotopului oxigen 18, constatată în cele mai multe zone de acest tip.

De la cercetare la aplicarea în practică

NUMEROASE ȚĂRI, printre care și România, au inițiat în anii din urmă cercetări privind creșterea accesibilității obținerii de energie din resurse geotermale, prin crearea unor sisteme hidro-geotermale artificiale în zone cu roci fără conținut de fluide endogene (așa-numite „roci uscate”), dar cu temperaturi ridicate, situate la adîncimi moderate (2 000—3 000 m). Ideea constă în realizarea unor foraje între care, prin fracturare artificială a rocii, să se creeze căi de circulație pentru apa injectată de la suprafață.

În cursul actualului cincinal s-a desfășurat în țara noastră o activitate complexă de cercetare științifică pentru elucidarea unor probleme esențiale ale prospecțiunii și explorării resurselor geotermale. La alcătuirea tematicii de cercetare s-a avut în vedere existența unor condiții geologice-structurale și hidro-geologice complexe și diferite de la o zonă geotermală la alta, specifice teritoriului României. Aceasta a impus efectuarea de studii complexe geologo-geofizice, hidrogeologice și geochemice, cu utilizarea unor tehnici variate.

Pentru cincinalul următor, programul

Acțiuni prioritare

● reconsiderarea prevederilor programului de valorificare a resurselor geotermale în lumina indicațiilor de la Consfătuirea de lucru cu activul din domeniul geologiei pornind de la necesitatea intensificării puternice a activității de identificare și de trecere la exploatarea resurselor geotermice;

● amplificarea și diversificarea cercetărilor efectuate de către sectoarele de specialitate ale Institutului de geologie și geofizică, Întreprinderii de foraje și lucrări geologice speciale și Întreprinderii geologice de prospecțiuni pentru substanțe minerale utile în vederea identificării de noi zăcăminte hidrogeotermale atît în Cimpia de vest cit și în alte zone (Carpații Orientali, Cimpia română și zona subcarpatică);

● trecerea mai rapidă la valorificarea apelor geotermale presupune o colaborare mai strînsă și eficientă între cercetarea geologică și constructorii de mașini în scopul creării și omologării sistemelor de instalații și utilaje, necesare, îmbunătățirii parametrilor calitativi ai acestora la nivelul celor mai bune realizări mondiale, cerințe impuse de utilizarea energiei geotermice;

● rezolvarea mai operativă și corespunzătoare condițiilor specifice diferitelor zone de către cercetarea științifică pentru epurarea apelor reziduale a problemelor legate de eliminarea fenolilor din apele geotermale, în scopul deversării acestora după utilizare în emisari de suprafață fără riscul de a polua mediul ambiant.

de cercetare privind resursele geotermale are în vedere sarcina (ce revine specialiștilor care își desfășoară activitatea în domeniul surselor energetice alternative) de a contribui la bilanțul energetic național spre sfîrșitul anului 1985, cu echivalentul a 2,5—3 milioane tone combustibil convențional. Pentru a răspunde acestei cerințe, orientarea programului, în ce privește cercetarea științifică geologo-geofizică, vizează direcții majore: inventarierea la scară regională și locală a resurselor geotermale, caracterizarea și evaluarea lor, elaborarea metodelor optime de explorare și impactul energiei geotermice-mediul ambiant. Rezultatele studiilor vor conduce pe de o parte la delimitarea unor noi arii și zone de perspectivă, iar pe de altă parte vor permite o evaluare a semnificației prezente și viitoare a resurselor geotermale din țara noastră și a oportunității dezvoltării unor sisteme de utilizare a energiei geotermice în diverse județe.

În acest context se poate aprecia că față de evaluările efectuate pînă în prezent asupra potențialului resurselor și, chiar față de rezerve confirmate geologic, totalitatea utilizărilor actuale ale energiei geotermale — echivalente anual cu cca. 70 mii tone combustibil convențional și concentrate, deocamdată, numai în județe din vestul țării — se situează sub posibilități. În extinderea valorificării întervin, în principal, patru categorii de probleme, de altfel probleme cu care se confruntă valorificarea energiei geotermice în întreaga lume: eficiența încă scăzută a exploatarei; evoluția în timp a zonelor geotermale exploatare intensiv, evoluție în prezent vag cunoscută; dezvoltarea încă insuficientă a tehnologiilor pentru o folosire în scopuri multiple și în trepte succesive a fluidelor geotermale; intervenția unor factori subiectivi.

Pentru primele trei categorii de probleme rezolvarea este așteptată în urma realizării, în cursul cincinalului 1981—1985, a programului de cercetare privind resursele geotermale. Astfel, ca urmare a unor explorări de detaliu

executate cu tehnici și metode moderne, amplasarea și proiectarea forajelor pe baza unei fundamentări geologo-geofizice riguroase va mări factorul de succes de la 1:5, cum este azi apreciat, la un factor de 1:3, ceea ce înseamnă că din 3 foraje unul să reprezinte o sursă optimă de energie geotermală, din punctul de vedere al caracteristicilor termodinamice și fizico-chimice ale fluidului endogen. De asemenea, cunoașterea evoluției în timp a zonelor geotermale trebuie să fie mult îmbunătățită prin elaborarea de modele adecvate și acumularea de date precise din măsurători specifice ingineriei zăcămintelor de fluide geotermale.

Între problemele tehnologice dificile, care încă frînează o mai largă folosire a acestor resurse, sînt de reținut corozivitatea și depunerile datorate apelor termo-mineralizate. Rezolvarea necesită o concepere și alegere corespunzătoare a metodei de extracție, asociată, cu reinjecția și selectarea îngrijită a materialelor din componența sistemului de exploatare.

În ce privește categoria factorilor subiectivi, trebuie subliniat că există o reticență nejustificată la beneficiarii din diverse domenii pentru folosirea resurselor geotermale. Aceasta provine, în special, dintr-un conservatorism datorat obișnuinței acestora de a avea energie la dispoziție printr-o simplă racordare la o rețea electrică sau la o conductă de gaz. Pe de altă parte, trebuie învinsă o anumită neîncredere, de asemenea nejustificată, asupra stabilității surselor geotermale. Cerința imperativă de economisire a combustibililor convenționali impune o efectivă și rapidă dezvoltare a folosirii energiei geotermale, de la uzul menajer la cel agricol și, treptat, la cel industrial.

Șerban VELICIU
cercetător științific la Institutul
de geologie și geofizică

Imperative de stringentă actualitate
ale eficienței și competitivității

DINAMICA IMPORTURILOR ȘI EXIGENȚE ALE VALORIFICĂRII SUPERIOARE A MATERILOR PRIME

DEZVOLTAREA multilaterală a economiei naționale nu numai că a creat posibilitatea, dar și a adâncit necesitatea unei participări tot mai susținute a țării noastre la schimbul internațional de valori. Este știut faptul că, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii standardului de viață al membrilor societății, contradicția obiectivă dintre caracterul larg și tot mai diversificat al consumului productiv și individual și caracterul relativ limitat al capacității și structurii producției naționale ar deveni tot mai accentuată, fără o creștere corespunzătoare a participării fiecărei țări la diviziunea mondială a muncii. Cu atât mai mult pentru România, țară relativ mică, având resurse naturale limitate, o țară care se află în plin proces de modernizare și restructurare a economiei naționale sub influența progresului tehnologic general, încadrarea tot mai intensă și mai avantajoasă în diviziunea mondială a muncii constituie un factor dinamizator al efortului intern de dezvoltare. Este semnificativ faptul că în numai 30 de ani (1950—1980), ponderea comerțului exterior în realizarea re-producției socialiste lărgite a crescut de peste 2,5 ori.

În acest context este necesar să se asigure creșterea permanentă și diversificarea producției pentru export, realizarea de produse competitive la un înalt nivel tehnic, prin valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe, folosirea judicioasă a importurilor, promovarea de schimburi reciproc avantajoase și a unor forme noi de comerț și cooperare internațională în vederea creării mijloacelor de plată necesare importurilor și constituirii rezervelor valutare centralizate ale statului.

Actualmente, „o atenție deosebită trebuie să acordăm echilibrului balanței comerciale și de plăți. Trebuie să fie bine înțeles — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că fiecare întreprindere, fiecare centrală, fiecare minister care realizează importuri și exporturi trebuie să asigure un echilibru al balanței comerciale, dar în primul rând al balanței de plăți“.

NECESITATEA echilibrului devine tot mai stringentă dacă trecem în revistă situația unor factori ai balanței noastre de plăți externe, ca și sarcinile reieșite din aplicarea noului mecanism economic. Datorită faptului că în ultimii cinci ani importurile au crescut în medie cu 16,8%, iar exporturile noastre cu 16,4%, balanța comercială înregistrează pe întregul cincinal 1976—1980 un deficit de cca. 5% din valoarea măr-

furilor achiziționate de România în străinătate în această perioadă. O serie de servicii complementare activității de comerț exterior (în primul rând transporturile internaționale de mărfuri, dar și alte categorii, cum ar fi serviciile bancare, de asigurare internațională și de reprezentare în străinătate, serviciile inginerești, de întreținere tehnică, prospecțiunile etc.) au cunoscut o anumită dezvoltare în acest cincinal, dar aportul lor valutar este încă sub posibilitățile pe care le oferă dezvoltarea economică internă a țării, amplificarea și diversificarea bazei tehnico-materiale a economiei noastre naționale. În acest sens, trebuie considerate prevederile din proiectul Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională ce vizează impulsivizarea activității întreprinderilor noastre de comerț exterior și în domeniul comerțului invizibil, ca sursă suplimentară de aport valutar, pentru echilibrarea acestor poziții în cadrul balanței de plăți externe. Merită subliniat și faptul că aportul valutar net al operațiilor de comerț invizibil este considerat mai mare decît în cazul comerțului cu mărfuri, întrucît cheltuielile materiale sînt

tru ca, într-o perioadă cît mai scurtă, să punem capăt acestei situații — pentru că, în fond, prin dobînzi dăm o parte din venitul național băncilor, marii finanțe din străinătate. În acest spirit, planul pe anul 1981 prevede o creștere cu 21 la sută a volumului valoric al mărfurilor exportate, asigurîndu-se astfel atît mijloacele de plată corespunzătoare pentru import, cît și o reducere a datoriei externe — proces ce se va accentua în continuare, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să rămînem mai cu seamă cu datoriile legate de creditele obținute pe termen lung.

Potrivit principiilor autogestunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, echilibrul balanței la nivel național se obține numai dacă fiecare minister, fiecare centrală, fiecare întreprindere urmărește cu consecvență acest obiectiv, în conformitate cu sarcinile de export-import cuprinse în planul său. Iată de ce pare firească accentuarea, prin proiectul de lege menționat, a importanței analizei balanței comerciale, ca principală componentă a balanței de plăți externe pe fiecare grupă de mărfuri din structura comerțului nostru exterior.

Tabelul nr. 1
Evoluția gradului de acoperire a importului prin export între anii 1965 și 1978, pe grupe de mărfuri și pe total comerț exterior

Grupe de mărfuri	Soldul balanței comerciale în 1978 — milioane lei valută	Gradul de acoperire (%)			
		1978	1975	1970	1965
— Mașini, utilaje, mijloace de transport	— 4622,1	69,4	73,0	53,5	47,8
— Produse chimice	+ 642,2	124,9	166,0	98,7	104,4
— Combustibil, materii prime, minerale, metale	— 7066,4	53,8	58,2	70,2	81,7
— Materiale de construcții	+ 458,1	190,7	260,5	157,5	243,2
— Materii prime organice	— 384,4	81,1	89,2	111,2	186,3
— Mărfuri alimentare	+ 2726,9	419,2	473,9	376,1	591,3
— Mărfuri industriale de larg consum	+ 4918,1	427,0	427,6	312,5	168,0
Total comerț exterior	— 3797,6	90,7	100,0	94,4	102,3

Sursa: calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R. S. România 1979

relativ mai reduse, iar partea preponderentă a costului acestor operații este formată din cheltuielile cu munca vie.

Dezvoltarea în proporții însemnate a unor capacități de producție moderne a făcut necesară contractarea unor credite externe. Ratele scadente și dobînziile pe care le comportă aceste credite grevează și ele asupra balanței noastre de plăți externe. De aceea, este necesar să acționăm acum cu toată forța pen-

DETALIIND pe grupe de mărfuri balanța comercială a României, se observă că principală sursă a dezechilibrului o reprezintă comerțul nostru exterior cu materii prime. Faptul în sine este semnificativ. Dintr-o țară agrar-industrială slab dezvoltată, sursă de materii prime pentru alte țări, România a atins în 30 de ani o asemenea dezvoltare industrială încît importă mari cantități de materii prime, o parte tot mai însem-

Tabelul nr. 2

Importul unor materii prime necesare dezvoltării producției industriale a R.S. România între 1971 și 1980 și evoluția prețului acestora pe piața internațională

Marfa	1971	1975	1978	1980	Creșterea prețului pe piața internațională 1980/1971
	import — milioane tone				
— țitei	2,9	5,1	12,9	15,0	16,1 ori
— minereu de fier	6,9	10,9	13,8	16,0	1,6 ori
— cocs metalurgic	2,4	2,5	2,1	2,8	1,5 ori

Sursa: Anuarul statistic al R.S. România 1976 și 1979
 Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1980
 Știința nr. 11 868/17 octombrie 1980

nată a acestora fiind achitată cu produse industriale de un nivel tehnic și de finisare din ce în ce mai ridicat. Valorificarea superioară a materiilor prime din producție proprie sau din import și realizarea exportului în condiții cât mai avantajoase constituie pentru noi probleme de stringență actualitate. Astfel, în anul 1978 doar 53,8% din valoarea importurilor noastre de combustibil, materii prime minerale și metale se plăteau cu exportul unor mărfuri similare, înregistrându-se o tendință de reducere a gradului de acoperire a importului prin export de-a lungul perioadei 1965—1978. Dezvoltarea siderurgiei și a petrochimiei s-a realizat în mare măsură pe seama sporirii importurilor de materii prime. În ultimii zece ani importul de țitei a crescut de 5,2 ori, cel de minereu de fier de 2,3 ori, iar cel de cocs metalurgic de 1,2 ori. Importul era justificat de randamentul tehnic inferior, respectiv de conținutul mai mic de substanță activă sau de condiții mai dificile ale exploataării resurselor noastre și, în consecință, de rentabilitatea relativ mai redusă comparativ cu posibilitățile de aprovizionare din import. În condițiile creșterii fără precedent a nivelului prețului acestor materii prime pe piața internațională (vezi ultima coloană a tabelului nr. 2), se impune însă intensificarea activității de prospectare, în vederea dezvoltării într-o măsură mai mare decât pînă în prezent a bazei energetice și de materii prime din țară — așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu activul din domeniul geologiei — și limitarea importurilor la strictul necesar. Iar acest necesar trebuie apreciat prin prisma posibilităților, imediate și de perspectivă, de reducere a consumurilor specifice de materii prime și de energie. Studii recente arată că deși consumul specific de energie primară în industria noastră a cunoscut în ultimii ani o tendință de reducere, el continuă să fie de circa 2 ori mai mare decât media mondială. Consumul specific de oțel este și el de 1,7 ori mai mare decât în țările socialiste europene și de circa 4 ori mai mare decât în țările Europei occidentale. Reproiectarea utilajelor fabricate, redimensionarea pieselor brute și restructurarea întregii producții industriale în favoarea echipamentului modern, cu performanțe tehnologice superioare, și încorporînd o cantitate mai redusă de metal și de alte materiale reprezintă căile cele mai eficiente pe care fiecare centrală a construcțiilor de mașini, fiecare întreprindere din această ramură trebuie să le aibă în vedere la stabi-

lirea necesarului de oțel, de alte materiale, de energie.

Progresele tehnologice înregistrate în forarea la mare adîncime, utilajul proiectat și realizat de specialiștii români la nivelul performanțelor mondiale sînt două argumente în favoarea posibilității reale de majorare a producției proprii de țitei, de diminuare corespunzătoare a importurilor. De altfel, transpunerea în viață a programului energetic al partidului este de natură să asigure, către sfîrșitul deceniului viitor, independența energetică a economiei noastre naționale.

APROVIZIONAREA cu materii prime organice din import constituie, desigur, o soluție necesară în situația în care producția vegetală și animală înregistrează ani slabi. Urmărind însă evoluția gradului de acoperire a importului prin export la această categorie de materii prime, se constată că dacă în 1965—1970 incasările din export puteau să depășească substanțial importurile, către finele perioadei analizate deficitul acestui post este tot mai mare, ceea ce în condițiile unei țări care în mod tradițional dispune de o puternică ramură agricolă, cu o producție diversificată, nu se justifică. Chiar dacă unele materii prime importante sînt absolut necesare (bumbac, iută, piei crude ș.a.), organele de decizie din domeniul agriculturii ar putea obține mijloacele de plată necesare importului prin impulsionearea propriului export, pe seama disponibilului creat în urma valorificării rezervelor de creștere a producției medii la hectar, a ameliorării raselor de bovine, ovine și porcine.

Balanța comerțului exterior cu produse ale ramurilor industriei prelucrătoare trebuie apreciată prin prisma potențialului de export al întreprinderilor și centralelor aparținînd acestor ramuri, în funcție de înzestrarea tehnică a forței de muncă, de productivitatea muncii, de eficiența netă a investițiilor. Estimările făcute în funcție de acești factori pentru anul 1978 arată că o serie de ramuri — între care se numără industria constructoare de mașini, industria materialelor de construcții, industria textilă, industria alimentară ș.a. — realizează cote de export cu 7 pînă la 50% sub nivelul disponibilității medii de export a întregii industrii republicane. Aceasta înseamnă că nu se valorifică în mod corespunzător avantajul comparativ rezultat din sporul de productivitate înregistrat în aceste ramuri ca urmare a unei superioare înzestrări tehnice a muncii, prin investițiile efectuate.

Un loc aparte în analiză, trebuie acordat industriei constructoare de ma-

șini. Potrivit datelor din tabelul nr. 1, gradul de acoperire a importului prin export de mașini, utilaje și mijloace de transport s-a îmbunătățit între 1965 și 1975, dar cunoaște un regres în ultimii ani, datorită creșterii mai accentuate a importului. Deși se pot da unele explicații legate de scumpirea transferului de tehnologie pe care îl comportă utilajele cumpărate în străinătate, creșterea mai lentă a exportului nostru nu are numai cauze obiective, ci este determinată și de nerealizarea contractelor încheiate. Organele de decizie colectivă din întreprinderile și centralele acestei importante ramuri din ministerul de resort, au datorita de a soluționa această situație. „**Trebuie înțeles** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că tot ceea ce importăm în domeniul construcțiilor de mașini este necesar să se facă prin asigurarea compensației complete corespunzătoare. Adică, să exportăm în mod corespunzător aceeași cantitate, de aceeași valoare de mașini-unelte, încît să acoperim importul pe care îl facem din acest sector. Dezvoltînd cooperarea în producție, putem realiza ușor acest obiectiv. De aceea trebuie să insistăm și să acționăm pentru a realiza această formă de colaborare de lungă durată, care asigură și importurile de care avem nevoie pentru produsele respective, dar și exportul corespunzător din aceste produse, realizînd un echilibru și dintr-o parte și din cealaltă”.

Nici industria materialelor de construcție și nici industria alimentară nu participă cu întregul lor potențial la export. Deși balanța comercială este activă la grupele corespunzătoare de produse, datele pe anii 1965, 1970 și 1975 dovedesc că există încă resurse pentru sporirea exportului și, pe această cale, pentru un aport mai substanțial la echilibrarea balanței. Doar grupa de mărfuri industriale de larg consum se caracterizează printr-o contribuție absolută și relativă tot mai mare la îmbunătățirea situației balanței noastre comerciale, întrucît la produsele chimice se constată că raportul valoric între export și import este schimbător. Trecerea mai hotărîtă la realizarea produselor chimice de mic tonaj, promovarea lor pe piața internațională vor avea ca efect majorarea activului acestui post, atît prin sporirea exportului, cît și prin renunțarea treptată la importul unor mărfuri din această categorie. Înfăptuirea acestor obiective este — iarăși — de competența ministerului tutelar, a centralelor și întreprinderilor aparținînd ramurii industriale respective.

În acest context, trecerea tuturor unităților pe autogestione economicofinanciară și valutară în activitatea de comerț exterior și cooperare internațională, obligativitatea întocmirii de către toate întreprinderile și toate forurile ierarhic superioare a unei balanțe comerciale anuale și a unui plan de incasări și plăți valutare, împreună cu măsurile suplimentare de stimulare a activității de export a unităților producătoare și a întreprinderilor de comerț exterior — prevederi cuprinse în proiectul de lege amintit — reprezintă, totodată, pîrghiile echilibrării viitoare a balanței noastre de plăți externe.

dr. Mihai KORKA

EXPLOATAREA CABALINELOR: prezent și viitor

RELANSAREA exploatarei cabalinelor în țara noastră se înscrie ca una din necesitățile obiective ale momentului actual și ale viitorului. Calul a fost și rămâne o valoare de sine stătătoare a economiei naționale, criza energetică actuală nefăcând decît să atragă mai mult atenția asupra sa.

În primul rînd, cabalinele rămîn un important și eficient mijloc de tracțiune pentru agricultură — în zona de deal și munte, dar și în alte zone, atunci cînd lucrările (din cauza timpului nefavorabil) nu pot beneficia de aportul integral și eficient al tractoarelor. Este, credem, clar pentru oricine că extinderea și intensificarea utilizării cabalinelor la lucrările agricole se pune exclusiv în termenul unei complementarități judicioase și nicicum în acela al unei concurențe în dauna tracțiunii mecanice — care își va urma calea sa proprie, pe deplin judicioasă și în raport cu vremurile moderne. Însă nimic nu ne obligă să renunțăm la o resursă suplimentară (cabalinele) care, în situații specifice este cea mai adecvată utilizării, cheltuielile aferente fiind dintre cele mai economice. Calculele de oportunitate arată clar că 4 cai suplinesc munca zilnică a unui tractor, cu cheltuieli de cel puțin două ori mai mici. Ca să nu mai vorbim de natura resurselor economisite, respectiv carburanți și lubrifianti pe bază de petrol, care astăzi a devenit excesiv de scump, prefîndu-se cu adevărat numai unor valorificări superioare. Totodată, calul rămîne un important mijloc de transport forestier, un auxiliar prețios în gospodăria țărănească din zona de deal și munte (atît la lucrările agricole, cît și la transport) etc. Astăzi, în majoritatea țărilor din Europa și America se înregistrează o extindere și intensificare a activităților turistice, sportive și de agrement cu calul (trasee turistice speciale, plimbări în cadrul complexelor hipice, probe sportive de echitație, obstacole și dresaj, alergările de trap și galop etc).

Un domeniu aparte, de mare importanță economică, îl constituie valorificarea produselor și subproduselor rezultate din exploatarea cabalinelor. Carne de cal și extractele medicinale din carnea de cal sînt deosebit de apreciate (carnea este dietetică, fragedă și cu mare valoare nutritivă) și, chiar dacă ea nu intră în tradiția noastră culinară, poate fi valorificată foarte avantajos la export. Valoare economică apreciazabilă au pielea, copitele, părul etc. Conform experiențelor făcute de specialiști în hrana animalelor, bălegarul de cal (ca atare sau cu adaosuri) este un foarte bun adjuvant în hrana altor animale, îndeosebi a porcilor. Totodată, reziduurile de grajd constituie unul dintre cele mai adecvate substraturi în cultivarea ciupercilor pe scară mare.

Gunoii de grajd rezultat de la cabaline este, totodată un foarte bun îngrășămint pentru producția vegetală și o sursă ieftină de producere a energiei (biogaz).

Trebuie subliniat că exoprtul cailor și al produselor rezultate din acest sector înregistrează indici de eficiență foarte ridicați, multe țări obținînd din această activitate venituri notabile în devize liber convertibile. Evident, cel mai căutat pe piața internațională este calul de rasă, dar nu în starea sa primară, ci pregătit corespunzător și testat. Astfel, în timp ce pentru calul brut de herghelie se obțin, în medie, 1 000 dolari/bucata, pentru un cal antrenat, testat și selecționat se obțin, tot în medie, 25 000 de dolari. Prețuri cu totul excepționale

● Tradiții valoroase insuficient valorificate ● Resursă energetică ieftină și ușor adaptabilă ● Gama de subproduse integral valorificabilă ● Serviciile turistice și de agrement cu cabaline — deosebit de rentabile ● Calul de rasă, antrenat și testat — foarte căutat și apreciat pe piața internațională

se obțin la cailor vizați ca reproducători, în special femele (în 1979 s-a obținut un preț record de 5 mil. dolari pentru un asemenea cal). Prețuri foarte bune se obțin pe piața internațională și pentru celelalte produse rezultate din creșterea cailor : carne (2 000 de dolari pe tonă), pieile ușoare (22—26 kg) se vînd cu 1 000 de dolari bucata, părul cu 300 de dolari tona.

Multe țări au luat o opțiune serioasă în dezvoltarea recentă a sectorului creșterii cabalinelor și al activităților conexe. De exemplu, Polonia promovează dezvoltarea tipurilor și raselor principale de cai (pur sînge englez, trap, cai grei de muncă și semigrei), ceea ce a dus la intensificarea exportului (organizînd și licitații), care în ultimii ani se cifrează în jurul a 5 mil. dolari anual (pentru cai și produse — activități din sectorul cabalinelor — între care 20 mii tone de carne de cal). Numai de la alergările de cai ce se organizează la Varșovia se obțin circa 1 milion de dolari în fiecare an. Franța (unde funcționează principalul centru de licitație și bursa cailor din Europa), avînd și o puternică tradiție în acest

sens reprezintă un model în materie de dezvoltare a sectorului cabalinelor sub toate formele sale, alergările deținînd indiscutabil prioritatea absolută. Aici, calul de rasă trapașă s-a dezvoltat cu deosebire, Franța făcînd un export masiv cu acest produs. În această țară, anual se vehiculează la alergările de cai un volum de valute străine echivalent cu 1 miliard de dolari. Sectorul cabalinelor s-a dezvoltat cu rezultate foarte bune și în Cehoslovacia, Italia, U.R.S.S., Ungaria ș.a. Pentru cailor de rasă se obțin destul de des pe piața internațională 500—800 mii de dolari și în mod curent 70—80 mii de dolari.

În țara noastră, creșterea cailor de rasă se face în cele 15 herghelii existente : trapașul — la Dor Mărunt și Rușetu, pur sîngele arab — la Mangalia, lipișanul — la Simbăta de Jos, huțulul — la Lucina etc.

Deși rezultatele obținute sînt superioare de la an la an, totuși ele sînt încă departe de exigențele și practica pe plan internațional, ceea ce face ca noi, cu toate că odată am avut tradiții valoroase în materie de cabaline de rasă, astăzi să nu participăm pe măsura potențialului existent la concertul european (internațional) al valorilor (cotate în sine și în bani) din domeniul creșterii cabalinelor. Bineînțeles, prima și cea mai neplăcută consecință este aceea că obținem venituri foarte mici (atît ca total, cît și pe unitatea de măsură — cal, kg, tonă) din exportul acestor produse, el fiind mai mult accidental, întrucît nu avem o strategie completă și complexă a exportului de cabaline, așa cum avem în celelalte sectoare, domenii și produse ale economiei naționale.

Între multiplele cauze care întrețin această situație necorespunzătoare enumerăm : a) inexistența unui plan structurat și continuu urmărit în ce privește ameliorarea genetică a cabalinelor ; b) nu dispunem încă de cadrul adecvat și strategia justă pentru antrenarea și testarea cailor de rasă (slaba organizare din acest domeniu, precaritatea mijloacelor existente — limitate la hipodromul de la Ploiești —) și insuficiența preocupare, chiar dacă sînt și motive obiective, a Centrului republican de creștere și calificare a cailor de rasă ilustrează faptic această situație nesatisfăcătoare : c) calul de muncă semigreu încă nu este consolidat ca rasă, deși se „lucrează” la el de cîteva decenii, iar nevoile economiei naționale sînt în creștere pentru acest produs.

Nu s-a elaborat și nici nu s-a pus în aplicare pînă acum un plan integrat

I. TEODORU

Eficiența concentrării efectivelor în îngrășătoriile de taurine

ÎN SECTORUL îngrășării taurinelor, extinderea complexelor de tip industrial a generat soluții constructive mereu perfecționate. Proiectele adoptate sînt fundamentate din punct de vedere tehnologic pe o anumită mărime a efectivului de animale, cu influență pozitivă asupra rezultatelor tehnice și economice ale unității respective.

Prin mărirea dimensiunii îngrășătoriilor, o serie de elemente de cheltuieli — raportate la un animal mediu furajat — se micșorează, ca efect al fenomenului de concentrare, iar alte cheltuieli cresc în raport cu efectivul. Existența acestor categorii de cheltuieli face necesară abordarea dimensiunii optime și critica mentalității potrivit căreia dimensiunea influențează proporțional

din activitatea de producție. Deși pe această cale se transpun în viitor rezultate preexistente, ale timpului prezent, acest mod de tratare este mai realist decît modelarea normativ-deterministă.

În prezentul studiu informațiile se referă la activitatea de producție a 12 îngrășătorii de taurine din sectorul de stat și 11 din sectorul intercooperatist. Influența mărimii efectivului mediu furajat asupra elementelor de cheltuieli a fost studiată cu ajutorul funcției de tipul (1), iar relația dintre efectivul mediu și indicatorii sintetici (rezultatul financiar și costul laptelui), cu funcția parabolică (2) (vezi articolul nostru anterior).

Parametrii estimați, precum și mărirea coeficientului de corelație sînt prezentați în tabelele nr. 1 și 2.

Tabelul nr. 1

Parametrii ecuației de regresie $y = ax + b$ dintre efectivul mediu furajat (x, mii capete) și principalele elemente de cheltuieli pe animal (y, mii lei) în unitățile de îngrășare industrială a taurinelor

Elemente de cheltuieli	n	a	b	r
Retribuire	72	0,3576	0,8728	0,8005
Materiale	71	2,9698	0,9231	0,8679
din care : furaje	70	2,6723	0,9184	0,8859
Amortizare	71	8,3584	1,1654	0,7520
Aprovizionare	19	1,2218	2,2608	0,9208
Indirecte	69	0,5638	0,5843	0,4682

Tabelul nr. 2

Parametrii ecuației de regresie $y = ax^2 + bx + c$ dintre efectivul mediu furajat (x) și principalii indicatori sintetici (y) în îngrășătoriile de taurine din agricultura de stat (sistem industrial)

Indicatorul economic	n	a	b	c	r
Beneficiu pe animal mediu furajat	27	$-2,246 \cdot 10^{-5}$	$1,723 \cdot 10^{-1}$	-142,86	0,295
Cost pe kg greutate vie	26	$6,405 \cdot 10^{-3}$	$-4,36 \cdot 10^{-4}$	13,09	0,491

rezultatele tehnice și economice. Ca și în cazul fermelor de vaci de lapte, stabilirea efectivului optim este o problemă complexă și necesită un volum mare de informații tehnico-economice

Prima parte a articolului a apărut în nr. 44/1980 al revistei.

Teoretic, cel puțin pînă la o anumită dimensiune a îngrășătoriilor, eficiența economică ar trebui să crească, după care să se mențină la un anumit nivel, iar la îngrășătoriile excesiv dimensionate să dească. Însă din practica de pînă acum în domeniul îngrășării taurinelor din țara noastră rezultă unele

neocorelări. Indicatorii sintetici analizați arată existența unei zone de rentabilitate limitată; iar depășirea acesteia proiecțiază activitatea îngrășătoriei în zona pierderilor.

Cel mai sczut cost pe kg greutate vie, ca și cel mai ridicat rezultat financiar pozitiv pe animal mediu furajat se înregistrează îngrășătoriile de 3 500—4 000 de capete.

Din datele de care d'spunem, rezultă că, de regulă, îngrășătoriile de taurine din sectorul de stat sînt supradimensionate față de condițiile tehnice și organizatorice din etapa actuală. Nu sînt de recomandat îngrășătorii de mici proporții, care nu pot asigura o utilizare eficientă a tehnologiilor moderne dar nici îngrășătorii prea mari, care pe lîngă că necesită un volum exagerat de investiții, implică de regulă o populare sub capacitatea proiectată a complexului, dificultăți în asigurarea unor condiții de microclimat corespunzătoare, precum și folosirea unei diete simplificate. Limita maximă de rentabilitate corespunde efectivului de cca. 7 000 de capete.

Efectivul considerat optim este, în raport cu beneficiul pe animal mediu furajat, de 3 037 capete, iar în raport cu costul pe kg greutate vie, de 3 404 capete (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Dimensiunea optimă a îngrășătoriilor de tineret taurin din agricultura de stat (sistem industrial)

Criteriul economic	o p t i m	
	x, capete	y, lei
Maximizarea beneficiului pe animal mediu furajat	3837	186
Minimizarea costului pe kg greutate vie	3404	12

Deci, dimensiunea optimă a unei îngrășătorii este o funcție variabilă de timp și spațiu. Paralel cu perfecționarea tehnologiilor de exploatare, a sistemului de asigurare cu animale și de valorificare a producției, dimensiunea optimă poate să crească, dar nu înainte de asigurarea acestor condiții, deoarece rezultatele de eficiență ar fi necorespunzătoare.

Gh. N. IOSIF

de exploatare a cabalinelor (inclusiv pentru export) la nivel național.

Credem că în aceste condiții, revirimentul necesar și așteptat în sectorul cabalinelor poate veni de la toate eșaloanele, instituțiile și persoanele interesate, între care includem, prioritar, pe cei pasionați cu adevărat de această problemă.

În acest context de situații și rezultate, considerăm că înființarea unei organizații obștești de promovare a exploatării cabalinelor de tipul „Asociația Cal Clubul Român” va putea impulsiona puternic intrarea sectorului

de exploatare a cabalinelor pe făgașul unor realizări și perspective cu adevărat noi și eficiente.

Telul principal al organizației fiind promovarea exploatării cabalinelor din țara noastră, cu consecințele pozitive așteptate, organizația își propune cea mai strînsă colaborare și cooperare posibilă cu toți factorii de răspundere (M.A.I.A., Ministerul Turismului, C.N.E.F.S., A.S.A.S., institutele de învățămînt de specialitate) din acest domeniu și cu producătorii și deținătorii de cabaline din toate sectoarele (de stat, cooperatist sau individual).

Trebuie subliniat cu toată claritatea faptul că organizația, avînd caracter

economic, va funcționa pe principiul autogestiei integrale, procurîndu-și fondurile necesare activității sale (pe temei legal) din contribuțiile membrilor săi, și deci nu va recurge sub nici o formă la fonduri de stat sau ale altor întreprinderi și organizații.

Prin activitatea ce și-o preconizează (de producție pentru piața internă și export, testare, asistență tehnică, schimb de experiență în țară și cu străinătatea etc.), organizația va contribui, prin forța sa colectivă, la promovarea unei dezvoltări superioare a sectorului cabalinelor, rezultatele acestei activități înscrîndu-se ca un aport suplimentar la dezvoltarea economico-socială rapidă a țării.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PRODUȚIA NETĂ — LA BAZA DETERMINĂRII EFICIENȚEI FONDURILOR FIXE

DETERMINAREA eficienței utilizării fondurilor fixe este în prezent una din cele mai importante probleme ale teoriei, dar mai ales ale practicii economice. Dezbaterile pe această temă publicată de revistă (nr. 42/1980) se înscrie în preocupările specialiștilor pentru a găsi

o metodologie cât mai corespunzătoare în condițiile noului mecanism economic. Ideea adusă în discuție în cadrul dezbaterii, de a se urmări eficiența utilizării fondurilor fixe pe baza stabilirii efortului propriu anual al întreprinderii prin însumarea amortizării, cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile și efectul

imobilizării fondurilor fixe ni se pare justă și posibil de realizat în practica din întreprinderi. În cele ce urmează ne propunem să abordăm și alte aspecte ale acestei probleme, pentru a contribui la găsirea celor mai potrivite modalități de determinare a eficienței fondurilor fixe.

FONDURILE FIXE constituie unul din cele mai importante elemente ale avuției naționale. Ele formează aparatul de producție al unităților economice, iar folosirea lor eficientă are o importanță deosebită atât pentru economia națională în ansamblu, cât și pentru fiecare întreprindere în parte.

Dintre indicatorii sintetici calculați în mod obișnuit de către unități pentru a caracteriza folosirea fondurilor fixe amintim: eficiența globală (E_g) și eficiența netă (E_n) ca raport între producție globală, respectiv producția netă și fondurile fixe.

Practica arată că indicatorul eficiența globală este mult prea general pentru a putea îndeplini multiplele funcții ce i se cer. Capacitatea acestui indicator de a reflecta corect volumul activității este afectată de complexitatea vieții economice, a proceselor economice. Folosirea în continuare a acestui indicator în fundamentarea deciziilor este posibilă cu condiția identificării formelor și mijloacelor celor mai adecvate de exprimare simultană atât a laturilor cantitative, cât și a celor calitative.

Introdus în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, indicatorul **producția netă** apare ca unul din indicatorii cei mai importanți de determinare a laturii cantitative și calitative a activității economice și în mod deosebit a folosirii fondurilor fixe în întreprinderi. Analiza activității întreprinderii pe baza producției nete scoate în evidență capacitatea unității de a produce cât mai multă valoare nouă în raport cu fondurile pe care le are la dispoziție.

Producția netă — valoare nouă — este rezultatul muncii vii, al forței de muncă. Forța de muncă creează valoare numai prin intermediul muncii trecute, respectiv prin folosirea fondurilor fixe. În procesul de producție fondurile fixe participă cu întreaga lor valoare de întreținere, dar numai o parte a valorii lor trece asupra noului produs sub forma amortizării.

Plecând de aici se ridică întrebarea: care este efortul anual al întreprinderii pentru a obține o anumită producție netă în condițiile în care fondurile fixe se utilizează în mai mulți ani consecutivi? Măsurarea valorică a consumului anual de fonduri fixe sau „efortul anual de fonduri fixe” se poate realiza prin **amortizare**.

Amortizarea reprezintă deci și efortul valoric anual al întreprinderii pentru o valoare nouă creată. De asemenea, în cursul anului, întreprinderea este supusă unui efort de întreținere și reparații a fondurilor fixe pe care le utilizează. Efortul anual total al întreprinderii pentru o anumită producție se poate determina ca **sumă a amortizării și cheltuielilor de întreținere și reparații**.

Pentru că eficiența se exprimă ca raport dintre efectul util și cheltuiala (efortul) pentru obținerea lui, am considerat că în relația de eficiență a utilizării fondurilor fixe, **efectul să fie producția netă din efort propriu, iar efortul, consumul efectiv de fonduri fixe sub forma amortizării și costurile pentru menținerea valorii de întreținere a fondurilor fixe**. În acest sens, propunem următoarea relație:

$$E_n F_t = \frac{PN_{ep}}{A + C_{tr}}$$

în care: PN_{ep} — producția netă din efort propriu; A — fondul anual de amortizare a fondurilor fixe; C_{tr} — cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.

După structură, producția netă se compune din: fondul de retribuție, alte cheltuieli cu munca vie și beneficiul.

$$PN_{ep} = C_{mv} + B_{ep}$$

în care: C_{mv} — cheltuieli cu munca vie; B_{ep} — beneficiu din efort propriu.

Analizând fiecare element al raportului de eficiență, putem desprinde căile de creștere a eficienței efortului de fonduri fixe.

Fondul de retribuție reprezintă valoarea creată de munca pentru sine și deține ponderea cea mai mare în valoarea producției nete din efort propriu. Pentru sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe este necesar ca ponderea fondului de retribuție în producția netă din efort propriu să scadă și să crească în mod corespunzător beneficiul. Modificarea fondului de retribuție este rezultatul influenței directe a doi factori: **numărul mediu scriptic al personalului și retribuția medie anuală**.

La întreprinderea „Electromotor” din Timișoara cei doi factori: numărul mediu scriptic și retribuția medie anuală au crescut, ceea ce a dus la o creștere absolută a fondului de retribuție. Concomitent a avut loc o scădere a fondului de retribuție în producția netă din efort propriu și o creștere corespunzătoare a beneficiului din efort propriu, asigurând o eficiență sporită în utilizarea fondurilor de producție urmare a creșterii mai rapide a productivității muncii. (tabelele nr. 1 și 2).

Tabelul nr. 1 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Numărul mediu scriptic al personalului muncitor	100	102,4	114,8	116,3
Retribuția medie anuală	100	105,4	109,6	117

Cel de al doilea element, respectiv **alte cheltuieli cu munca vie** trebuie să tindă către limita minimă pentru a reflecta și ele un spor de eficiență în utilizarea fondurilor fixe. La întreprinderea „Electromotor” se observă că acest element a avut o tendință de scădere.

Tabelul nr. 2 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Ponderea fondului de retribuție	76,9	66,57	62,11	62,39
Ponderea beneficiului din efort propriu	21,43	32,13	36,33	36,20
Ponderea altor cheltuieli cu munca vie	1,67	1,30	1,56	1,41

Beneficiul, ca indicator sintetic de caracterizare a eficienței cu care își desfășoară activitatea întreprinderea, capătă valențe noi, fiind suportul material al realizării cerințelor principiului autofinanțării. Mărirea beneficiului depinde de volumul fizic al producției, structura acesteia, costurile de producție și preț. Cum prețurile se fundamentează și pe mărirea costului producției, în care sînt incluse și costurile cu materiale, semifabricatele, etc. achiziționate, întreprinderile își măresc beneficiul prin beneficiu atras conținut de materialele și semifabricatele achiziționate.

REZULTĂ că pentru a reflecta efortul propriu al întreprinderii este necesar să se elimine din beneficiul total al întreprinderii partea de beneficiu atras. **Beneficiul atras se determină prin înmulțirea beneficiului total cu un coeficient ((K_b)) determinat ca raport între costurile materiale minus amortizarea din costurile totale de producție. La întreprinderea**

prinderea „Electromotor“ ponderea beneficiului din efort propriu în producția netă din efort propriu a crescut în perioada analizată, respectiv 1976—1979; creșterea putea fi mai mare în situația în care valoarea coeficientului de corecție a beneficiului ar fi avut o evoluție descendentă. Pentru diminuarea valorii elementelor pe baza cărora se determină coeficientul de corecție a beneficiului, întreprinderile vor fi stimulate și prin acest indicator — producția netă — în reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice în totalul cos-

Tabelul nr. 3 (%)

Indicatori	1976	1977	1978	1979
Ponderea amortizării în efortul anual de fonduri fixe	52,19	47,14	48,29	45,23
Ponderea costurilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe în efortul anual de fonduri fixe	47,81	52,86	51,71	54,77

turilor de producție. Reducerea costurilor materiale reprezintă și la această întreprindere procedeul real de sporire a beneficiului din efort propriu.

Primul element al efortului de fonduri fixe îl constituie amortizarea. Amortizarea — expresie bănească a părții din valoarea fondurilor fixe care se transmite treptat asupra pro-

Al doilea element al efortului de fonduri fixe îl constituie **cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.**

În procesul de producție, mijloacele fixe își pierd din valoarea lor de întreținere, din calitățile lor funcționale. Pentru a menține fondurile fixe cât mai aproape de valoarea lor de întreținere, întreprinderea efectuează cheltuieli. Aceste cheltuieli se introduc în costuri, deci ele constituie un efort pentru întreprindere, cu toate consecințele ce decurg de aici: consum de mijloace materiale, forță de muncă și mijloace bănești; influențarea rezultatelor financiare prin dimensiunea lor.

Pentru creșterea eficienței efortului de fonduri fixe se impune diminuarea efortului concomitent cu creșterea elementelor de efect, în special a beneficiului din efort propriu.

În tabelul nr. 3 se observă că ponderea amortizării în efortul anual de fonduri fixe a scăzut pe seama creșterii ponderii costurilor cu întreținerea și funcționarea fondurilor fixe.

Această situație este determinată de utilizarea în continuare a fondurilor fixe cu durata normată de funcționare depășită și care nu se mai amortizează, dar necesită cheltuieli suplimentare de întreținere și funcționare, lucru care a influențat dinamica celor două elemente din tabel. O cale de reducere a efortului o constituie desigur diminuarea cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe.

Creșterea eficienței efortului anual de fonduri fixe se datorește și reducerii cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe la 1 milion lei, fonduri fixe care au scăzut cu

Tabelul nr. 4

Indicatori	1976	1977	1978	1979	Indicele de creștere				Indicele mediu de creștere %
					1976	1977	1978	1979	
Producția netă din efort propriu la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	2187	3736,2	4575,7	4888,8	100	150,2	183,9	196,5	178,9
Beneficiu din efort propriu la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	533	1200	1662	1769,7	100	225	311,8	332	297
Cheltuieli cu munca vie la 1 000 lei efort anual de fonduri fixe	1954	2536	2914	3119,1	100	129,8	149,1	159,6	147,2

dusului finit, ca urmare a consumului lor productiv, reprezintă un cost material. Neutilizarea la parametri prevăzuți a capacității de producție și, ca urmare, nerealizarea producției programate, conduce la nerealizarea producției nete pe produs și pe total și la nerealizarea rezultatelor financiare planificate și deci la imposibilitatea constituirii în cuantumul prevăzut a fondurilor de care întreprinderea are nevoie.

Am considerat amortizarea ca element de efort, deoarece trebuie să existe o concordanță între perioada în care se obțin efecte și cea în care se face efortul pentru obținerea acestor efecte. Efortul pe care-l face întreprinderea cu fondurile fixe pe o perioadă de un an se referă doar la amortizare și nu la întreaga valoare a fondurilor fixe. Ca parte componentă a costurilor materiale, cheltuielile cu amortizarea fondurilor fixe au un caracter convențional — constant. De aceea, prin creșterea volumului producției, inclusiv ca rezultat al îmbunătățirii utilizării fondurilor fixe, are loc reducerea cheltuielilor cu amortizarea ce revin pe unitatea de produs, ceea ce contribuie la tendința de scădere a costurilor de producție unitare.

aproape 30% în 1979 față de 1976. Dar pentru că cheltuielile cu întreținerea și reparațiile fondurilor fixe nu pot scădea decât până la o anumită limită, rezultă că creșterea eficienței trebuie să se realizeze pe seama elementelor de efect.

Din tabelul nr. 4 rezultă că întreprinderea a desfășurat o activitate corespunzătoare, în sensul că beneficiul din efort propriu a crescut mai repede decât cheltuielile cu munca vie.

Metodologia propusă pentru caracterizarea eficienței folosirii fondurilor fixe asigură cunoașterea nivelului real al eficienței folosirii fondurilor fixe prin efortul propriu al întreprinderii, evidențierea unor noi posibilități de creștere a efectelor din folosirea fondurilor fixe, măsurarea efortului făcut și mobilizarea unor noi resurse pentru sporirea ansamblului de efecte pozitive la nivelul întreprinderii, reducerea consumurilor specifice și a cheltuielilor materiale.

Grigore SILAȘI
Alexandru BOGDAN
Timișoara

Pregătirea investițiilor anului 1981

(Urmare din pag. 2.)

tații în termenele stabilite, cauzele determinante le-au constituit deficiențele din perioada de execuție, îndeosebi nerespectarea duratelor probelor tehnologice, a rodajelor și probelor de montaj.

4O condiție esențială pentru exploatarea în bune condiții a noilor instalații, încă din prima zi de funcționare, o constituie **pregătirea corespunzătoare și la timp a forței de muncă** necesară fiecărui nou obiectiv pus în funcțiune. În același timp constructorii, în condițiile restrîngerii activității pe un număr mai mic de șantiere, au datorat să organizeze desfășurarea ritmică a lucrărilor

pe șantiere, să extindă mecanizarea și industrializarea operațiilor de construcții-montaj și tehnologiile moderne de execuție. Alături de aceste exigențe se impun introducerea unei discipline riguroase, folosirea judicioasă a parcului de mașini și utilaje de construcții și de transport, precum și utilizarea cât mai deplină și productivă a timpului de lucru pe toate șantierele.

În gospodărirea materialelor de construcții și utilizarea eficientă a acestora, pe lângă măsurile ce trebuie luate în domeniul concepției noilor obiective, prin adoptarea de soluții tehnologice și constructive care să conducă la încaadrarea în cotele de materiale alocate și la reducerea consumului de materiale

energo-intensive, de metal și ciment pentru construcții și la consumuri reduse de energie și combustibil în funcționarea noilor instalații ce se proiectează, este necesar să se aplice măsuri pentru evitarea risipei și degradării materialelor pe șantiere, precum și pentru atragerea și utilizarea pe scară mai largă a materialelor și resurselor locale.

Înfăptuirea exemplară a planului de investiții pentru care, așa cum s-a arătat, lucrările pregătitoare sînt în mare parte realizate, iar altele în curs de definitivare, impune în continuare acțiuni consecutive din partea tuturor factorilor ce concurează la realizarea acestuia, pentru utilizarea cu o eficiență sporită a fondurilor însemnate destinate dezvoltării economiei naționale și creșterii nivelului de trai.

Condiții optime pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar

INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ a organizat o dezbatere științifică pe problemele aplicării noului mecanism economico-financiar în întreprinderi, centrale și consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste (C.U.A.S.C.). Discuțiile s-au desfășurat pe baza unui referat* sintetic, elaborat în cadrul Sectorului „Conducerea și organizarea economiei socialiste” din institut.

În referat a fost abordată cu precădere funcția de producție a întreprinderilor și centralelor, care, potrivit noului mecanism, constă în primul rând în realizarea producției fizice și nete, la un nivel ridicat de eficiență. În privința producției nete, referatul a pus accentul cu deosebire asupra căilor majore de reducere a cheltuielilor materiale de producție, cum sînt: îmbunătățirea structurii producției și modernizarea tehnologiilor, punînd în lumină competențele și răspunderile pe care le stabilește noul mecanism pentru stimularea inițiativei întreprinderilor și centralelor. În acest context, au fost supuse dezbaterii următoarele propuneri:

— întărirea controlului de calitate pe baza creșterii rolului beneficiarului în control, a creșterii rolului autocontrolului muncitoreșc și a completării dotării tehnice a controlului;

— crearea de întreprinderi specializate de reparații, trecerea acestei activități pe principii economice, pe bază de contract;

— completarea indicatorului de plan în tone, pentru producția fizică, cu indicatorul tone echivalent;

— la utilajele contractate în cooperare raportarea producției fizice a subfurnizorului să fie condiționată de montarea utilajelor livrate. Întărirea recepției la instalațiile complexe;

— lupta pentru reducerea cheltuielilor materiale să se bazeze în principal pe sursele majore de reducere, care sînt perfecționarea structurii producției și modernizarea tehnologiilor;

— îmbunătățirea pregătirii fabricației, pe baza contractării produselor în devans față de perioada de plan. Trecerea la contractarea pe termen lung prevăzută de lege.

*) Autori: Grigore Corlan, dr. Camelia Cămășoiu, Ion Mihal, Cecilia Manițiu, Marcela Iacobescu, Mihai Dimitriu, Gheorghe Manolescu, Virgil Popescu și specialiști din producție

A fost prezentată, de asemenea, funcția comercială a întreprinderilor și centralelor care, în lumina noului mecanism, înregistrează o anumită îmbogățire de conținut, cum și unele schimbări de accent între elementele sale. În acest context, a fost pusă în discuție măsura în care se realizează în practică rolul deosebit care revine activității de desfacere în orientarea producției pe baza contractării premergătoare planului de producție, cum și rolul deosebit care revine activității de aprovizionare tehnico-materială atît în asigurarea bazei materiale a producției, cît și în reducerea periodică a consumurilor specifice (funcție cu caracter tehnic).

În legătură cu aceste probleme, referatul a formulat o serie de propuneri, printre care:

— întărirea activității de desfacere, care în condițiile noului mecanism are un rol sporit în orientarea producției, cunoașterea piețelor externe, urmărirea comportării utilajelor la beneficiari, echilibrarea producției și nevoilor prin balanțe;

— organizarea muncii și evidențelor speciale pentru activitatea de recuperare și refolosire, în vederea ridicării rolului autoaprovizionării la nivelul cerut de lege;

— asigurarea competenței tehnice și economice a organelor de aprovizionare și desfacere, corespunzător sarcinilor sporite pe care le-au primit.

O atenție deosebită a fost acordată analizei utilizării indicatorilor noului mecanism în întreprinderi și centrale. S-a pornit de la rezultatele efective obținute în producție în realizarea acestor indicatori și s-a căutat a se pune în lumină în ce măsură a contribuit la aceste rezultate aplicarea corectă sau neaplicarea principiilor noului mecanism. În acest context, a fost subliniat rolul important pe care îl are în activitatea întreprinderilor **justa corelare a diferiților indicatori încă din faza de planificare**, precum și corelațiile necorespunzătoare ce apar în cursul activității de producție, ca expresie a unei autogestii neeficiente. Au fost puse în discuție următoarele propuneri:

— pentru corelarea producției fizice cu valoarea producției marfă planificată: **trecerea la normarea costurilor pe repere**;

— pentru corelarea producției fizice cu valoarea producției nete planificate: **trecerea la normarea producției nete pe sortimente**;

— pentru stimularea asimilării de produse noi — **crearea unei secții de prototipuri în marile întreprinderi**, degrevînd secțiile de producție de activitatea de experimentare.

Una din ideile de bază ale referatului a fost aceea că autogestiunea economico-financiară implică adincirea autogestiunii în întreprinderi și unități economice fără personalitate juridică (secții, ateliere). Ca urmare, au fost prezentate sintetic căile și metodele de realizare a unei autogestii eficiente la nivelul secțiilor mai importante, pornind de la justa dimensionare a acestor secții, pînă la elaborarea planului de producție și bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, pe baza unei liste de indicatori adecvați profilului acestora. Experiența de pînă acum a dus la concluzia că nu sînt dificultăți de netrecut în defalcarea indicatorilor, pînă la nivel de secții mai mari, cu excepția produsului net, care în actuala etapă ar putea fi defalcat doar în mod indirect. Din punct de vedere organizatoric, o cerință imperioasă este crearea de urgență a organelor de conducere colectivă prevăzute de lege, la nivelul secțiilor, ca o condiție prioritară a trecerii la autogestiunea internă.

Printre propunerile supuse dezbaterii se numără următoarele:

— studierea posibilităților de **redimensionare a secțiilor**, pe baza principiilor: omogenității tehnologice, divizării fluxului tehnologic și concentrării de operații tehnologice similare, în vederea eliminării fenomenelor de gigantism;

— **organizarea conducerii colective a secției** (adunarea generală și C.O.M.), cum și a serviciilor funcționale proprii pentru planificarea producției și financiar-contabilitate;

— **sistemul de indicatori și structura bugetului de venituri și cheltuieli al secțiilor**.

Problemele legate de perfecționarea conducerii la nivelul consiliilor agroindustriale au fost tratate mai ales din perspectiva întăririi autogestiunii în unitățile agricole care compun aceste consilii. Referatul a prezentat pe scurt experiența citorva C.U.A.S.C. schițînd unele propuneri pentru principalele probleme cu caracter prioritar, cum sînt: organizarea sectoarelor unice de chimizare, asigurarea mecanizării ca act de cooperare la producție, accelerarea realizării conducerii unitare, creșterea rolului C.U.A.S.C. în valorificarea produselor, măsuri pentru justa echilibrare a rezultatelor economice reale între unitățile de producție și cele de

valorificare, extinderea experienței unităților rentabile pentru întărirea autogestunii în unitățile nerentabile.

PARTICIPANȚII la dezbaterile s-au referit în principal la problemele legate de aplicarea efectivă a noului mecanism (planificare, competențe, indicatori, stimulente pentru creșterea producției și a eficienței), cum și la cerințele perfecționării activității în C.U.A.S.C.

Nicolae Dondera (Comitetul de Stat al Planificării): dezvoltarea unităților de bază și centralelor, în viitor, constituie unul din obiectivele importante ale programelor speciale pe produse, prevăzute de legea planificării, programe care fac parte integrantă din planul cincinal și cuprind sarcini concrete, desfășurate pe ani, cu privire la întreaga problematică a organizării, pregătirii și dezvoltării producției. Există deci preocuparea de a se crea toate condițiile pentru ca întreprinderile producătoare să cunoască din timp orientarea viitoare a producției și să poată lua toate măsurile de pregătire a fabricației. Ceea ce ar trebui însă urmărit mai îndeaproape este modul de traducere în viață a acestor programe speciale și eficiența lor reală.

În privința bunei funcționări a C.U.A.S.C., o problemă de bază este aceea a modului de stabilire a sarcinilor de plan. Dacă unitățile agricole de bază primesc sarcinile de plan direct de la minister, atunci va fi dificil pentru C.U.A.S.C. să-și poată realiza funcțiile prevăzute în Hotărârea C.C. al P.C.R. din 1.II.1979, deoarece îi lipsește principalul instrument de conducere — planificarea producției. Ar fi bine ca sarcinile de plan să fie repartizate pe C.U.A.S.C., ca titulare de plan, și de aici pe unitățile componente.

Francisc Szabo (Institutul de planificare și prognoză): asigurarea unei perspective clare de dezvoltare pe termen lung a producției, până la nivel de centrală și întreprindere, constituie o problemă importantă a planificării, însă ea nu se poate rezolva pornind de la nivel microeconomic. Întreprinderile nu pot dispune de întreaga informație necesară pentru a evalua în mod fundamental cerințele viitoare ale piețelor externe și nici pentru cunoașterea nevoilor viitoare ale economiei naționale în ansamblu. De aceea, punctul de plecare pentru asemenea orientări de viitor trebuie să îl constituie studiile științifice de prognoză elaborate de C.S.P. la nivel macroeconomic, din care să se desprindă concluzii cu privire la dezvoltarea ramurilor și subramurilor și de aici pe centrale și întreprinderi.

Problema planificării în unitățile de bază este fundamentală și pentru buna funcționare a C.U.A.S.C. Trebuie realizată o mai bună îmbinare între funcțiile de conducere și planificare ale C.U.A.S.C. și autogestunea economico-financiară a unităților agricole de bază. În acest context, efortul principal al C.U.A.S.C. ar trebui orientat spre producție, dar în condițiile unei mai bune organizări a valorificării produselor, care, pornind de la un sistem de prețuri îmbunătățit, să asigure localizarea cât mai justă a plusprodusului realizat în agricultură.

Conf. dr. Ion Cămășoșu (Academia de Studii Economice): există în prezent importante diferențieri între C.U.A.S.C., sub raportul rezultatelor. Printre căile

ce pot duce la ridicarea nivelului de eficiență în toate C.U.A.S.C. se numără: a) o mai susținută activitate industrială, în cadrul C.U.A.S.C., atât pentru prelucrarea produselor agricole, cât și pentru coordonarea activității altor unități industriale amplasate în mediul rural. Este de așteptat ca acest rol industrial al C.U.A.S.C. să crească deoarece în viitor trebuie amplasate mai multe unități industriale în sate, cu deosebire în comunele mari, valorificându-se astfel rezervele de forță de muncă și reducându-se deplasările de populație spre locurile de muncă din alte localități, cum și navetismul; b) o mai bună distribuție a plusprodusului creat în agricultură, între unitățile producătoare și cele de valorificare, astfel încât beneficiul să poată acționa în adevăr ca o pirghie în dezvoltarea producției. La aceasta ar putea contribui îmbunătățirea sistemului de prețuri care se practică în relațiile dintre unitățile producătoare și cele de valorificare.

De altfel, din punct de vedere organizatoric, ar merita să fie studiată formula încadrării în C.U.A.S.C. a unor unități proprii de valorificare și depozitare a produselor agricole.

În legătură cu aplicarea noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior, vorbitorul a arătat că, după părerea sa, ar trebui să crească rolul întreprinderilor producătoare în activitatea de comerț exterior, cu deosebire la export și, în acest scop, consideră îndreptățită teza din referat, potrivit căreia activitatea de marketing ar trebui organizată până la nivel de întreprindere.

Constantin Pasat (Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant): o serie de constatări și propuneri din referat sunt confirmate de practică. Între acestea, subliniem în primul rând necesitatea de a se elimina, prin noi forme de organizare, gigantismul secțiilor și al întreprinderilor. De asemenea, considerăm necesar să se organizeze pe noi baze raporturile dintre activitatea de producție și cea comercială din întreprindere, în sensul prevăzut de lege, care cere ca orientarea producției să se facă în funcție de asigurarea desfacerii, pe baza unor studii aprofundate asupra tendințelor pieței interne și externe.

În cadrul noului mecanism economico-financiar este necesar să se dea o mai mare atenție cifrelor de plan propuse de unitățile de bază, deoarece acestea sînt calculate pornind de la condițiile concrete din aceste unități. Cifrele calculate pe criterii globale de ministere și centrale trebuie confruntate cu cele propuse de întreprinderi și, printr-o analiză în comun, să se ajungă la indicatori de plan științific fundamentați.

Pe plan organizatoric, autorii referatului ar trebui să examineze și problema delimitării precise a sarcinilor între întreprinderi, centrale și ministere, deoarece în practică au apărut unele paralelisme sau suprapuneri de atribuțiuni. În mod deosebit ar trebui ca ministerele să traseze sarcini în jos numai prin centrale, niciodată peste capul lor, aceasta fiind una din condiții pentru ca centralele să fie în adevăr mari unități de producție.

Nicolae Lagadin (Institutul de economie agrară): va trebui rezolvată, printre problemele prioritare, aceia

dacă C.U.A.S.C. sînt numai organe de coordonare sau sînt titulare de plan și, în acest caz, care este poziția lor față de unitățile de bază cu autonomie gestionară. Implantarea de unități industriale în cadrul C.U.A.S.C. nu trebuie privită ca un scop în sine, ci un mijloc de întărire a acestora din urmă și, ca atare, ar trebui avute în vedere numai unități industriale rentabile. Nu vom putea sprijini consolidarea C.U.A.S.C. dacă, sub motiv că le atribuim activității industriale, s-ar trece sub coordonarea lor unități industriale nerentabile.

Grigore Diaconescu (Ministrul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale): Este adevărat că succesul desfacerii la export presupune marketing intens încă de la nivelul producătorului și că, pentru menținerea piețelor, avem nevoie de gândire în perspectivă, atât în creația tehnică cât și în fabricație și desfacere. Dar nu trebuie uitat că pentru export toate acestea nu sînt eficiente dacă nu există fond de marfă la timp și în condițiile cerute. Este necesar să trecem la contractare pe termen lung și în această direcție pot acționa nu numai întreprinderile de comerț exterior, dar și centralele și întreprinderile mari, deoarece legea le dă dreptul. Dar dacă contractul semnat pe termen lung nu va fi susținut prin livrări punctuale și de calitate, atunci rezultatul final va fi nefavorabil. O cale pentru sporirea capacității unităților productive de a asigura la timp fondul de marfă pentru export ar fi crearea de unități (sau secții) afectate special producției pentru export.

Dr. Constantin Grigorescu (director adjunct științific la Institutul de economie socialistă): dezbaterile a adus o serie de clarificări importante în problemele purtate în discuție. Experiența arată că asemenea întâlniri la masa de lucru a cadrelor de cercetare, specialiștilor din producție și cadrelor didactice constituie o formă eficientă de cercetare în colectiv, de valorificare și verificare reciprocă a cunoștințelor. În general, discuțiile au confirmat rezultatele cercetării expuse în referat. În același timp, însă, s-au ridicat o serie de probleme noi, de importanță deosebită, care trebuie să stea în atenția colectivului de autori. Printre acestea se impune cu prioritate problema perfecționării raporturilor dintre sistemul micro și macroeconomic, a îmbinării armonioase dintre planificarea centrală și cea din unitățile de bază, a corelării indicatorilor de plan pornind de la condițiile concrete din întreprinderi și de la structurile de producție fizică planificate.

O importanță deosebită va avea introducerea autogestunii la unitățile fără personalitate juridică din organizarea întreprinderilor, cu scopul de a extinde cât mai mult comensurarea rezultatelor fiecărei activități pe baza raportului efort/efect. În această privință colectivul de autori are posibilitatea de a aduce contribuții concrete, într-un mod una din problemele actuale ale noului mecanism este tocmai introducerea bugetelor de venituri și cheltuieli la unitățile fără personalitate juridică din organizarea întreprinderilor (fabrici, secții, ateliere).

Dezbateri consemnate de
Virgil POPESCU

„Tot ceea ce realizăm în patria noastră este destinat dezvoltării generale a țării, ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

Sistematizarea teritoriului și a localităților

FAURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate presupune — odată cu înfăptuirea unor alte importante comandamente — dezvoltarea economico-socială a teritoriului întregii țări, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Este un proces care asigură ridicarea continuă a gradului de civilizație al tuturor localităților, realizarea unei egalități deplină, în fapt, în ceea ce privește condițiile de muncă și viață ale întregului nostru popor.

Concepute și desfășurate pe fondul unei organizări administrativ-teritoria-

le a țării corespunzătoare cerințelor și tradițiilor românești, al unei dezvoltări dinamice a economiei — valorificarea înaltă a resurselor din fiecare zonă, dezvoltarea orașelor, a tuturor comunelor ca centre capabile să asigure condiții optime de muncă și de viață tuturor locuitorilor, conservarea frumuseților naturale și protejarea mediului ambiant, au constituit și constituie, în cadrul orientării amintite, componente de bază ale politicii partidului nostru. Toate aceste obiective au fost cuprinse în „Programul național de sistematizare

a teritoriului și localităților urbane și rurale“, a cărui elaborare pornește de la premisa că dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, crearea marilor unități agricole impun măsuri ferme pentru buna organizare și sistematizare teritorial-administrativă, pentru amplasarea unităților economice, comerciale, de învățămînt, sănătate și altele în vederea dezvoltării armonioase a orașelor și comunelor.

O politică științifică de dezvoltare a tuturor județelor

RITMURILE înalte de creștere pe care le-a cunoscut întreaga noastră economie, înfăptuirea consecventă și în ritm susținut a programului de industrializare socialistă, realizarea vastului program de investiții economice, social-culturale, pentru locuințe, de îmbunătățiri edilitare au impus stabilirea unei politici clare, pe baze științifice, în domeniul organizării teritoriului, al dezvoltării orașelor și satelor în scopul creșterii continue a bunăstării întregului popor. Amplasarea obiectivelor economice și social-culturale se realizează pornindu-se de la cerințele dezvoltării complexe, în perspectivă, a fiecărei localități, sistematizarea exercitându-și astfel rolul de puternic instrument în dezvoltarea armonioasă a tuturor așezărilor.

În conceptul românesc de sistematizare, problemele populației au căpătat un nou conținut; se vizează întregul complex de condiții ce dau cadrul modului de viață, ca și aspectele privind aspirațiile de viitor ale populației. În acest cadru este evident procesul de intensificare a dezvoltării județelor țării. Sînt județe cu unele rămăneri în urmă în ce privește dezvoltarea industrială, care în acest cîcinal înregistrează ritmuri de creștere a industriei sensibil mai mari decît creșterea pe țară; între acestea Bistrița-Năsăud, Covasna, Sălaj, Vaslui, Botoșani etc. În aceste condiții se asigură creșterea continuă a gradului de ocupare a populației și o mai mare stabilitate a forței de muncă; este ilustrativ faptul că în 21 de județe numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 de locuitori depășește în prezent 300, față de numai 13 județe în anul 1975. Dezvoltarea rapidă a producției, prin modernizarea structurilor economice, crearea de noi locuri de muncă au și vor avea în continuare ca efect mărirea gradului de folosire a resurselor de muncă, îmbunătățirea repartizării pe ramuri a populației ocupate. Această va determina ca în anul 1985 populația ocupată să sporească cu 9,6 la sută față de 1980, iar numărul persoanelor ocupate la 1 000 locuitori să ajungă la cel puțin 400 în fiecare județ.

Schimbările intervenite în structura populației active prezintă importante consecințe asupra nivelului de trai al oamenilor, realizîndu-se îmbunătățirea condițiilor de muncă, sporirea veniturilor populației, ca urmare a încadrării acesteia în activități care solicită un grad mai ridicat de calificare. Deopotrivă

trebuie arătat că repartizarea judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial îndeplinește o funcție majoră în înfăptuirea politicii naționale a partidului nostru, deoarece, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „dacă nu am industrializa în mod armonios întreaga țară, dacă am menține vechea stare de inapoiere a unor zone, oricît am vorbi de egalitate în drepturi, de faptul că în școală se învață mai mult sau mai puțin limba maghiară, germană sau română, inegalitatea de fapt tot ar rămîne“.

Preocuparea permanentă pentru înscrierea tuturor zonelor țării în amplul proces al progresului și al civilizației este pregnant conturată și prin importanțele schimbări intervenite în profil teritorial cu privire la dezvoltarea activităților social-culturale. În acest sens, între altele, s-a amplificat, într-un ritm deosebit, activitatea comercială și cea prestatoare de servicii către populația din fiecare zonă și localitate a țării, a fost extinsă rețeaua de asistență medicală și de ocrotire a sănătății în toate județele, s-a asigurat o mai omogenă distribuție în teritoriu a unităților de învățămînt.

Creșterea gradului de urbanizare odată cu ridicarea gradului de confort și civilizație în mediul rural

CEA MAI IMPORTANTĂ consecință a amplasării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, a dezvoltării infrastructurii și orientării programului de sistematizare, cu profunde implicații sociale, o constituie creșterea gradului de urbanizare. Este un proces de o importanță și complexitate deosebite, un factor esențial al dezvoltării economico-sociale a țării, al ridicării nivelului de trai al întregului popor.

În anii care au urmat reorganizării teritorial-administrative a țării, care a deschis largi perspective în dezvoltarea tuturor județelor și localităților patriei, profilul județelor a cunoscut modificări simțitoare. În acești ani au fost create noi localități urbane, numărul municipiilor și orașelor atîngînd 365 în acest an (mai puțin de 200 în 1968), iar populația urbană ajungînd să reprezinte mai mult de jumătate din totalul locuitorilor țării. Satetele au fost constituite în comune mai puternice, numărul acestora reducîndu-se de la 4 400 la 2 570.

S-au creat astfel condiții pentru dezvoltarea mai rapidă a tuturor localităților, pentru înflorirea întregii țări, pentru asigu-

rarea unui nivel de viață mai ridicat constructorilor socialismului în patria noastră. În toate localitățile s-a desfășurat o susținută activitate de construcții de locuințe, de construcție a unor importante obiective social-culturale, înzestrate cu elemente de confort și utilitate. Numai în actualul cincinal s-au construit din fondurile statului circa 800 mii apartamente, peste 250 mii locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamilisti și peste 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți. Sînt procese în măsură să satisfacă, în condiții superioare, exigențele crescînde ale locuitorilor.

Animat de grija permanentă pentru satisfacerea tot mai bună a cerințelor materiale și spirituale ale cetățenilor patriei, indiferent de naționalitate, partidul nostru a prefigurat, în cadrul programului național de sistematizare, viitoarea structură a rețelei de localități urbane în perspectiva anului 2000. Pornindu-se de la cerințe însemnate ale dezvoltării în profil teritorial, se are în vedere ca într-o primă etapă, respectiv pînă în anul 1980, aceasta să fie formată din 365 de orașe și 180 de comune suburbane, pînă în anul 1990 din aproximativ 450 orașe și circa 250 comune suburbane, iar în anul 2000 din circa 581 orașe și 340 comune suburbane. Este o eșalonare care determină ca procesul de urbanizare să continue, să se intensifice treptat, fără rupturi și nepotriviri între mediul construit și cerințele populației, fără migrații accentuate de populație între mediul urban și cel rural, pe fondul unor preocupări permanente privind rezolvarea problemelor de echipare edilitară, social-culturală, locuințe: se urmărește accentuarea funcțiilor respective în teritoriu, în special prin stimularea dezvoltării orașelor mijocii și mici, a unor activități care să asigure continuu noi locuri de muncă pentru populație.¹⁾

Realizări remarcabile au fost obținute în sistematizarea celorlalte așezări, a celor rurale, care nu sînt centre urbane. Toate comunele noastre dispun astăzi de schițe de sistematizare — dezbătute și aprobate de cetățeni, se desfășoară o activitate însemnată pentru transpunerea lor în practică. În scopul intensificării și accelerării procesului de sistematizare, partidul a stabilit ca populația de la sate să fie sprijinită prin proiectarea în mod gratuit a documentațiilor necesare. Ca urmare, pentru locuitorii din diferitele așezări rurale au fost asigurate în mod gratuit circa 800 de proiecte tip pentru clădiri cu două pînă la patru nivele. În actualul cincinal se construiesc la sate peste 50 000 apartamente pentru personalul muncitor și cadrele de specialitate care își desfășoară activitatea în comune. Satul nostru contemporan este supus unui amplu proces de modernizare, de „urbanizare” sub toate aspectele: se urmărește ca — în condițiile păstrării tradițiilor — să se ridice pe treptele unei civilizații superioare întregul ansamblu de viață și activitate.

În aceste condiții au apărut noi orientări și exigențe în ce privește modul de viață al oamenilor, prin înscrierea a noi necesități, prin modificarea structurii sau chiar mărirea vechilor nevoi de consum. Tocmai în această lumină, urbanizarea și modernizarea satelor au fost concepute ca un proces de continuitate, avînd drept puncte de sprijin dezvoltarea puternică a forțelor de producție din agricultură, a producției agricole, a activității industriale și a serviciilor, ridicarea continuă a nivelului de instruire generală și de specialitate al populației rurale, antrenarea maselor în realizarea amplelor acțiuni de dotare social-culturală și edilitar-gospodărească, și ca o consecință, dispariția treptată a diferențelor importante dintre modul de viață urban și cel rural.

Preocupări pentru asigurarea protecției mediului

ÎN CADRUL preocupărilor pentru valorificarea resurselor din fiecare zonă a țării, pentru conservarea frumuseților naturale și protejarea mediului ambiant, partidul a considerat ca o îndatorire primordială sarcina de a asigura, apăra, conserva, ameliora și folosi integral și eficient **pămîntul**, ca una din principalele avuții ale țării, pămîntul care prin atributele sale este suportul fizic al întregii activități omenești. Aceste preocupări au fost materializate într-un amplu program de amenajări, îndigui și

desecări, de combatere a eroziunii solului, de ameliorări și de punere în valoare a întregului potențial al terenurilor din cadrul fiecărei unități administrativ-teritoriale — obținîndu-se în această direcție realizări dintre cele mai însemnate, dar menținîndu-se în continuare rezerve la fel de importante.

O altă problemă de mediu ecologic o constituie **apa**, care condiționează însăși existența vieții. Pornind de la o asemenea premisă — odată cu sporirea populației, a dimensiunilor localităților, odată cu ridicarea și dezvoltarea unor obiective industriale cu dezvoltarea și modernizarea agriculturii, a întregii economii — s-au întreprins măsuri cu privire la depozitarea și păstrarea calității apei, precum și cu privire la reglementarea consumului acesteia. Sesizîndu-se cerința gospodăririi cît mai judicioase a resurselor de apă, în vederea satisfacerii necesităților crescînde ale industriei, energiei, agriculturii, pisciculturii, transporturilor și populației, a fost elaborat un „Program național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice” prin care se urmărește rezolvarea, într-o concepție unitară, problemelor privind amenajarea, dirijarea și depozitarea apei ca și a celor privind gospodărirea complexă a apelor țării.

Programul amintit privește, între altele, realizarea a 1 400 de lacuri de acumulare mai importante, cu o capacitate de 34 miliarde m³ de apă; 2 000 km canale, galerii, conducte pentru derivații spre a se asigura transferarea anuală a peste 3 miliard m³ apă din zonele excedentare; amenajarea complexă a Dunării; asigurarea de debite de apă corespunzătoare pentru industrie, agricultură etc. la nivelul celor prevăzute pentru anul 2000 în țările europene dezvoltate; creșterea pînă în anul 1990 a consumului de apă pe locuitor, urmînd ca să beneficieze de alimentări cu apă din sisteme centralizate 75 la sută din populația țării, față de numai 35 la sută în prezent.²⁾

Asemenea prevederi sînt însoțite de măsuri consecutive privind prevenirea și combaterea poluării resurselor de apă. Cunoșcîndu-se faptul că datorită creșterii puternice atât a cantităților cît și a gradului de nocivitate al apelor reziduale sînt afectate flora, fauna, economia și însăși viața omului, partidul și statul nostru urmăresc în permanență problemele de ameliorare și protecție a calității apelor. România dispune astăzi de peste 3 500 stații de tratare și epurare a apelor, pe numeroase cursuri de apă, fenomenul poluării și degradării fiind încetinit. Pentru a se utiliza toate posibilitățile care există în această direcție pentru a se preveni poluarea apei, acționează o legislație³⁾ pozitivă careia se interzice poluarea apelor, sub orice formă posibilă, se stabilește obligația protejării apelor contra poluării, în scopul de a le menține corespunzătoare folosirii populației, economiei și ocrotirii vieții acvatice. În condițiile existenței acestui cadru de organizare, trebuie urmărite cu perseverență acțiunile menite să prevină, să combată poluarea apei, efectele respective vîndîndu-se de o deosebită însemnătate în procesul dezvoltării economice.

Aerul, important element din cadrul mediului ecologic, care, ca și apa, condiționează întreaga existență a vieții, formează și el obiect al preocupărilor statului, în sensul păstrării calității sale prin îmbunătățirea continuă a sistemelor de protejare a atmosferei. Și în acest domeniu au fost adoptate măsuri concrete incluse atît în planurile de ansamblu ale dezvoltării ca și ale localităților. Tîndu-se seama de acțiunea nocivă, atît directă cît și indirectă a aerului poluat asupra sănătății populației, au fost elaborate măsuri de prevenire și combatere a poluării aerului, dintre care mai importante se relevă a fi: stabilirea de norme sanitare sau de concentrații maxime admise pentru diverși poluanți atmosferici: cercetarea permanentă a influenței poluării aerului asupra sănătății populației din zonele unde concentrațiile maxime admise sînt depășite, fiind prezent riscul de îmbolnăvire; stabilirea, pe bază de calcul, a unor distanțe între întreprinderile industriale poluante și locuințe, astfel încît poluarea să nu depășească normele sanitare din zona protejată; tratarea prealabilă a combustibilului folosit sau a unor materii prime în vederea reducerii concentrațiilor de poluanți; dotarea zonelor libere dintre întreprinderile industriale poluante și locuințe cu spații verzi alcătuite din arbori rezistenți la acțiunea poluanților. Problemele calității aerului și protejării atmosferei sînt puse, de asemenea, sub egida legislației, prin legea privind protecția mediului înconjurător⁴⁾. Desigur că și felul în care se răspunde acestor cerințe, în care se respectă ele, trebuie analizat, fiind necesar ca acțiuni perseverente să limiteze cît mai mult posibil poluarea atmosferei.

Însemnate fonduri, puse la dispoziție de stat asigură, completează mijloacele necesare realizării acțiunilor de conservare a mediului — în toate variantele lor — reflectîndu-se astfel odată mai mult, grija peentru om, pentru asigurarea unei înalte calități a vieții sale.

Dumitru PATRICHE

¹⁾ De altfel, întreaga perioadă de după cel de al XI-lea Congres al partidului se caracterizează printr-o vastă activitate organizatorică și normativă în domeniul urbanizării; a început transformarea treptată în orașele agricole sau agroindustriale a unui număr de 129 centre comunale, cite 3-4 pentru fiecare județ — respectiv acele centre economice cu peste 5 000 de locuitori, înzestrate cu obiective social-culturale, cu unități comerciale și de servicii, astfel dimensionate încît să poată asigura deservirea pe un plan superior a patru-cinci comune apropiate, oferind locuitorilor un cadru adecvat cerințelor vieții moderne, afirmării personalității și înfăptuirii tuturor aspirațiilor.

²⁾ Vezi și N. N. Constantinescu, Economia protecției mediului natural, Ed. politică, București, 1976, p. 206-267.

³⁾ Vezi Legea nr. 5/1972 privind gospodărirea apelor în R.S.R.

⁴⁾ Legea 9/1973 privind protecția mediului înconjurător

CITITORII AU CUVÎNTUL

Contractari

IN TRIMESTRUL III al fiecărui an, ministerele industriei chimice și comerțului interior organizează contractarea bunurilor de larg consum pentru anul de plan următor. La data întâlnirii dintre reprezentanții celor două ministere, unitățile producătoare nu au asigurate materiile prime și materialele necesare pentru producție, nici cu contracte și nici cu repartiții. Din această cauză, în dese rânduri, trebuie să suportăm penalizări pentru imposibilitatea de a onora contractele încheiate cu ocazia contractărilor amintite.

Propunerea noastră este ușor de preșupus din rîndurile de mai sus. Contractarea bunurilor de larg consum să se facă după cunoașterea posibilităților de aprovizionare a întreprinderilor.

Gh. BLIDAR
economist — Ploiești

Instrucțiuni

IN PRACTICĂ sînt date diferite interpretări în cazul unor reglementări abrogate în totalitate sau parțial. Mă refer la drepturile bănești ale persoanelor delegate și detașate care își desfășoară activitatea în sectorul de construcții-montaj. Pe lucrătorii din sectorul nostru de activitate i-ar interesa ca Ministerul Finanțelor să facă unele precizări referitoare la cazarea în baracamente sau clădiri aparținînd unităților de construcții sau locuințe închiriate, la transportul personalului nelocalnic la și de la locul de muncă, precum și în legătură cu rambursarea cheltuielilor de transport în cadrul localităților de reședință pentru oamenii muncii care se deplasează în interesul serviciului.

Mircea NICOLAE
Sibiu

Informatică

LUCRĂTORII din domeniul aprovizionării tehnico-materiale știu că în prezent atît coordonatorul de balanță cît și furnizorii și beneficiarii consumă un timp prețios și cheltuiesc sume importante deoarece sistemul informatic nu-i poate ajuta într-un mod unitar. De aceea, propun ca la efectuarea lucrărilor pe calculator să se aibă în vedere — de la fundamentarea necesarului pînă la elaborarea balanței analitice — emiterea repartițiilor și încheierea contractelor, cu asigurarea transmiterii datelor pe linia centrelor de calcul. De asemenea, propun să se studieze posibilitatea urmării executării contractelor prin transmiterea datelor tot pe linia centrelor de calcul.

Cornel SUCIU
economist — București

ECOURI

Metalul

Articolul „Metalul — gospodărit și valorificat la un nivel cît mai înalt”, apărut în nr. 35 al revistei noastre a stîrnit un ecou deosebit în rîndul cititorilor și colaboratorilor noștri. În cele ce urmează publicăm cîteva extrase din corespondența primită.

ȚINÎND seama de sarcinile ce rezultă din Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea materialelor, colectivul nostru a întreprins o serie de acțiuni menite să folosească cît mai rațional metalul. Astfel, este în curs de organizare debitarea centralizată, se evidențiază și folosesc capetele rezultate din debitare, s-au întocmit tehnologii de remaniere a pieselor turnate cu defecte dar care pot fi folosite. Paralel cu aceasta s-au intensificat cursurile de ridicare a nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor.

Trebuie să arătăm însă că în urma apariției Decretului privind tipizarea mărcilor și produselor din oțel, sîntem puși în situația de a prevedea la unele repere un consum specific mai mare decît cel existent înainte, deoarece nu mai există dimensiunile prevăzute inițial.

D. ONICA
inginer șef
Întreprinderea de mașini-unelte
Bacău

PENTRU îmbunătățirea activității privind creșterea gradului de utilizare a metalului, în Combinatul siderurgic Galați s-au luat o serie de măsuri, și anume: recondiționarea sleburilor prin flamare manuală și urgentarea intrării în funcțiune a instalației de flamare la rece din ajustajul turnării continue; analizarea zilnică a șarjelor la care s-au înregistrat consumuri specifice de metal peste normele de consum și stabilirea măsurilor de înlăturare a acestor cauze; întărirea asistenței tehnice pe întreg fluxul tehnologic, asigurată de direcția tehnică și de cercetare; direcția tehnică efectuează analize și împreună cu cadrele de conducere ale uzinelor stabilește măsuri tehnice-organizatorice pentru îmbunătățirea coeficientului de scoatere.

Menționăm că atît pentru anul 1980 cît și pentru 1981 colectivul nostru de specialiști a întocmit programe cadru de măsuri în vederea îmbunătățirii structurii tehnologice și comerciale a produselor plate siderurgice, tehnologiei de fabricație a oțelului și laminatelor, precum și pentru reducerea pierderilor în vederea asigurării nivelului planificat de scoatere.

Alexandru FLOREA
director tehnic pentru tehnologii
și dezvoltare
Combinatul siderurgic Galați

ÎNTRINDEREA de mașini electrice din București este profilată în execuția motoarelor electrice speciale în serii mici și unicate. Multe din aceste produse înlocuind importul, impun

forme constructive și parametri funcționali determinate de instalațiile tehnologice în care lucrează. În aceste condiții întreprinderea solicită un număr de sortotipodimensiuni de laminate în cantități mici, neobtenabile de la întreprinderile specializate.

Pentru diminuarea depășirii față de normele de consum, pînă la sfîrșitul anului 1980 în întreprinderea noastră se vor lua următoarele măsuri: utilizarea rulourilor de tablă silicioasă la lățime optimă pentru eliminarea tuturor pierderilor; reducerea tolelor rotor și rotor de la motoarele asincrone gab. 80 și 132 prin ștanțarea cu punți negative; utilizarea părților rămase de la axul tolelor rotor cu diametre mari, la motoarele de puteri mici; recuperarea tablei silicioase din coliviile rotorice rebutate, utilizînd o instalație specializată, prin dizolvarea aluminiului pe cale chimică etc.

C. SEDERIAȘ
director general adjunct
Întreprinderea de mașini electrice
București

ÎN DORINȚA de a asigura economiei naționale oțeluri de calitate superioară, la Combinatul siderurgic Hunedoara a crescut participarea oțelurilor calmate și aliate la aproximativ 67%, scăzînd deci producția de oțeluri necalmate la 33% din producția totală, cu consecințe favorabile în special asupra producției nete și în defavoarea aparentă a realizării coeficientului de scoatere. În aceste condiții, pe trei trimestre ale anului curent, s-a realizat un coeficient de scoatere de peste 82%.

Precizăm că numai tehnologiile moderne — cum este turnarea continuă — pot conduce la realizarea unui salt în creșterea scoaterii de metal bun dintr-o tonă de oțel. Tehnologiile clasice pe care le avem, cu turnare în lingou și apoi laminare pe bluminguri, nu pot conduce la o creștere așa de mare a scoaterii. Pentru introducerea turnării continue la C.S. Hunedoara, este necesar a fi antrenate institutele de proiectare și cercetare (IPROLAM, IPL și ICEM), în scopul modernizării unor fluxuri, care necesită investiții destul de mari.

Precizăm că noi producem aproape tot oțelul pentru țevi din țară, pentru osii de locomotive, oțelul de rulmenți și sape de foraj, la care nu putem aplica tehnologii de reducere a sutajului, ce s-ar concretiza prin rebuturi crescute la beneficiari. Dintre măsurile aplicate care vor duce nemijlocit la îmbunătățirea coeficientului de scoatere amintim turnarea integrală a oțelului slab aliat pentru oțeluri beton sub presiune; valorificarea unor scurtături din laminare prin relaminare lor în bile, necesare în special industriei construcțiilor; valorificarea scurtăturilor rezultate din procesul de laminare, prin sudare cap la cap; valorificarea materialelor cu defecte de suprafață prin cojire repetată etc.

Ștefan ȘERBAN
director tehnic
Combinatul siderurgic
Hunedoara

INDUSTRIA MICĂ — o componentă importantă a economiei noastre naționale (I)

— OBIECTIVE, SARCINI, DIRECȚII DE ACȚIUNE —

DUPA CUM se cunoaște, recent, Marea Adunare Națională a adoptat **Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici** — dezvoltare la baza căreia stau rațiuni de ordin economic, politic și social de o importanță covârșitoare pentru înfăptuirea cu succes a vastului program de făurire și consolidare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Referindu-se la acest sector de activitate, în plină devenire și concretizare, ca parte integrantă a economiei noastre socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a.c.: „**trebuie ca, încă în 1981, să obținem rezultate deosebite în dezvoltarea micii industrii, cu ajutorul căreia să identificăm noi materii prime, să creăm noi surse de materiale pentru dezvoltarea economiei, să satisfacem atît necesitățile populației, cît și ale industriei**”.

INDUSTRIA MICĂ se constituie ca o placă turnantă între nevoile industriei, cele ale populației și potențialul economico-social local, avînd un sistem și un mecanism de funcționare corespunzător obiectivelor stabilite (vezi fig. 1).

anul 1985 peste 48 miliarde de lei, deci cu 13,2% mai mare decît în 1980; obținerea unei producții în acest sector de minimum 5 000 lei/locuitor/an.

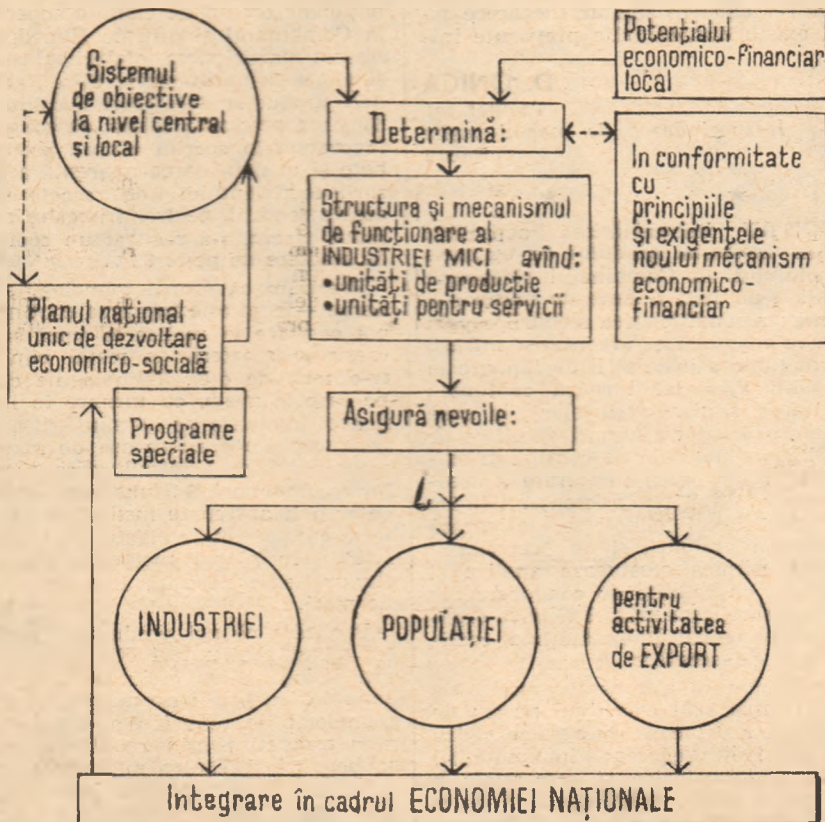
Deci, în primul rînd este vorba de **OBIECTIVE** foarte clare, legate de:

- contribuția la dezvoltarea producției

În al treilea rînd, se disting **CERINȚE** și **DIRECȚII DE ACȚIUNE**: ● apropierea producției industriale și a serviciilor de utilizatorul final — unitățile economice și populația; ● promovarea unor servicii variate, prompte și de bună calitate, în cadrul unei rețele ample și diversificate de unități mici ușor accesibile; ● desfășurarea unei activități eficiente, caracterizată prin eliminarea transporturilor și deplasărilor inutile, antrenarea unor consumuri reduse de resurse, cheltuieli minime de realizare și administrare; ● atragerea tuturor resurselor umane neangajate în muncă, oferind activitate femeilor, pensionarilor, invalizilor ș.a.

Se înțelege că în fiecare caz în parte se pot stabili obiective concrete, căi și mijloace de acțiune corespunzătoare.

Fig. 1

Potrivit orientărilor date de secretarul general al partidului, industriei mici i s-au stabilit o serie de **obiective, sarcini și direcții de acțiune** a căror înfăptuire să conducă într-o perioadă scurtă la performanțele dorite, printre care: un ritm mediu anual de dezvoltare în viitorul cincinal de 14,9%, astfel ca în anul 1985 volumul producției industriei mici să fie dublu față de cel din 1980 și să reprezinte 18—20% din volumul producției industriale a țării; creșterea volumului serviciilor către populație, acesta urmînd să atingă în

materiala a societății; ● dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii; ● crearea condițiilor pentru cuprinderea în activitate a întregii forțe de muncă disponibile, în tot cursul anului.

În al doilea rînd, se remarcă un **OBIECT DE ACTIVITATE** bine conturat și un proces de realizare adecvat, corelat cu cerințele dezvoltării pe plan local și departamental și decurgînd din necesitățile populației și ale diferitelor sectoare economice.

DEZVOLTÎND industria mică în mod armonios, potrivit unor obiective corect formulate, se va putea satisface într-o măsură mai mare țelul suprem al programului conscripției socialiste în țara noastră — **creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor**. Industria mică poate și trebuie să contribuie la:

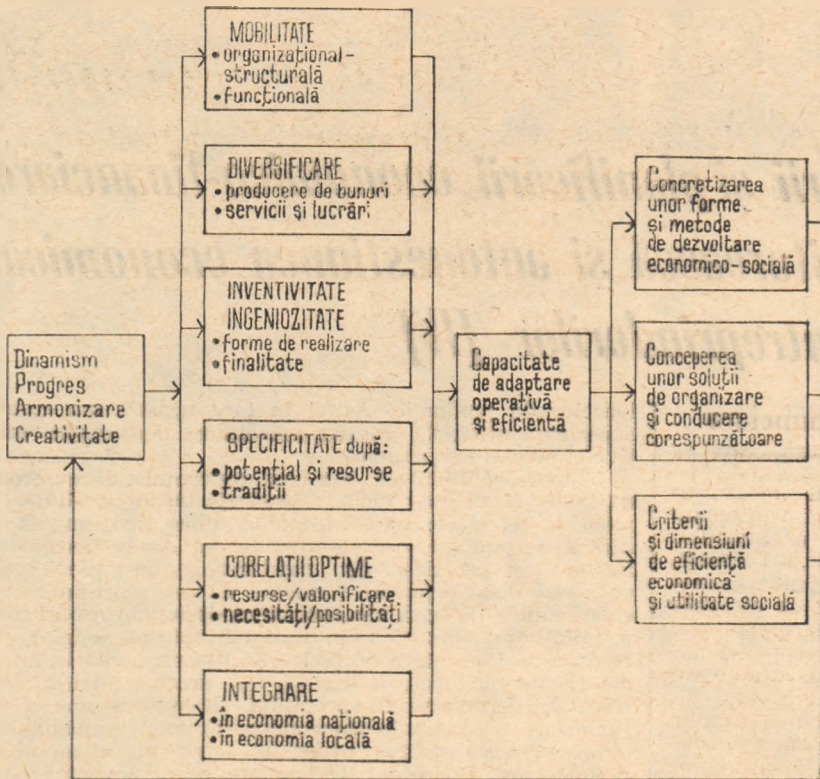
- satisfacerea mereu crescîndă a nevoilor de produse și servicii ale populației;
- economisirea timpului cetățenilor, prin asigurarea operativă și completă a nevoilor lor;
- crearea condițiilor corespunzătoare pentru ca oamenii să se realizeze în funcție de atitudinile, aptitudinile și personalitatea lor;
- crearea și îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă și viață ale cetățenilor.

Pe baza celor menționate și analizînd comparativ tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial, putem vorbi de un **model românesc al conceperii și realizării industriei mici**, ale cărui componente și caracteristici de bază sînt prezentate în fig. 2.

Se înțelege că modelul respectiv se cere susținut și dezvoltat prin **acțiuni și măsuri adecvate**, impunîndu-se pentru început eforturi legate mai ales de:

- **identificarea pe plan local a tuturor resurselor materiale, umane și de altă natură**, care să evidențieze nu numai potențialul disponibil, dar mai ales **căile și posibilitățile de valorificare** a acestuia în cadrul industriei mici. Este, după părerea noastră, o sarcină și o temă imediată de studiu pentru organisme cu preocupări în domeniu (pe plan local și chiar central) și care pot antrena la acțiunea respectivă specialiști și cercetători cu experiență. Cercetarea științifică ar trebui să-și îndrepte atenția și către acest sector, cu rezultate — în viitor — deosebite. S-ar putea astfel completa harta economică a teritoriului respectiv cu noi elemente, de mare stabilitate și pentru o perspectivă cît mai largă;

Fig. 2

- stabilirea unor criterii și formule adecvate de organizare și funcționare a industriei mici, în care privesc se impune elaborarea de elemente-cadru. Din discuțiile purtate cu cadre de conducere și specialiști în domeniu a rezultat necesitatea unor soluții „standard” de organizare și a unor metodologii unitare de lucru privind crearea, funcționarea, dezvoltarea și încetarea activității unităților din industria mică (potrivit specificului lor — după forma de proprietate, structură etc.), precum și reconsiderarea celor existente, în special în sectorul cooperatist și în sistemul consiliilor populare;
- elaborarea unor sisteme eficiente de conducere a unităților din industria mică, potrivit statutului acestora și în conformitate cu cerințele mediului social-economic în care ele își desfășoară activitatea. În această privință se pot

valorifica elemente din experiența acumulată în conducerea atât a unităților din economie, cât și a celor din administrația de stat. Se cere să se găsească răspunsuri corespunzătoare nu numai la „ce trebuie făcut”, dar și pentru demersurile necesare;

- precizarea unor aspecte legate de baza tehnico-materială a unităților industriei mici, cu accent pe asigurarea, exploatarea și întreținerea acesteia, totul sub incidența principiilor și cerințelor noului mecanism economico-financiar. O atenție specială, din acest punct de vedere, considerăm că ar trebui acordată unor „limite” de dezvoltare a industriei mici, ținând seama de unele caracteristici tipologice ale acesteia și de faptul că în acest sector investițiile trebuie să fie minime;
- adaptarea unor principii, metode și tehnici de organizare și conducere la

specificul unităților din industria mică. Nu trebuie, credem, să fie găsite noi valențe ale unor principii aplicate în marea industrie și care la nivelul micii industrii prezintă o anumită specificitate. De asemenea, fiind seama că dispunem de un cadru normativ-legislativ atotcuprinzător, apreciem că în condițiile industriei mici se impun adaptări corespunzătoare ale acestuia sau și precizări de aplicare adecvate.

De bună seamă că în legătură cu organizarea și conducerea industriei mici se conturează de pe acum și vor apărea pe parcurs multe probleme noi și specifice, a căror soluționare impune un efort larg, în concordanță cu îndemnul formulat de secretarul general al partidului, de „a face totul pentru ca acest sector să capete o pondere mult mai mare în economia noastră.”

Rezolvările de detaliu, respectând spiritul și litera Legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, trebuie detașate de tipare și canoane care încearcă să adapteze problematica reală la un mod de a gândi prestabilit, și nu invers. Acesta este un timp deosebit de propice pentru înfăptuirea deosebite exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „In general trebuie să fim mai îndrăzneți, să manifestăm mai multă inițiativă. Să nu ne mai întrebăm ce se va întâmpla dacă o să întâlnim pe drum un stiu ce obstacol. Cind te apuci de treabă trebuie să soluționezi problemele. Să trecem la muncă și în practică vom găsi soluțiile la toate problemele.”

Tocmai din necesitatea de a trece neîntârziat și pe un plan amplitudine înfăptuirea prevederilor legii, rezultă importanța ce trebuie acordată conducerii activităților din industria mică, mecanismului său de funcționare, prin care, la nivelul unităților implicate, să se asigure o mai bună precizie a sarcinilor, competențelor și responsabilităților aferente.

La unele elemente de principiu și aspecte practice care ar trebui abordate, din acest punct de vedere, și rezolvate într-o perioadă cât mai scurtă ne vom referi în partea a doua a articolului.

dr. Emil MIHULEAC
dr. Nicolae OPREA

Academia „Ștefan Gheorghiu”

Lărgirea gamei de produse și servicii

- Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești a inițiat o serie de măsuri pentru dezvoltarea producției de artizanat, îndeosebi a celei destinate exportului — sarcină importantă trasată de conducerea de partid și de stat. Cooperativile de profil din județele Maramureș, Sălaj, Dimbovița au creat, în ultimele luni, noi colecții de modele — în special țesături cu alesături, confecții artizanale, broderii, cusături, costume și piese de port popular, ceramică și împletituri; acțiunea va continua, anul viitor, în județele Ilfov, Bihor, Timiș, Satu Mare ș.a., urmărind valorificarea resurselor de materii prime locale și a tradițiilor populare și meșteșugărești. Se va extinde atragerea creatorilor populari, în special prin sistemul muncii la domiciliu.

- Cooperativa de confecții „Sporul” din București a introdus o nouă formă de activitate: „semicomanda” — ce îmbină avantajele economice ale producției de serie cu avantajul calitativ al lucrului de comandă. Este vorba de executarea sacourilor bărbătești sub formă de semifabricate,

care se adaptează conformației fizice a clienților printr-un volum redus de operații, ce se efectuează rapid. O altă inițiativă a cooperativei constă în organizarea unor puncte de desfacere a produselor, în mari întreprinderi din Capitală.

- Expozițiile de creații noi — fază între prototip și producție — constituie o formă de reclamă și de creștere a pieței, tot mai frecvent utilizată de cooperativele meșteșugărești pentru o cât mai bună aliniere la cerințele publicului. În județul Bihor au fost organizate recent expoziții cu produse executate din materiale re folosibile sau din resurse locale, precum și pe bază de tehnologii avansate, iar cooperativa „Lemnul” din Oradea a deschis o expoziție de piese de mobilier stil, ce vor putea fi procurate în 1981 fie prin cumpărare directă, fie prin comandă. La două case de cultură și la o uzină din București au avut loc expoziții cu prezentare de modă, prin care cooperativa „Arintul îmbrăcămintei” a popularizat cele 60 de noi modele de confecții, premiate la concursul de selecție a sortimentelor pentru sezonul de iarnă. Tot în Capitală, Casa de modă permanentizată, cu o frecvență săptămânală, prezentarea ultimelor creații în domeniul confecțiilor. Într-o expoziție ce se pregătește la Brăila, cooperativele din județ vor prezenta 85 de modele de încălțăminte, blănărie și cojocărie, la confecționarea cărora se utilizează materiale re folosibile. Expoziții similare la nivel județean au avut loc și la Bacău și Buzău.

În dezbaterea specialiștilor

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor [IV]

VI. Definirea autogestiunii economico-financiare

INTRODUCEREA ȘI GENERALIZAREA noului mecanism economico-financiar în întreaga economie națională a însemnat la nivel microeconomic, o schimbare substanțială a sistemului de conducere și administrare al întreprinderilor. Totodată, a avut loc o corelare a formelor, metodelor și pirghiilor economico-financiare precum și a sistemului de decizii cu cerințele trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate de organizare, gestionare și conducere a unităților de bază ale economiei naționale. Astfel gestiunea economică a fost înlocuită cu autogestiunea economico-financiară.

Autogestiunea economico-financiară, exprimată mai simplu, reprezintă forma concretă prin care se administrează, gospodărește, conduce și dezvoltă proprietatea socialistă la nivel microeconomic. Insuși conceptul de conducere și administrare a proprietății socialiste a evoluat în timp, atât în teoria conducerii întreprinderii cât și în practică. În această direcție, în țara noastră s-a acumulat deja o bogată experiență. În ultimul deceniu aproape în toate țările socialiste au avut loc reforme economice și perfecționări, care au vizat direct sistemul de conducere al verigilor de bază ale economiei naționale, pentru găsirea unor forme de conducere mai eficiente, capabile să determine accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economice.

Totodată, s-a urmărit printr-o mare diversitate de forme, specifice fiecărei țări, și o democratizare a sistemului de conducere, eliminarea fenomenelor și tendințelor de birocratism în conducerea vieții economice. Pornindu-se de la aceste considerente, însuși sistemul și, în primul rând, metodele de gestionare și administrare a proprietății socialiste de stat, au fost în permanență supuse unor înnoiri în funcție de rezultatele obținute în confruntarea cu practica. În acest proces, concepțiile de nuanță „utopică” care considerau că în societatea socialistă nu se pun probleme de costuri, eficiență și rentabilitate, că acestea ar fi proprii numai întreprinderii capitaliste, au fost total infirmate de viață. Așa cum economia capitalistă și-a dezvoltat o teorie proprie de conducere a întreprinderilor, cunoscută sub denumirea de management, la fel și economia socialistă, a trebuit să-și creeze într-o perioadă istorică scurtă un sistem adecvat de conducere, pe baza proprietății socialiste, preluând bineînțeles, și tot ce este științific în sistemul de conducere a întreprinderii capitaliste.

Pe această bază s-a conturat deja o teorie a conducerii întreprinderilor socialiste, care reflectă mai exact esența și mobilurile societății socialiste, în cadrul căreia pe prim plan se situează eficiența și rentabilitatea. Fără îndoială că această teorie este perfectibilă. Prin măsurile adoptate, din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., a avut loc un proces continuu de așezare pe baze științifice a conducerii întreprinderilor, de promovare a formelor și metodelor moderne, de căutare a unor formule, sisteme de conducere, care să asigure, pe de o parte, gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare, pe de altă parte, integrarea organică a maselor în activitatea de conducere a producției, întărirea disciplinei și responsabilității sociale a fiecărui om al muncii pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, participarea directă a celor ce muncesc la luarea deciziilor, exercitarea unui control permanent de către oamenii muncii asupra modului în care consiliul oamenilor muncii, conducerea administrativă își îndeplinesc sarcinile ce le revin. Este important de subliniat că autogestiunea și autoconducerea muncitorească reprezintă suportul economic și practic, pentru o autentică participare a întregului personal muncitor și în primul rând a clasei muncitoare la exercitarea prerogativelor care decurg în mod logic din poziția lor de proprietari ai mij-

loacelor de producție. Astfel în țara noastră s-a constituit o experiență originală privind dezvoltarea democrației participative la nivel microeconomic.

Trebuie subliniat că, așa cum conceptul de autoconducere nu poate fi analizat făcând abstracție de autogestiunea economică, la fel și conceptul de autogestiune nu poate fi definit fără să se țină seama de autoconducere. Acest lucru este firesc, întrucât în practica de conducere a unităților economice aceste două principii, formează un tot, reprezintă împreună coordonatele de bază ale sistemului de organizare și conducere a unităților economice; ele nu pot fi aplicate separat, ci se interferează și se intercondiționează în permanență în înfăptuirea actului de conducere și decizie. De aceea, putem afirma că o trăsătură definitorie a conceptului de autogestiune economico-financiară o constituie autoconducerea muncitorească, așa cum autogestiunea constituie suportul economic al autoconducerii muncitorești. Conceptul de autogestiune economică trebuie analizat, după opinia noastră, din mai multe unghiuri de vedere; ca o categorie economică; ca o știință a conducerii întreprinderii; ca metodă de conducere și administrare a obiectului proprietății socialiste; ca principiu fundamental de conducere al unităților economice.

Denumirea sistemului de conducere al unităților economice din țara noastră a cunoscut o evoluție continuă, de la gospodăria chibzuită, utilizat în primii ani ai construcției socialiste, la autogestiunea economico-financiară în urma Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Trebuie precizat că în acest caz nu este vorba de o simplă schimbare de terminologie, de înlocuire a noțiunii de gestiune economică cu cea de autogestiune economico-financiară ca urmare a adăugirii unor elemente noi, ci de o reconsiderare totală a modului de abordare a sistemului de conducere la nivel microeconomic, de o regândire, în lumina tezelor noi și aprecierilor din documentele de partid, din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, asupra esenței și obiectivelor noului mecanism economico-financiar a conceptului de autogestiune economico-financiară. Deși în ultimul timp s-au publicat o serie de studii interesante cu privire la autogestiunea economică, trebuie să recunoaștem că modul de tratare și mai ales gradul de aprofundare a acestei probleme nu satisface pe deplin. Se impune ca, prin efortul conjugat al economiștilor, atât din cercetare, învățământ, cât și al celor din activitatea practică, să definim într-o manieră nouă, corespunzătoare spiritului și esenței hotărârilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 și a celorlalte documente de partid care se referă la această problemă, conceptul de autogestiune economico-financiară. Aceasta numai în aparență este o problemă teoretică; în fapt ea are profunde implicații practice, întrucât un concept clar definit, în toată complexitatea și cu toate implicațiile reprezintă un instrument de clarificare a celor chemați să-l aplice în practică.

Considerăm că se poate observa o anumită unilateralitate în analiza autogestiunii economico-financiare. Reducerea autogestiunii economico-financiare doar la o serie de trăsături sau caracteristici (personalitate juridică, autonomie funcțională, conducere colectivă, cointerese materială, cont la bancă etc.) reflectă numai o parte din problematica complexă a autogestiunii economico-financiare. În afară de aceasta, trăsăturile enumerate în literatura economică, sînt de fapt, condiții, premise, cerințe pentru ca o unitate economică să poată funcționa pe bază de autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară.

Tocmai de aceea, în abordarea conceptului de autogestiune credem că trebuie să pornim de la teza că autogestiunea economico-financiară se suprapune integral cu problematica noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Principala problemă care se pune în analiza conceptului de autogestiune economică este clarificarea cerințelor și condițiilor necesare funcționării unei întreprinderi pe baza auto-

gestiunii economice. Pentru înțelegerea conținutului acesteia, a limitelor autonomiei funcționale a unităților economice, este necesar să se pornească de la analiza, prin prisma relațiilor de proprietate, a raporturilor dintre stat, ca proprietar al întregului patrimoniu național și întreprindere, ca administrator și gospodar al unei părți din acesta. Deși obiectul proprietății de stat își păstrează caracterul indivizibil, pentru administrare aceasta este compartimentat în funcție de caracterul activității sale. Prin urmare, patrimoniul întreprinderii de stat face parte integrantă din fondul unic al proprietății de stat, al cărui titular este întregul popor. Deși această proprietate nu are caracter de grup, prin acest transfer spre administrare și folosință a unei părți din averea națională, personalul muncitor din unitatea respectivă capătă prerogativele și obligațiile unui proprietar și trebuie să se comporte ca atare în întreaga sa activitate. Deci, prin actul juridic de înființare a întreprinderii se transferă anumite elemente ale dreptului de proprietate, respectiv dreptul de folosință și administrare. Aceasta înseamnă că întreaga răspundere pentru gospodărirea patrimoniului încredințat fiecărei unități și pentru rezultatele economice obținute în unitate revine personalului muncitor, consiliul camenilor muncii, conducerea întreprinderii fiind de fapt mandatari ai acestuia.

Autonomia economico-financiară, cerință de bază pentru organizarea și funcționarea întreprinderii pe principiul gestiunii economice, presupune în mod obligatoriu următoarele condiții: plan propriu, ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială; dreptul de a încheia bilanț propriu, cont la bancă, dreptul de a beneficia de credite bancare; dreptul de a avea relații financiare, juridice, contractuale cu alte unități; utilizarea formelor de cointerese materială; exercitarea controlului asupra tuturor activităților pe care le desfășoară. Totodată, elementul definitoriu al autogestiunii economico-financiare îl reprezintă dreptul întreprinderii de a-și constitui la dispoziția sa fonduri proprii pentru dezvoltare, mijloace circulante, construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, participarea oamenilor muncii la beneficii, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, protecția muncii etc.

În literatura economică, în mod nejustificat după opinia noastră, funcțiile întreprinderii sînt tratate separat, rupte de funcțiile autogestiunii economico-financiare. Or, în realitate, funcțiile și atribuțiile întreprinderii în domeniul planificării, cercetării și dezvoltării producției, comercial, al activităților de personal, financiar, contabil sînt și funcțiile autogestiunii economico-financiare.

Personalitatea juridică, autonomia funcțională care decurge din aceasta, conferă întreprinderii dreptul de a se organiza și funcționa pe baza principiului autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Conform legislației în vigoare, gradul de autonomie al unităților economice este diferit. Deși toate întreprinderile au personalitate juridică, sfera de cuprindere a autogestiunii economico-financiare diferă de la un tip de unitate la altul. Totodată, trebuie precizat că în legislația noastră personalitatea juridică nu este obligatorie în toate cazurile, pentru ca o întreprindere să se organizeze și să funcționeze pe principiul autogestiunii economico-financiare. De exemplu, marile întreprinderi pe structura cărora sînt constituite centrale nu au personalitate juridică.

Din punct de vedere al autonomiei funcționale, al dreptului și competențelor pe care le au întreprinderile în domeniul planificării, cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, aprovizionării și desfacerii produselor, în pregătirea personalului muncitor, în organizarea producției și a muncii, precum și în ceea ce privește gospodărirea fondurilor, acestea pot fi grupate astfel:

1 Centrala ca unitate autonomă asigură, pe de o parte, conducerea, îndrumarea și controlul întreprinderilor subordonate și a unităților componente, pe de altă parte, îndeplinește atribuțiile și competențele întreprinderii și pe structura căreia este constituită. Poate ar fi mai corect să spunem că, de fapt, aceste mari întreprinderi reprezentative îndeplinesc și funcția de centrală și nu invers. Aceasta nu înseamnă că autogestiunea acestor întreprinderi se contopește integral, se dizolvă în autogestiunea centralei. Această categorie de întreprinderi, cu toate că nu au personalitate juridică, ea înglobându-se în personalitatea juridică a centralei, au consiliu propriu al oamenilor muncii, gestiune economică separată, funcționează pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. De aceea, considerăm că această categorie de întreprinderi nu trebuie pusă pe același plan, din punct de vedere al autonomiei economico-financiare, cu unitățile fără personalitate juridică subordonate centralei sau întreprinderii. Constituind nucleul de bază al cen-

tralei, iar conducerea întreprinderii identificându-se într-o bună măsură cu cea a centralei, marile întreprinderi au posibilități largi de aplicare a principiilor noului mecanism economico-financiar.

2 Întreprinderile subordonate direct ministerelor, altor organe centrale de stat, organelor locale ale administrației de stat. Această categorie de întreprinderi au o autonomie economico-financiară deplină, în aplicarea autoconducerii și autogestiunii economice, exercitându-și integral atribuțiile și funcțiile stabilite prin lege.

3 Întreprinderi cu personalitate juridică subordonate centralelor. Această categorie de întreprinderi au o autonomie economico-financiară limitată întrucît o serie de atribuții privind cercetarea științifică și ingineria tehnologică, investițiile, pregătirea și perfecționarea cadrelor, activitatea de comerț exterior se exercită, de regulă, de către centrală în folosul întreprinderii. Acest fapt se reflectă și în sfera mai restrînsă de aplicare a autogestiunii economico-financiare. Din punct de vedere al conducerii și gestiunii, o categorie aparte o formează uzinele, fabricile, exploatarea, șantierele, secțiile, autobazele, depozitele și alte unități similare, care aparțin centralelor sau întreprinderilor fără să aibă personalitate juridică. În această situație centralele și întreprinderile rămîn titulari ale dreptului de administrare directă. Prin faptul că la înființare aceste unități sînt înzestrate cu fondurile fixe și cu mijloacele concrete necesare desfășurării activității, ele, de la caz la caz, se bucură, prin delegare, de o anumită independență operativă mai largă sau mai restrînsă. Dar, neavînd autonomie economico-financiară și dreptul de administrare directă a unui patrimoniu, precum și de a-și constitui fonduri proprii, ele nu îndeplinesc cerințele pentru organizarea și funcționarea pe principiul autogestiunii economico-financiare. De aceea, pentru această categorie de numeroase unități economice se utilizează în continuare noțiunea de gestiune economică.

Dreptul centralelor și întreprinderilor de a înființa, atunci cînd consideră util și eficient, unități fără personalitate juridică, cu gestiune economică, constituie o formă de manifestare a autoconducerii și autogestiunii. Nu trebuie însă confundat sensul dat în literatura economică noțiunii de gestiune economică, înainte de introducerea autogestiunii, cu conținutul real al gestiunii economice a unităților fără personalitate juridică. În noile condiții, gestiunea economică se referă în principal la evidența și gospodărirea separată, în limitele competențelor stabilite, a unor fonduri și mijloace circulante. Deci, gestiunea economică a unităților fără personalitate juridică trebuie examinată nu separat ci ca un component, poate mai exact considerată ca un element al autogestiunii economico-financiare a centralei sau întreprinderii. Gestiunea economică a unităților fără personalitate juridică se aseamănă cu conținutul noțiunii de gestiune economică internă utilizat pînă la introducerea noului mecanism economico-financiar.

Adesea se pune întrebarea care sînt principiile de bază ale noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Acestea sînt, în general, principiile de organizare și conducere pe bază de plan a unităților economice. În afară de autoconducere și autogestiune economică, principii fundamentale de funcționare a unităților economice, mai acționează în acest domeniu o serie de principii cum sînt: centralismul democratic, conducerea colectivă, repartitia după cantitatea și calitatea muncii, cointeresearea materială, maximizarea eficienței și rentabilității, încadrarea propunerilor de plan ale întreprinderilor în echilibrul și opțiunile generale ale economiei; fundamentarea planurilor economice pe contracte; încadrarea activității curente a tuturor unităților socialiste în tendințele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale; înfăptuirea conducerii planificate a activității economice în concordanță cu cerințele științei conducerii societății socialiste etc. Unele principii decurg din însuși conceptul de autogestiune economică. Dintre acestea menționăm: autofinanțarea, acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație și obținerea de beneficii din care să se restituie fondurile primite de la societate și pentru propria dezvoltare; participarea oamenilor muncii la beneficii.

În sfera autogestiunii economico-financiare intră întreg ansamblul de pîrghii, instrumente, metode care se utilizează în procesul conducerii și administrării fondurilor fixe și circulante, în înfăptuirea sarcinilor de plan precum și toate mecanismele financiare, de prețuri, valutare care au loc în întreprinderile respective. O expresie a creșterii rolului pîrghiilor economice-

Mihai PĂRĂLUȚA

(Continuare în pag. 26)

INTRE problemele privind dezvoltarea agriculturii noastre, care au preocupat de-a lungul anilor economiști români de seamă, alături de problema pământului se numără cea a culturalizării țaranului, în esență problema pregătirii profesionale a forței de muncă din agricultură. Rezolvarea acestei probleme s-a petrecut în anii socialismului, atunci când poporul a devenit stăpînul țării. În deceniile de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX această problemă se înscrisese însă la rangul unui deziderat de seamă. Cei mai mulți gînditori încercau să răspundă la întrebarea: odată împroprietărit țaranul român – analfabet și abrutizat de secole și milenii de exploatare și, deci, lipsit de cunoștințe profesionale la nivelul cerințelor unei agriculturi avansate – va putea face față noilor nevoi sociale? Tocmai în această perspectivă se puneau un mare accent pe necesitatea emancipării culturale a țărănimii. Dinicu Golescu, de exemplu, în vestita sa lucrare „Insemnare a călătoriei mele” (apărută în 1826 la Buda), mărturisea că „orice obicei și faptă bună am văzut, spre folosul nației mele am însemnat, arătînd și urmările rele ce cunosc... carele nelipsind, hotărît, nici noi cîinste, nici norodul fericire, nu putem dobîndi”⁽¹⁾. Ori, în concepția cărturarului muntean, pentru a dobîndi această „cîinste și fericire” era nevoie, între altele, de culturalizarea țaranului, principala forță productivă a economiei românești din acele vremuri. Dealtfel, problema organizării unui învățămînt elementar la sate, unde fiii de țărani să deprîndă secretul cititului și scrisului, pentru a putea dobîndi cunoștințe de specialitate, a reprezentat o preocupare de cîteva decenii pentru

Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (I)

precursorii școlii românești de economie agrară (din rîndul cărora face parte și Dinicu Golescu), precum și un obiectiv de seamă al programului revoluției de la 1848. Înființarea școlii din Golești (în 1828) și începerea editării unor tipărituri pentru luminarea țaranului au constituit părți componente ale unui program de lucru căruia marele logofăt dorea să-i dea viață cit mai degrabă, considerînd progresul social ca irealizabil fără învățătura, fără știință: „...cu neștiința vom și intra în pămînt. Și copiii noștri, neavînd de la cine să învețe și a se îndrepta, asemenea ca noi vor și urma, de nu și mai rău; căci învederat lucru este că noi am rămas în urma tuturilor neamurilor...” – arăta Dinicu Golescu referindu-se la situația țărănimii și țării noastre din acele vremuri.

Leit-motivul preocupării pentru ridicarea patriei noastre la nivelul celor mai înaintate țări europene, îl întîlnim, dealtfel, la aproape toți reprezentanții școlii românești de economie agrară, accentul care se pune pe o problemă sau alta variînd în funcție de perioada de dezvoltare a

economiei și culturii românești. Astfel, dacă pentru Dinicu Golescu, introducerea însăși a învățămîntului primar era un deziderat major, pentru P.S. Aurelian – după ligefierarea acestor forme de învățămînt în Principatele Unite – problema dobîndește noi valențe, devenind actuală pregătirea tehnologică, agricolă a copiilor de țărani care frecventau școlile rurale.

Trînd într-o epocă ulterioară reformei agrare din 1864, P.S. Aurelian se gîndea în mod direct la ridicarea stării profesionale a țaranului român, prin dezvoltarea, în forme moderne, a învățămîntului agricol. „Astăzi – scria Aurelian în articolul „Starea învățămîntului la sate”, publicat în 1870 – este recunoscut că țările cele mai prospere sînt acelea unde știința tehnologică este mai dezvoltată și viceversa...”⁽²⁾

Pornind de la cerințele și posibilitățile vremii, P.S. Aurelian concepea pregătirea tehnologică în domeniul agriculturii în două trepte. Prima treaptă, în favoarea căreia pledează în Consiliul general al instrucțiunii publice, o constituia predarea unor noțiuni și elemente de agricultură în școala primară, respectiv organizarea de loturi pe lingă fiecare școală, pe care elevii să poată cultiva principalele plante agricole (inclusiv să efectueze lucrări de altoit și tăiat pomi) și de unde cultivatorii să-și poată procura pomi buni. A doua treaptă de învățămînt agricol, pentru a cărei promovare milita P.S. Aurelian, consta în organizarea unui învățămînt agricol de specialitate, deoarece „pentru România – arăta economiștul – învățămîntul tehnologic în general și cel agricol în special are o importanță nu numai economică ci și politică

FIȘE

RELĂȚII VALUTAR-FINANCIARE INTERNATIONALE

● Realizat de un colectiv de autori – P. Bran, N. Darac, V. Ciobanu, V. Schiopescu, C. Floricel, I. Stancu – recent a apărut

la Editura Didactică și Pedagogică volumul „RELĂȚII VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE”. Destinată cu prioritate studenților economiști, lucrarea realizează, în cele trei secțiuni ale sale, o expunere a principalelor probleme privind relațiile valutare-financiare: mecanismele generale ale sistemului financiar-valutar și modul de utilizare a acestora în cadrul relațiilor economice internaționale ale țării noastre, ca și cele existente pe plan mondial; activitatea organismelor financiar-bancare internaționale; fenomenele financiar-monetare ce se manifestă în prezent pe piața mondială etc. Din punctul de vedere al tratării subiectului, manualul a fost elaborat în manieră sistemică. El evidențiază, în aceeași măsură, preocuparea autorilor de a expune politica promovată de partidul nostru în acest domeniu, de a face cunoscute acțiunile întreprinse de țara noastră pentru așezarea tuturor relațiilor dintre state pe principii noi, a

cărora respectare favorizează progresul, securitatea și pacea pe plan mondial, intensificarea colaborării între popoarele și națiunile lumii.

Perfecționarea autogestiei

● În articolul „Sivremenni problemi za stopanskata smetka” (Probleme actuale ale autogestiei economice), publicat în revista bulgară Ikonomiceska misel (nr. 5/1980), David Davidov încearcă să releve și să sintetizeze problemele pe care le ridică dezvoltarea și perfecționarea autogestiei, ca element esențial al mecanismului economic. Abordînd o serie de aspecte ale teoriei și practicii perfecționării autogestiei, D.D. cercetează în primul rînd experiența acumulată în privința alegerii obiectului acesteia. Totodată, este examinată unitatea contradictorie dintre planul centralizat și autogestie, prezentîndu-se și o schiță de model

care să îmbine la maximum avantajele planului centralizat cu pîrghiile economice utilizate în cadrul autogestiei. După ce analizează sistemul de apreciere a rezultatelor activității unităților care funcționează pe bază de autogestie, D.D. tratează în final problema autofinanțării, căutînd să determine condițiile necesare pentru depășirea defășurării autofinanțării, considerată drept un moment important al perfecționării autogestiei.

Dezbateri științifice

● Recent, în orașele Zlatna și Oradea s-au desfășurat lucrările unui simpozion cu tema „Creșterea eficienței economice în metalurgia neferoasă” organizat de Facultatea de metalurgie de la Institutul Politehnic București, Uniunea sindicatelor din ramura mine, petrol, geologie și energie electrică și Consiliul județean al sindicatelor Alba în colaborare cu Centrele de profil din Baia Mare, Zlatna și Deva. În centrul

națională...") Pentru realizarea acestui obiectiv P.S. Aurelian nu contesta ideea de a se apela la experiența acelor „staturi unde agricultura este atât de înaintată... și are trebuință de școale de agricultură”, el arătând însă că era necesar să ne bazăm în primul rînd pe forțele proprii, românești în ridicarea nivelului cultural – profesional al producătorului agricol român. Pe bună dreptate, Aurelian sublinia: „Dară dacă învățămîntul agricol n-are nici o importanță, pentru ce să cere ca să se aducă colonii de străini pentru ca să învețe pe români cum să lucreze pămîntul? Nu ar fi mai bine, mai nimerit cu interesele noastre economice și politice, ca să învățăm agricultura românește și prin școalele românești? Îndoiala nu este permisă. Chiar dacă toată Europa ar desființa astăzi școalele agricole, noi avem interes nu numai să păstrăm pe acele care le avem, ci să le înmulțim; căci, încă o dată, viața noastră economică depinde de agricultură”. Acest economist român care, alături de Xenopol, a prezentat, în anii de la sfîrșitul veacului trecut, una din cele mai remarcabile concepții privind necesitatea și posibilitățile industrializării României, pornind tocmai de la rolul de mare importanță pe care îl concepea pentru agricultură în cadrul economiei naționale, cerea cu insistență să dispară disgrația în care a căzut învățămîntul agricol în fața unor oameni de stat; el aprecia că desființarea, chiar neglijarea învățămîntului agricol în România „ar lucra contra celor mai însemnate interese ale țării, cu voia fără voia”.

O abordare complexă a problemelor privind instruirea cultivatorului român și pregătirea de specialitate pentru agricultură întîlnim în opera lui S.P. Radianu, fost profesor la școala normală Sf. Ecaterina și vechi inspector în Ministerul agriculturii, industriei și comerțului.

Acesta milita în primul rînd pentru necesitatea instruirii profesionale a cultivatorului român, ca mijloc de ridicare a nivelului agriculturii. Adept al intervenției statului în dezvoltarea agriculturii (idei etalate în studiul „Influența guvernului și a proprietarului mare asupra prosperității agriculturii”, publicat în octombrie 1880), Radianu militea pentru a se asigura instruirea intensă și multilaterală a țărănului român: „Am vorbit de scop (modernizarea agriculturii – O.P.), vom vorbi acum cu deamănuntul de mijlocul prin care să putem ajunge la scop; dezvoltarea intelectuală a cultivatorului, subiect mai însemnat și mai delicat, trecut însă cu vederea”⁴⁾ – arăta acesta. Deplîngînd părăsirea în care se afla studiul economiei rurale în sistemul instrucțiunii profesionale, Radianu socotea că „guvernul trebuie să dea instrucțiune cultivatorului... Neștiința cultivatorului nostru... este o grea servitudine pentru el”⁵⁾. Se punea un mare accent pe rolul științei în modernizarea agriculturii, pe necesitatea însușirii elementelor „științei agricole”: „Știința prepară spiritele și împinge opiniunea publică la înaintarea agriculturii – arăta Radianu – transformînd-o din meșteșug rutinar, cum e în generalitatea cazurilor, în artă utilă practică cu metodă”. Preocupat de același obiectiv

al „europenizării” României, el este convins că, în condițiile unor reforme, „și poporul nostru, cu instituțiile lui, va ajunge unde sînt popoarele Europei, însă ne trebuie pentru aceasta știință, voință și putere”... „Știința ne va da cunoștința de tot ce vom voi a face”. În consecință – sublinia Radianu – „să luminăm și noi cultivatorul nostru”.

Economistul remarcă necesitatea difuzării științei pînă la nivelul fiecărui cultivator, subliniind însă că „progresul agricol... se propagă totdeauna de sus în jos, pînă în cele din urmă limite, căci știința nu suie niciodată... Știința pleacă de sus și tinde a se infiltra pînă în cele din urmă strate ale societății”⁶⁾.

Radianu abordează unele probleme ale raportului dintre știință și practica agricolă, precum și unitatea dintre ele. „Fără știință – arăta economistul – practica și aplicațiunea rămîn nesigure și se pierd ca și tradițiunea. Practica nu se învață, ea se execută, știința se învață și se profesază”. Convins că „rutina (deprinderea) nu este de ajuns” și că „agricultorii trebuiesc conduși prin reflexiune și cunoștința rațională a lucrurilor” Radianu socotea necesar ca „teoria să se unească cu practica, ca plugarul să poată raționa asupra artei lui și să poată cugeta și face mai bine”.

prof. dr. Oprea P ARPALA

¹⁾ Dinicu Golescu – Insemnare a călătoriei mele, Ed. Mincirva, 1877, p. 5.

²⁾ P.S. Aurelian – Opere economice, Texte alese, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967, pag. 33.

³⁾ Op. cit. pag. 33.

⁴⁾ S.P. Radianu – Studii de economie rurală, ediția a II-a, București, 1903, pag. 201.

⁵⁾ Op. cit. pag. 100.

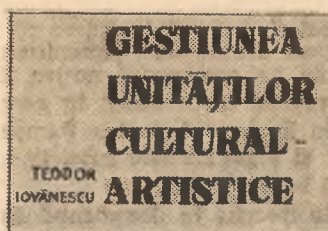
⁶⁾ Op. cit. pag. 102–103.

dezbaterilor s-a situat o problemă de mare importanță pentru economia națională și anume valorificarea surselor secundare de căldură, utilizarea rațională a metalelor în contextul crizei de energie, combaterea poluării în ramura metalurgiei neferoase. În comunicările prezentate au fost adîncite o serie de aspecte specifice domeniului analizat: extragerea metalelor din subprodusele metalurgice, valorificarea complexă a sterilelor de flotație, utilizarea tehnologiilor și instalațiilor noi în metalurgia metalelor grele și a metalelor ușoare. S-a încercat totodată conturarea unei serii de indicatori economici care să exprime gradul de utilizare rațională a metalelor, deopotrivă cu dezbaterile unor probleme tehnice și organizatorice privind creșterea eficienței folosirii utilajelor tehnologice în această ramură a industriei metalurgice.

● Cu o săptămîină în urmă a avut loc, din inițiativa Consiliului Național al Inginerilor și

Tehnicienilor (comisia Organizarea superioară a producției), cu concursul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară, o dezbateră pe tema „Organizarea pregătirii, programării și urmăririi producției – factor de creștere a eficienței economice”.

În 28 de referate și comunicări specialiști din învățămînt, din cercetarea economică, din centrele ale industriei ușoare, centre de calcul ale acestora și I.P.I.U. au abordat aspecte teoretice, dar mai cu seamă au analizat aspectele practice ale formulării și aplicării conceptelor, metodelor și tehnicilor specifice domeniului. Experiențele prezentate și dezbaterile au relevat rolul organizării pe baze științifice a pregătirii, programării și urmăririi producției, în creșterea producției și productivității muncii, îmbunătățirea folosirii mijloacelor fixe, economisirea resurselor materiale și energetice, utilizarea rațională a personalului muncitor.

● Mișcarea cultural-artistică din țara noastră – componentă însemnată a procesului de dezvoltare multilaterală a societății românești, căreia partidul nostru îi acordă o deosebită atenție – se desfășoară într-un cadru economic bine determinat: o rețea de instituții culturale, o structură organizatorică proprie, gestiune economică etc. Aceste elemente nu sînt secundare actului cultural ci constituie suportul material necesar stimulării și orientării creației artistice. În acest cadru problematic se înscrie și lucrarea

FIȘE

„GESTIUNEA UNITĂȚILOR CULTURAL-ARTISTICE” publicată recent la Editura Științifică și Enciclopedică sub semnătura lui Teodor Iovănescu. În volum se realizează o analiză largă a activității cultural-artistice, a ritmurilor și proporțiilor înregistrate în evoluția unor indicatori în perioada 1950–1979: numărul teatrelor și a instituțiilor muzicale, al cinematografelelor, activitatea editorială etc. Deopotrivă autorul se oprește asupra organizării și funcționării unităților de cultură și artă, asupra constituirii resurselor financiare și desfășurării cheltuielilor în aceste unități, asupra specificității conceptului de eficiență în domeniul culturii.

REUNIUNEA DE LA MADRID

Colaborarea economică și tehnico-științifică — coordonată însemnată a politicii de destindere și pace

ÎN ACTUALA SITUAȚIE internațională, caracterizată prin apariția unor probleme deosebit de complexe și grave, prin existența și apariția unor noi focare de încordare și conflict, se impune să se facă totuși pentru a se opri agravarea primejdiilor la adresa păcii, să se acționeze în direcția soluționării tuturor problemelor dintre țări numai pe calea tratativilor, să se reia și să se continue politica de destindere, înțelegere și colaborare între state. În această privință o însemnată hotărâtoare o are intensificarea eforturilor pentru edificarea securității europene, pentru aplicarea în viață, ca un tot unitar, a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, pentru desfășurarea cu rezultate pozitive a apropiatei reuniuni de la Madrid.

Este bine cunoscut faptul că relațiile de colaborare și cooperare economică au o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul relațiilor externe ale unei țări, că acestea aduc o contribuție însemnată la mai buna cunoaștere și apropiere între popoare, la statornicirea unor legături strânse și de lungă durată, la sporirea încrederii și respectului între națiuni, la progresul economic și social al fiecărui stat, la întărirea păcii și securității în lumea întreagă.

Pornind de la aceste considerente se poate spune că dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice între statele semnatare ale Actului final de la Helsinki are o importanță deosebită pentru oprirea agravării încordării, pentru reluarea și consolidarea cursului spre destindere. Făcând o apreciere generală asupra modului în care au fost îndeplinite prevederile din Actul final referitoare la această colaborare pot fi relevate aspecte pozitive în anumite sectoare ca: mediul înconjurător, energia, știința și tehnologia, informații economice și comerciale, prognoza economică pe termen lung, transporturile, cooperarea între țările din anumite regiuni ale continentului nostru. Aceste progrese au fost rezultatul, în primul rând, al voinței politice a celor 35 de state semnatare ale Actului final, dovedind că atunci când există încredere pot fi găsite soluții constructive, reciproc avantajoase. Apropierea punctelor de vedere ale țărilor de pe continentul nostru a fost favorizată și de existența cadrului instituțional în care s-au purtat negocierile — Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (C.E.E./O.N.U.) și organele sale subsidiare, care și-au adus o contribuție utilă în acest sens.

Din păcate însă, multe din cele înscrise în documentul de la Helsinki în legătură cu colaborarea economică și tehnico-științifică au rămas în stadiul de deziderat, sau în cel mai bun caz, abia se poartă discuții asupra modului cum pot fi abordate, rezultatele nefiind nici pe departe la nivelul posibilităților deschise de Actul final.

Schimburi comerciale echitabile, eliberate de orice fel de obstacole

CU TOATE GREUTĂȚILE provocate economiilor țărilor europene de efectele defavorabile ale crizelor economice, energetice și financiare, evoluția comerțului dintre ele a înregistrat o dinamică ascendentă, marea majoritate a statelor având însă importante deficite ale balanțelor de plăți. Din datele disponibile la F.M.I., rezultă că în primele nouă luni ale anului trecut, comerțul între țările occidentale a totalizat 614,5 miliarde dolari, în timp ce comerțul acestora cu țările socialiste a însumat 39,2 miliarde dolari, cifre ce söt

în evidență rezervele însemnate existente în comerțul dintre țările cu sisteme sociale și economice diferite.

În aplicarea prevederilor Actului final în domeniul schimburilor comerciale au fost întreprinse unele activități, mai ales în cadrul C.E.E./O.N.U., pe linia promovării comerțului, inclusiv marketingul, examinării tendințelor și politicilor de perspectivă în comerțul intra și interregional, inițierii unor măsuri practice pentru dezvoltarea și diversificarea schimburilor, informațiilor de ordin economic, comercial și administrativ, informațiilor relative la piețe și tehnici de comercializare, ameliorării procedurilor în comerțul internațional, a practicilor în materie de contracte, armonizării nomenclaturilor statistice. Dintre activitățile din sfera schimburilor comerciale ce au fost recomandate în mod expres în document să se desfășoare în cadrul C.E.E./O.N.U. s-a reușit să se pregătească studiul privind posibilitățile de a se înființa un sistem multilateral de notificare a legilor și regulilor referitoare la comerțul exterior și a modificărilor care îi sînt aduse (MUNOSYST) și au fost stabilite o serie de armonizări ale clasificărilor mărfurilor din statisticile de comerț exterior ale O.N.U. și C.A.E.R., precum și ale metodologiilor de comparare între diferiți indicatori ai dezvoltării economiilor naționale.

Au fost înregistrate însă progrese nesemnificative în domeniul măsurilor practice pentru eliminarea dificultăților din calea comerțului și a mijloacelor prin care pot fi depășite greutățile pe care le întâmpină țările în curs de dezvoltare din regiune în comerțul lor cu celelalte țări membre ale Comisiei. Se menține tendința de a intensifica protecționismul, persistă obstacolele tarifare și netarifare în schimburile comerciale, sînt adoptate în continuare măsuri cu caracter discriminatoriu, sînt impuse restricții cantitative ce afectează în primul rînd țările în curs de dezvoltare, inclusiv cele de pe continentul nostru.

Dar nu este suficient să se elaboreze numai inventarul obstacolelor de orice natură din comerțul intraregional, așa cum se procedează în prezent, ci se impune să se găsească, mai repede, soluții concrete pentru eliminarea lor, după cum se prevede în mod expres și în Actul final, pentru realizarea unui comerț liber și echitabil între toate statele.

Cooperarea industrială și proiecte de interes comun

COOPERAREA INDUSTRIALĂ deține în prezent o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul schimburilor comerciale, îmbrăcînd diferite forme, de la cele mai simple, pînă la întreprinderi comune sau acțiuni pe terțe piețe. Pornind de la dorința exprimată de statele semnatare ale Actului final de a facilita cooperarea industrială prin încheierea de acorduri interguvernamentale și alte acorduri bilaterale și multilaterale între părțile interesate, în urma negocierilor purtate, sub egida C.E.E./O.N.U., se desfășoară în prezent circa 540 de acțiuni de cooperare industrială, îndeosebi în domenii de vîrf ale tehnicii ca: electronica, automatizările, industria chimică, construcția de mașini, metalurgia și transporturile.

Recomandarea din Actul final referitoare la îndrumarea pregătirii contractelor în domeniul cooperării industriale și-a găsit materializarea în elaborarea unor ghiduri referitoare la contractele în acest domeniu. Totodată, se află în pregătire un manual asupra procedurilor privind cesiunea licențelor și aspectele conexe ale transferului de tehnică.

Sint în discuție o serie de proiecte de colaborare pe termen lung în domeniul resurselor de cărbune și gaze, cercetarea unor noi surse de energie, schimbul de energie electrică intra-european. În acest sens, o atenție specială se acordă problemelor legate de interconectarea sistemelor energetice ale unor țări din Balcani (România, Bulgaria, Grecia, Turcia și Iugoslavia), de structura optimă a sistemului european și interconectarea sistemelor de transport a energiei electrice ale țărilor din Estul și Vestul Europei.

Pornind de la prevederea din Actul final referitoare la examinarea mijloacelor de îmbunătățire a furnizării de informații asupra condițiilor generale de cooperare industrială, în prezent se află în studiu în cadrul C.E.E./O.N.U. propunerile unor state, printre care și România, pentru crearea unui Centru de informare în domeniul cooperării industriale, care să devină o bursă de informații, de idei și măsuri de promovare a cooperării, de depistare a unor acțiuni noi între partenerii interesați.

Dar, și în domeniul cooperării industriale și al proiectelor de interes comun progresele înregistrate sînt limitate, negocierile durează perioade îndelungate, multe dintre posibilitățile deschise prin documentul de la Helsinki nefiind fructificate, în special în ceea ce privește punerea în aplicare pe plan regional și subregional a unor proiecte de mare anvergură.

Cooperarea în domeniul științei și tehnicii

ÎN CADRUL C.E.E./O.N.U. s-au desfășurat unele lucrări referitoare la stadiul actual și de perspectivă al politicii științifice și tehnologice, cooperarea în cercetarea privind: noi surse de energie; utilizarea combustibililor cu slabă putere calorică; raționalizarea lucrărilor în agricultură; realizarea unor noi tehnologii concepute pentru reducerea consumului de energie, utilizarea rațională a resurselor; tehnologia transporturilor; tehnologii ale calculatoarelor, telecomunicațiilor și informațiilor; glaciologia și probleme ale vieții în climate reci.

De o atenție deosebită s-a bucurat organizarea, în iunie 1978, la București, a reuniunii regionale europene pentru pregătirea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care s-a ținut la Viena în august 1979. Cu acest prilej, s-au elaborat o serie de recomandări și măsuri la nivel național, subregional, regional și internațional vizând politica în domeniul științei și tehnicii și întărirea capacităților tehnico-științifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Este necesar însă să se treacă neîntârziat la aplicarea în practică a recomandărilor conținute atât în Declarația reuniunii regionale de la București, cât și în Planul de acțiune adoptat de Conferința de la Viena.

Rezerve însemnate privind conlucrarea dintre țările semnatară ale Actului final există în domeniul transferului de tehnologie. Publicarea unui Manual asupra procedurilor de cesionare a licențelor și aspectele conexe ale transferului de tehnici reprezintă desigur un proiect util, dar nu rezolvă problemele de fond legate de accesul liber și neîngrădit la cuccirile științei și tehnicii moderne, în special al țărilor în curs de dezvoltare de pe continentul nostru și din întreaga lume.

Se impune în acest sens să fie eliminate obstacolele din calea transferului de tehnologie, restricțiile, interdicțiile sau obligațiile ce prejudiciază economia țării cumpărătoare adoptarea unor măsuri la nivel regional și subregional, în vederea sprijinirii efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare prin mijloace tehnice, științifice și financiare, pentru introducerea mai rapidă a progresului tehnic în economiile lor naționale. Numai în acest fel statele europene vor putea aborda problema transferului de tehnologie de pe poziții noi, în concordanță cu cerințele instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Cooperarea în domeniul mediului înconjurător

ÎN PROGRAMELE de lucru ale C.E.E./O.N.U. și ale tuturor organelor sale subsidiare sînt cuprinse teme referitoare la protecția și ameliorarea mediului înconjurător, efectele pe care le au diferite activități tehnice și economice asupra mediului realizarea unor proiecte în comun referitoare la diferitele probleme ale protecției mediului înconjurător.

Se află în dezbateri în cadrul unor seminarii, colocvii și reuniuni de experți măsurile și tehnicile ce se pot utiliza pentru controlul și combaterea poluării în industriile chimice, metalurgice, materialelor de construcții, lemnului și în agri-

cultură, precum și colaborarea dintre țările continentului nostru în aceste domenii. Totodată, s-a revizuit și adoptat Declarația privind politica de prevenire și control a poluării apei, incluzînd apele care traversează frontiera. Dintre proiectele importante care se află în actualitate pot fi menționate cele privind poluarea în Mediterana, realizat de Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (U.N.E.P.), la care mai colaborează O.M.S., O.N.U.D.I. și alte comisii economice regionale, dezvoltarea activităților de protejare a florei și faunei, abordarea integrală a problemelor ecologice ale bazinelor fluviale, îmbunătățirea condițiilor de mediu în zonele de așezări omenești.

Una din realizările însemnate în acest domeniu a fost convocarea, în noiembrie 1979, a reuniunii la nivel ministerial asupra protejării mediului înconjurător, care a adoptat documente la nivel general-european: Convenția privind poluarea atmosferică transfrontieră la mari distanțe și Declarația privind tehnologiile puțin poluante, reutilizarea și reciclarea deșeurilor.

Cooperarea în alte domenii

DUPĂ CUM SE PREVEDE în documentul de la Helsinki, statele semnatară consideră că îmbunătățirea condițiilor de transport constituie unul dintre factorii esențiali ai lărgirii cooperării între ele, apreciînd că trebuie încurajată dezvoltarea transporturilor rutiere, feroviare, fluviale, aeriene și maritime. În acest domeniu sînt în atenție o serie de simplificări și armonizări ale formalităților administrative, în special la controlul de la frontiere pentru transportul de mărfuri, au avansat lucrările la proiectul autostrăzii Nord-Sud, la care s-au asociat 10 țări europene, între care și România.

În legătură cu stabilirea unei rețele navigabile coerente în Europa, se află în fază de finalizare studiul de fezabilitate la proiectul unui canal de legătură între Dunăre și Marea Egee, prin Iugoslavia și Grecia, și a început studiul de fezabilitate a unei legături directe navigabile între Dunăre și Oder (Elba).

S-a extins aria programelor de armonizare a standardelor privind transporturile pe apă, vehicule cu motor și facilități vamale și s-a creat un organism care să se ocupe cu transporturile multimodale și containerizate. În continuare, urmează să fie avute în vedere problemele legate de economia de energie și eficiența transporturilor de diferite tipuri, precum și definirea unei strategii integrate a politicii transporturilor pe plan european, ținînd cont de tendințele din transporturile internaționale.

În domeniul energiei, o atenție din ce în ce mai mare s-a acordat: determinării naturii problemelor energetice cu care vor fi confruntate, în viitor, țările semnatară ale Actului final și din lumea întreagă, definirii aspectelor speciale care se pun în domeniul combustibililor și al resurselor energetice atât în general cât și pentru diferite tipuri de energie ca petrolul, gazele, cărbunele, energia nucleară și sursele regenerabile; evaluării pe baza programelor naționale a punctului pină la care ar putea fi satisfăcute nevoile energetice ale regiunii C.E.E./O.N.U. Pentru problemele generale ale energiei în cadrul C.E.E./O.N.U. a fost înființat recent un organism subsidiar care, în paralel cu problemele de cooperare în domenii concrete, examinează posibilitatea convocării unei reuniuni pe plan general-european.

Problemele specifice țărilor în curs de dezvoltare din Europa, modalitățile de a le aborda și de a le rezolva au fost examinate izolat și timid în perioada care a trecut de la semnarea Actului final, impunîndu-se ca aceste aspecte să fie analizate de o manieră integrată, pe termen lung, în proiectele regionale și subregionale, care interesează țările în curs de dezvoltare situate în aceleași zone și avînd preocupări comune, ca de exemplu cele din Balcani. Numai în acest fel vor putea fi sprijinite eficient eforturile proprii pe care le fac aceste țări în vederea dezvoltării accelerate a economiilor lor naționale.

Cu toate că documentul de la Helsinki a evidențiat forme, căi și mijloace de stimulare a cooperării atât pe plan bilateral, cât și multilateral, a deschis ample perspective de extindere și adîncire a colaborării dintre statele semnatară, astfel încît să se asigure o temelie trainică edificării securității, țările participante se prezintă la reuniunea de la Madrid, din păcate, cu multe neîmpliniri.

Totmai de aceea este necesar ca atât în plenara reuniunii, cât și în organul subsidiar de lucru pentru cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător

tor — creat așa după cum s-a hotărât recent la întâlnirea pregătitoare a reuniunii — statele participante să abordeze, în spirit constructiv, toate aceste aspecte, manifestându-și voința de a da un nou imbold colaborării, destinderii și păcii pe continent și în lume.

România — participant activ la colaborarea economică și tehnico-științifică în Europa

MILITIND FERM pentru transpunerea în viață ca un tot unitar a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, în conformitate cu obiectivele politicii noastre externe stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., România s-a numărat, încă de la semnarea documentului, printre cei mai activi participanți la înfăptuirea celor convenite, acționând consecvent pentru dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările europene, fără deosebire de orinduirea lor socială și politică.

Un rol însemnat în dezvoltarea relațiilor economice și în identificarea de noi posibilități de intensificare a acestora l-au avut sesiunile comisiilor mixte interguvernamentale cu țările din regiune. Astfel, schimburile comerciale ale țării noastre cu statele semnatare ale Actului final s-au dezvoltat continuu, sporind cu circa 20% în ultimii cinci ani, ponderea acestor state în comerțul nostru exterior atingând anul trecut aproape 72%. Totodată, întreprinderi din România au perfectat cu firme și organizații economice din aceste țări mai mult de 190 de acțiuni de cooperare în diferite sectoare de activitate și în special în domeniul de vîrf ale tehnicii. Au fost înființate în cooperare cu parteneri din țările semnatare ale Actului final 40 de societăți mixte de producție, comercializare, consulting, în domeniul bancar, asigurări și transporturi. În acest fel ponderea țărilor din regiune în cooperarea economică a României este de aproximativ 60%.

Totodată se remarcă activitatea consecventă și susținută a țării noastre în forurile și reuniunile internaționale, în cadrul organismelor specializate ale O.N.U., în favoarea înfăptuirii întocmai a prevederilor Actului final privind dezvoltarea colabo-

rării economice și tehnico-științifice pe continentul nostru. Este semnificativ faptul că în primăvara acestui an, la sesiunea a XXXV-a a Comisiei Economice a Națiunilor Unite pentru Europa, cea mai importantă manifestare în acest domeniu înainte de reuniunea de la Madrid și forumul principal în care se discută și adoptă decizii în problemele colaborării economice între cele 35 de state semnatare ale Actului final, conducătorul delegației țării noastre a fost ales în unanimitate președintele sesiunii. Este o confirmare în plus a prestigiului și aprecierii de care se bucură România, a contribuției pe care o aduce la intensificarea și extinderea colaborării pe continent, la apropierea între popoarele europene. Este o recunoaștere a activității ferme și perseverente pe care țara noastră o depune la inițierea și susținerea unor rezoluții și decizii care privesc principalele aspecte ale conlucrării reciproc avantajoase pentru toate statele din zona C.E.E./O.N.U.

Acționînd pentru promovarea relațiilor economice, România are în vedere faptul că dezvoltarea colaborării și cooperării economice între statele europene stimulează contactele și apropierea între națiuni, oferă însăși baza materială pentru crearea unui climat de încredere atît de necesar pentru impulsivitatea destinderii pe continentul nostru și în lume. Tocmai de aceea, în actuala situație internațională nu trebuie precupețit nici un efort pentru asigurarea tuturor condițiilor pentru deschiderea și desfășurarea sub cele mai bune auspicii a reuniunii de la Madrid, încît, așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „să se poată obține maximum de rezultate în direcția impulsivității politicii de destindere, înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki și mai cu seamă pentru trecerea la dezarmare, la dezangajare militară.”

În lumina acestor cerințe reuniunea de la Madrid este chemată să deschidă noi perspective colaborării economice, ceea ce va influența favorabil asupra realizării climatului de încredere și destindere pe continentul nostru, pentru asigurarea unui viitor de pace, securitate și progres.

Dumitru SIMION

Perfectionarea conducerii și planificării

(Urmare din pag. 21)

Financiare în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar o constituie introducerea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de bază al conducerii activității financiare. Bugetul de venituri și cheltuieli reprezintă, totodată, barometrul în care se reflectă starea economică, echilibrul financiar al unității respective, modul cum se înfăptuiește autogestiuinea economico-financiară, finalitatea activității desfășurate de fiecare unitate economică. Practic, toate obiectivele urmărite prin introducerea noului mecanism economico-financiar sînt subordonate sporirii eficienței economice, maximizării beneficiului, îmbunătățirii stilului și metodelor de conducere și administrație a proprietății socialiste. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a subliniat: „Principiul autoconducerii și autogestiuunii economico-financiare trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producție, a părții din proprietatea comună dată în administrarea fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice — toate acestea trebuînd să se reflecte în valoare, nou creată în fiecare unitate, de către fiecare om al muncii”.

Studiul problematicii autogestiuunii economico-financiare presupune o analiză multilaterală a condițiilor, caracteristicilor, funcțiilor, principiilor, pirghiilor și legislației economice directive, metodelor de organizare, conducere și decizie, indicatorilor utilizați în activitatea de planificare și de urmărire a îndeplinirii planului. Autogestiuinea economico-financiară, prin

sfera sa de cuprindere, are caracter atotcuprinzător, în ea se include mecanismul funcțional și de decizie al întreprinderii, întreaga activitate economico-financiară, începînd de la conceperea produsului pînă la livrarea sa pe piața internă și externă, ansamblul mecanismelor relațiilor marfă-bani, plan-piață, totalitatea pirghiilor, formelor, metodelor și instrumentelor prin care întreprinderea își îndeplinește funcțiile, își realizează obiectivele stabilite prin plan. Autogestiuinea economico-financiară nu trebuie redusă numai la o latură a activității economice a întreprinderii, sau la anumite funcții și avantaje unilaterale. Noul mecanism economico-financiar, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1980, presupune, „autogestiuinea muncitorească și autogestiuinea, presupune, înainte de toate, realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor — și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii”.

Prin urmare, eficiența economică, maximizarea beneficiului constituie coordonata fundamentală, mobilul principal al autogestiuunii economico-financiare. Aceasta înseamnă că aplicarea noului mecanism economico-financiar este legată nemijlocit de eficiența cu care se acționează pentru îndeplinirea planului, de felul în care sînt mobilizate și antrenate colectivele de oameni ai muncii pentru îndeplinirea exigentă a sarcinilor ce le revin la locul de muncă, pentru a realiza producția cu cheltuieli materiale și costuri cît mai mici, la parametrii tehnico-economici competitivi pe piața internațională. Numai înțelegă în acest sens, autogestiuinea economico-financiară poate deveni un instrument activ în mîna consiliilor oamenilor muncii de promovare a unei noi calități în întreaga activitate economico-financiară, un factor determinant în optimizarea economică a tuturor proceselor de producție, a tuturor fluxurilor tehnologice, raționalizarea utilizării forței de muncă care să permită o utilizare maximă a capacităților de producție și încadrarea strictă în consumurile normate de materii prime, materiale, energie. Pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent în aplicarea noului mecanism economico-financiar, de la fenomenele negative care mai persistă în activitatea economică a multor întreprinderi, se poate aprecia că autogestiuinea economico-financiară nu și-a arătat încă pe deplin roadele, nu a devenit peste tot un factor activ în accentuarea creșterii productivității muncii, în îndeplinirea planului la toți indicatorii.

U. R. S. S.

Pirghii economice pentru accelerarea introducerii progresului tehnic

ÎN PREZENT economia sovietică se află în etapa construirii societății socialiste dezvoltate și a trecerii treptate spre societatea comunistă. Caracteristicile principale ale acestei etape constau în dezvoltarea puternică a producției, în crearea unui potențial tehnico-productiv ridicat, precum și în modificări substanțiale în caracterul forțelor de producție, determinate, înainte de toate, de progresul tehnico-științific.

Proporțiile dezvoltării economiei sovietice sînt caracterizate elocvent prin următoarele date: venitul național creat a crescut în perioada 1965—1979 de 2,3 ori (ajungînd în 1979 la peste 430 miliarde ruble), fondurile fixe productive — de 3 ori (depășînd în 1979 un trilion de ruble), producția industrială — de circa 2,6 ori, producția agricolă — de 1,38 ori, numărul cadrelor de cercetare — de 2 ori, iar productivitatea muncii sociale — de 1,97 ori.

Dezvoltarea viitoare a economiei sovietice se bazează nu atît pe creșterea volumului de resurse, cît pe intensificarea producției sociale, a cărei bază materială o constituie progresul tehnico-științific prin trecerea la o tehnică și tehnologie principală nouă, chemată să asigure un nivel ridicat al eficienței economice la scara întregii economii naționale. Acest lucru devine cu atît mai stringent, cu cît potențialul tehnico-științific acumulat capătă proporții semnificative. Astfel, în U.R.S.S. în sfera științei lucrează peste 4 milioane de oameni, din care 1,3 milioane de cercetători științifici. Totodată, au crescut continuu alocațiile de la bugetul statului pentru dezvoltarea științei, ele ajungînd să reprezinte 19,9 miliarde ruble în 1979.

Cît privește rezultatele, economiile realizate în urma introducerii tehnicii noi au atins în cincinalul 1971—1975 cifra de 12,3 miliarde ruble, urmind să însumeze în 1976—1980 peste 23 miliarde. Aproape 3/4 din sporul productivității muncii se asigură pe seama introducerii mijloacelor tehnice noi și a proceselor tehnologice avansate.

Cu toate aceste realizări, se apreciază că nivelul tehnico-economic al producției nu a atins prevederile din planul cincinal¹⁾ și că elaborarea și asimilarea în producție a noilor mașini s-a încetinit, durata medie a acestei perioade ajungînd la 3,2 ani. În aceste condiții a devenit deosebit de actuală problema accelerării ritmurilor progresului tehnico-științific și ale ridicării eficienței introducerii acestuia. De aceea, în Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. din 12 iulie 1979 a fost prevăzută un complex de măsuri privind perfecționarea mecanismului de conducere a dezvoltării științei și tehnicii, întărirea pirghii și stimulentele economice de accelerare a progresului tehnico-științific în economia națională. Aceste măsuri reprezintă o parte integrantă a perfecționării întregului mecanism economic în scopul ridicării eficienței producției și a calității întregii activități. După opinia academiștilor sovietici V. Glușkov, astăzi un număr tot mai mare de probleme tehnico-științifice urmează să fie rezolvate prin metoda simultană, și nu prin așa-zisa metodă consecutivă, clasică²⁾, deoarece — așa cum arată teoria și practica — multe lucrări pot să fie și trebuie realizate simultan. Aceasta ar permite să se treacă de la o evoluție înecată la realizarea unor salturi calitative. De fapt, această metodă de conducere a progresului tehnico-științific a fost deja utilizată în economia U.R.S.S. la executarea unor programe, dar nu s-a ajuns încă la generalizarea ei.

UN ROL DE SEAMĂ în cadrul sistemului adoptat de planificare revine elaborării programelor speciale complexe, ale căror prevederi se încadrează în direcțiile principale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. pînă în 1990 și în planul cincinal pentru anii 1981—1985. Sarcina programelor speciale în domeniul progresului tehnic constă, înainte de toate, în asigurarea unor ritmuri mai ridicate de introducere a acestuia și în sporirea eficienței sale. Ele cuprind practic toate ramurile conducătoare ale economiei, avînd ca obiectiv crearea unor noi tipuri de tehnică și de tehnologii, satisfacerea completă a cerințelor economiei naționale în această privință.

Pentru realizarea obiectivelor menționate, în cadrul actualului mecanism de planificare și conducere a dezvoltării științei și tehnicii se prevăd măsuri de ridicare a eficienței, de finanțare și stimulare a progresului tehnic. Astfel, printre indicatorii eficienței care se aprobă în planurile cincinale și anuale pentru mi-

nistere, uniuni și întreprinderi se află: efectul economic prin realizarea măsurilor de progres tehnic, creșterea producției de cea mai înaltă calitate, reducerea consumurilor la principalele tipuri de resurse materiale. Odată cu introducerea în sistemul de indicatori de plan a sarcinilor privind efectul economic al progresului tehnico-științific capătă o mare importanță fundamentarea eficienței măsurilor ce se întreprind în acest domeniu, alegerea variantelor care asigură cea mai mare eficacitate. În acest scop au fost stabilite metode unice de evaluare a eficienței economice în toate etapele de creare și introducere a tehnicii noi, precum și de analiză a influenței ei asupra eficienței producției în general.

Realizarea progresului tehnico-științific din punctul de vedere al rezultatului final pentru economia națională presupune abordarea sistemică a ciclului „știință-tehnică-producție”. Astfel, s-a constatat că asimilarea noilor produse perturbă stabilitatea producției, reduce temporar indicatorii activității întreprinderilor, ceea ce generează contradicții între interesele generale și cele colective. Prin perfecționarea mecanismului economic s-a urmărit realizarea îmbinării intereselor tuturor participanților la ciclul „știință-tehnică-producție”, pe baza stabilirii unui criteriu unic de apreciere a activității instituțiilor de cercetare, proiectare și a întreprinderilor. Este vorba aici de efectul economic al progresului tehnico-științific, exprimat prin suma totală de economii obținute pe ansamblul economiei naționale.

Indicatorul eficienței macroeconomice a progresului tehnico-științific este folosit pentru definirea unei politici unitare de dezvoltare a economiei naționale, a ramurilor, centralelor și întreprinderilor, pentru alegerea variantelor celor mai eficiente de tehnică nouă în procesul elaborării planurilor, pentru stămularea economică a instituțiilor de cercetare și proiectare și pentru formarea prețurilor la noile produse. Calculele arată că efectul economic al progresului tehnic în industria U.R.S.S. asigură 55 la sută din sporul anual al producției și circa 56 la sută din creșterea beneficiului.

ACCELERAREA ritmurilor introducerii progresului tehnic și sporirea eficienței acestuia la toate nivelele a ridicat cerințe deosebite și față de metodele de finanțare și stimulare a măsurilor tehnico-științifice. În acest context se consideră că crearea fondului unic pe ramură pentru dezvoltarea științei și tehnicii, fond care reunește diferite surse de finanțare a tehnicii noi, va permite transformarea ciclului „cercetare-producție” într-un complex financiar-economic unitar, va asigura mobilizarea tuturor resurselor bănești și realizarea unei politici financiare mai elastice în domeniul dezvoltării tehnico-științifice a ramurii. Totodată, se apreciază că trecerea accentului pe beneficiu, ca sursă de asigurare a mijloacelor financiare pentru lucrări de creare, proiectare, asimilare și introducere în producție a tehnicii noi, va contribui la stabilirea unei legături directe între cheltuielile ramurii pentru dezvoltarea științei și tehnicii și efectul economic pe care-l obțin întreprinderile de la introducerea și fabricarea tehnicii noi sub forma beneficiului suplimentar.

După opinia specialiștilor, măsurile adoptate pentru stabilirea unor legături economice multiple între mecanismul de finanțare a progresului tehnico-științific, pe de o parte, și indicatorul efectului macroeconomic obținut prin crearea și introducerea tehnicii noi, precum și introducerea indicatorilor de eficiență a utilizării resurselor de producție în unitățile economice — pe de altă parte — întări influența mecanismului economic în sensul accelerării introducerii progresului tehnico-științific în economia U.R.S.S. și ridicării eficienței acesteia. Ele sînt menite să asigure afirmarea, pe un plan superior, a avantajelor economiei socialiste și să amplifice capacitatea economiei naționale de a asimila noile realizări ale științei și tehnicii atît pe plan național, cît și internațional, în vederea accelerării progresului tehnic și — în general — a dezvoltării economico-sociale.

Reghina CREȚOIU

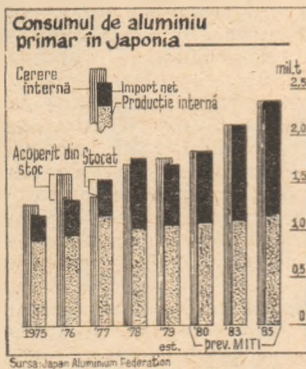
¹⁾ Vezi „Planovoe hozesajstvo”, nr. 2, 1980, p. 37.

²⁾ Vezi „Planovoe hozesajstvo”, nr. 6, 1980, p. 45.

TENDINȚE CONJUNCTURI

Reducerea producției de aluminiu în Japonia

INDUSTRIA japoneză a aluminiului înregistrează în prezent o tendință de creștere în ce privește cererea, fenomen evidențiat de comenzi însemnate pentru lingouri de aluminiu necesar industriei de automobile. După prima criză a petrolului, când costul energiei a ajuns la 60% în totalul cheltuielilor de producție pentru bare de aluminiu, Ministerul Comerțului Internațional și Industriei (M.I.T.I.) a aplicat un plan de reducere

cu o treime a capacității de producție, de 1,6 mil. t. a țării. Astfel, până în prezent au fost scoase din funcțiune capacități de 255 mii t., iar altele, însumând 275 mii t., au fost lăsate în conservare în

primul trimestru al acestui an.

Creșterea actuală a cererii precum și a costului energiei a determinat urcarea rapidă a prețurilor care au atins un nivel de patru ori mai mare față de 1978, respectiv 2250 dolari per tonă.

În aceste condiții, întreprinderile japoneze și-au reorientat producția spre realizarea de produse finite în țară, investind, totodată, fonduri importante în străinătate în fabrici de bauxită și aluminiu reprelucrat din care o parte se va reîntoarce în Japonia în condiții de preț relativ mai avantajoase.

Ponderea cărbunelui în creștere

ASOCIAȚIA națională americană a cărbunelui estimează o creștere cu 6% a producției de cărbune în 1980 în Statele Unite, față de nivelul de 770 mil. t realizat în 1979. Ultimele aprecieri făcute în luna august, respectiv de 815 mil. t pentru anul în curs depășesc previziunile de 800 mil. t. date publicității la începutul anului.

Exporturile se așteaptă să atingă 55 mil. t. în creștere față de 45,6 mil. t. anul trecut. Pe de altă parte, pentru anul în curs, consumul de cărbune pentru centralele electrice este estimat la 560 mil. t. față de 527,8 mil. t. anul trecut. Consumul va crește cu o rată a-

nuală de 4—6% până în 1985, ceea ce va duce la o cerere de circa 880—1080 mil. t. la mijlocul deceniului. Această cifră, apreciază sursa citată, este încă sub obiectivul de 1200 mil. t. stabilit pentru anul 1985 ca o măsură pentru reducerea consumului de petrol.

Specialiștii afirmă că industria minieră americană poate spori extracția de cărbune cu încă 100 mii tone anual, în sprijinul reducerii consumului de petrol prin creșterea ponderii cărbunelui ca sursă de energie (care în prezent deține 20% în balanța energetică americană.).

Potrivit datelor publicate în 1977 de Conferința mondială pentru energie, rezervele exploatabile de cărbune ale S.U.A. — cele mai mari din lume — se ridică la 218 miliarde tone, respectiv 31% din totalul mondial.

Cafea — producția ușor majorată

PRODUCȚIA mondială de cafea în sezonul 1979—1980 va depăși cu 3,4% pe cea a sezonului anterior și va ajunge la 4866 mii tone — apreciază Departamentul Agriculturii al S.U.A. Rezervele de export pe plan mondial sînt estimate în acest sezon la 3666 mii t., respectiv cu 2,6% peste nivelul anului trecut.

Recoltele principalelor țări producătoare (în mii t)

	1978	1979	1979/1980
Brazilia	1 200		1 350
Columbia	736		720
Coasta de Fildeș	280		250
Indonezia	399		285
Mexic	168		228
Etiopia	197		197
Salvador	205		162
Uganda	111		132
Ecuador	83		102
Camerun	89		96
Kenya	44		84
Madagascar	43		78
Peru	66		76
Honduras	68		75
Venezuela	61		69
Nicaragua	60		51
Tanzania	54		51
Papua			
Noua Guinee	44		42
Angola	37		42
Republica Dominicană	41		40
Filipine	36		40

Sursa citată apreciază că recolta de cafea în America de Sud va spori de la 2 191 mii t. la 2 333 mii tone, în special pe seama creșterii considerabile a producției braziliene; în Africa, producția va fi de 1 120 mii tone față de 1 059 mii tone anterior, cu creșteri importante în Kenya, Madagascar, Uganda și reduceri (circa 30 000 t.) în Coasta de Fildeș.

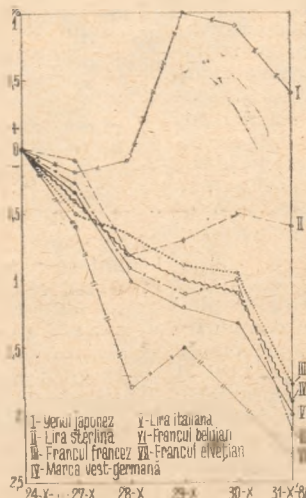
EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 27—31.X.1980, dolarul S.U.A. a continuat să se reprecieze față de majoritatea valurilor occidentale, atingînd cele mai ridicate niveluri înregistrate din ultimele 6 luni (exceptînd lira sterlină și yenul japonez).

Această mișcare ascendentă a monedei nord-americane a fost determinată de o serie de factori pozitivi, între care amintim: continuarea creșterii dobînzilor pe piața monetară internă — dobînda preferențială „prime rate” fiind ridicată de către majoritatea băncilor americane de la 14 la 14,5% p.a. —, precum și creșterea, destul de accentuată, a dobînzilor la depozitele în euro-dolari; publicarea indicelui sintetic al principalilor indicatori economici ai S.U.A., care a înregistrat o creștere de 2,4% în luna septembrie a.c., față de o creștere revizuită de 1,7% în luna august a.c., fiind a patra creștere lunară consecutivă.

Deprecierea cea mai accentuată față de dolar a înregistrat-o francul elvețian, care se situa pe 31.X.1980 la 1,7150 franci/1 dolar, cu 2,3% sub închiderea săptămîinii precedente de 1,6750 franci/1 dolar. Această mișcare a monedei elvețiene a fost accentuată și de presunile speculative „à la baisse” ale unor fonduri convertite în alte valute purtătoare de dobînzii mult mai ridicate.

În cadrul noului sistem valutar vest-european din nou s-au înregistrat tensiuni, băncile centrale fiind nevoite să intervină pentru menținerea cursurilor în limitele maxime stabilite (în special în favoarea mărcii vest-germane, alfit de către Bundesbank, cit și de către Banca Franței și Banca Centrală a Olandei). Francul belgian era cotel la închiderea din 31.X.1980 la 30,03 franci/1 dolar, în depreciere cu 2,1% față de nivelul de referință de 29,95 franci/1 dolar; lira italiană se situa la 903 lire/1 dolar, respectiv cu 2% sub închiderea din 24.X.1980 de 883 lire/1 dolar, iar marca vest-germană era tranzacționată la închiderea intervalului analizat la 1,9075 mărci/1 dolar, comparativ cu 1,8720 mărci/1 dolar (depreciere de 1,9%).

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27—31.X.; bază: cursurile din ziua de 24.X. a.c.

Francul francez, ajutat și de previziunile favorabile ale reducerii nivelului inflației în anul viitor la 10%, față de un nivel prognozat anul acesta de 14%, s-a depreciat în relația sa cu dolarul S.U.A. cu 1,8% — 4,39 franci/1 dolar pe 31.X.1980, comparativ cu nivelul de 4,3110 franci/1 dolar pe 24.X.1980.

Lira sterlină, beneficiară în continuare a unor niveluri de dobînzii dintre cele mai ridicate, a pierdut în relația sa cu dolarul în această perioadă doar 0,6% — 2,44 dolari/1 liră la închiderea săptămîinii, față de 2,4545 dolari/1 liră pe 24.X.1980.

După o depreciere în prima parte a intervalului, yenul japonez a recuperat din terenul pierdut pînă la o depreciere față de dolar la închiderea din 31.X.1980 de 0,4% (212 yeni/1 dolar, față de 212,90 yeni/1 dolar închiderea de referință). Această mișcare aparte a monedei nipone este pusă de către operatorii de devize, atît pe seama lărgirii deficitului comercial al S.U.A. în relația cu Japonia, cit și pe cea a investițiilor unor fonduri importante de către unele țări OPEC în birții de valoare japoneze.

Nivelul dobînzilor la depozitele în principalele euro-valute pe perioada de 6 luni a înregistrat o creștere generală, mai accentuată însă la eurodolarii (de la 14% pe 24.X.1980, la 14,875% pe 31.X.1980) și eurofrancii elvețieni (de la 5,375 la 5,75) și ceva mai moderată la euromărcii vest-germane (de la 3,5625% la 3,75% p.a. respectiv).

Prețul aurului la Londra a evoluat între 645 și 629 dolari/uncia, al doilea fixing de la Londra din ziua de 31.X.1980 de 629 dolari/uncia fiind cu 4 dolari sub cel corespunzător din 24.X.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

ORIENTĂRI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

SUEDIA

SUEDIA se caracterizează printr-un grad înalt de industrializare și un nivel de trai ridicat. În 1979, produsul național brut pe locuitor a atins un nivel de 12 452 dolari, situând Suedia pe locul 4 între țările membre O.C.D.E., după Elveția, R.F. Germania și Danemarca.

În ultimii ani, politica economică promovată de guvernul suedez s-a axat tot mai mult pe diversificarea surselor energetice, pe valorificarea superioară a resurselor naturale prin crearea unei industrii de o înaltă tehnicitate și automatizare — care să permită reducerea costurilor de producție — dar și pe modernizarea unor ramuri industriale tradiționale (industria siderurgică, industria celulozei și hârtiei, industria de construcții navale etc.).

În contextul crizei energetice actuale, guvernul suedez a elaborat un plan energetic, la nivelul anului 1990, care prevede reducerea importurilor de țiței, utilizarea în mai mare măsură a cărbunelui și uraniului, creșterea contribuției sectorului hidroenergetic, a energiei solare și eoliene. Astfel, se prevede ca în 1990 energia pe bază de țiței să se reducă la 200-280 TWh, de la 307 TWh în 1978, paralel cu triplarea contribuției energiei nucleare, de la 23 TWh la 60 TWh.

În martie 1980, parlamentul suedez a aprobat punerea în funcțiune a încă 6 reactoare nucleare (în 1978 erau în funcțiune 6 reactoare nucleare, care produceau 23 TWh), pe o durată de funcționare de 20-25 de ani, perioadă considerată din punct de vedere tehnologic optimă pentru menținerea condițiilor de siguranță a instalațiilor nucleare.

Zăcămintele însemnate de minereu de fier au favorizat dezvoltarea industriei siderurgice care, în lipsa unor rezerve interne de cărbune, s-a orientat spre îmbunătățirea continuă a tehnologiei de fabricare a oțelurilor speciale, contribuind în acest fel la dezvoltarea tehnologiei mondiale. Peste 30% din producția de oțel a Suediei este reprezentată de oțelurile speciale. În 1978, valoarea exporturilor de produse finite de oțel a reprezentat 6% din totalul exporturilor suedeze, la care se pot adăuga exporturi de oțel sub formă de scule, mașini, vehicule și alte produse destinate industriei constructoare de mașini.

Orientări noi se constată în ultimii ani, și în dezvoltarea industriei constructoare de mașini, care este cel mai puternic și dinamic sector industrial al Suediei. Dacă în 1945, acesta deținea 23% din producția totală industrială a Suediei, în 1979 și-a majorat ponderea la 45%. Industria constructoare de mașini a Suediei se caracterizează, în prezent, prin dezvoltarea susținută a ramurilor de vîrf și un grad deosebit de ridicat de specializare. Peste jumătate din produsele acestui sector se exportă, fiind bine cunoscute pe plan mondial datorită calității și nivelului tehnic ridicat. Astfel, sînt reprezentative pe piețele internaționale o serie de produse de marcă: rulmenții S.K.F., autovehiculele Volvo și Saab-Scania, motoarele trifazice ASEA, locomotivile tristorizate, sistemele telefonice, sistemele de telecomunicații Axe, roboții industriali etc. Poziția geografică aparte (mai bine de jumătate din granița Suediei este scăldată de apele Mării Baltice) a determinat dezvoltarea unei puternice industrii navale. Potrivit programului guvernamental, pe perioada 1980-1985, industria de construcții navale a Suediei urmează să realizeze o orientare mai accentuată spre construcția de nave specializate (petoliere, metaniere, nave polivalente, nave frigorifice etc.).

Relațiile româno-suedeze cunosc o evoluție pozitivă, ascendentă, schimburile reciproce de mărfuri crescînd în ultimii 10 ani de peste 4 ori, atît ca volum cît și valoric. Totodată, au fost inițiate importante acțiuni de cooperare în domeniul producției și comercializării autovehiculelor, a unor echipamente pentru industria alimentară, industria energetică, industria hîrtiei etc.

În acest context, vizita de stat în Suedia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația Majestății Sale Carl al XVI-lea Gustaf și a reginei Silvia, întîlnirile la nivel înalt vor contribui la dezvoltarea relațiilor economice româno-suedeze, la identificarea și concretizarea unor noi domenii de cooperare.

Carmen DAMȘA

DANEMARCA

DEȘI aproape lipsită de materii prime — în special minerale — și de resurse energetice, Danemarca este una dintre cele mai industrializate țări, produsele industriale reprezentînd 3/4 din totalul mărfurilor vîndute în afara frontierelor sale. Treccerea de la situația de țară agrară la cea industrială a fost rapidă și s-a datorat în bună parte capacității de a utiliza forța de muncă relativ abundentă, de a o pregăti într-un timp relativ scurt pentru sectorul industrial în dezvoltare.

Industria exportă aproape 40% din producția sa, cele mai mari procente fiind realizate de industriile metalurgică, electronică (aceasta exportă 80% din producție), chimică și alimentară. Cunoscutele sînt însă și produsele industriei constructoare de mașini, ca de exemplu, motoarele pentru nave, cu puteri cuprinse între 400 și 50 000 CP; se apreciază că motoarele Diesel a 30% din navele care străbat apele globului sînt construite în Danemarca sau după licență daneză.

Cea mai mare parte a întreprinderilor sînt mici și mijlocii — în medie cu 58 lucrători — ceea ce conferă industriei o capacitate sporită de adaptare la conjunctura pieții. O altă caracteristică a industriei daneze este specializarea, fiecare întreprindere producînd o gamă limitată de produse, de nivel tehnic înalt, cu un procent ridicat de valoare adăugată, precum și importanța care se acordă design-ului industrial, considerat simbol al calității și esteticii. Un consiliu specializat, înființat de mai mulți ani, asigură asistența întreprinderilor din acest punct de vedere.

Dar, cu toată dezvoltarea industrială, Danemarca nu și-a pierdut nici faima de exportatoare de produse agricole, deși în agricultură nu mai lucrează decît 7% din populația activă. Aproximativ 90% din produsele agricole exportate sînt de origine animală, Danemarca fiind primul exportator din lume pentru carne de porc, al doilea pentru unt și al treilea pentru brînză.

Exportul are o contribuție remarcabilă la stimularea creșterii economice. În 1979, din procentul de 3,5% cu care PIB a progresează față de anul anterior, 2,5 procente s-au datorat exportului. Danemarca practică din ce în ce mai mult așa-numitul „export integrat” care constă în furnizarea odată cu obiectivul și a serviciilor necesare funcționării acestuia.

Economia daneză este însă confruntată și cu o serie de dificultăți, principala fiind asigurarea cu energie. Dependentă de exterior pentru aproximativ 95% din consumul primar de energie, această țară și-a fixat ca obiectiv, printr-un program energetic pe 8 ani (1978-1985), reducerea ponderii petrolului în balanța energetică.

Programul prevede intensificarea exploatării cîmpurilor petroliere și a depozitelor de gaz natural (acestea din urmă evaluate la 80 milioane t.e.p., suficiente pentru 20 de ani) din Marea Nordului, care urmează să asigure în a doua jumătate a anilor '80 peste 1/4 din necesarul de energie al țării și să permită reducerea cu aproape 50% a importurilor de țiței. Au fost începute, totodată, studii asupra posibilităților de utilizare, pe termen lung, a unor surse de înlocuire a petrolului, îndeosebi geotermale.

România întreține cu Danemarca vechi relații economice, care au căpătat o amploare deosebită în ultimul deceniu. Între 1970 și 1980 schimburile de mărfuri s-au majorat de peste 4 ori și s-au diversificat. Structura exporturilor românești include tractoare, motoare electrice, rulmenți, anvelope, produse petroliere, fibre și fire sintetice, textile, încălțăminte, legume de seră etc., iar importurile echipament pentru nave, mașini și utilaje diverse, produse farmaceutice, animale de reproducție. Semnarea unui acord-cadru de colaborare a deschis posibilitatea cooperării în producția de echipamente pentru nave. O fructuoasă colaborare tehnico-științifică se desfășoară în domeniul agrozootehnic.

Vizita președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația Majestății Sale Regina Margareta a II-a și a Alteței Sale Regale prințul Henrik, în Danemarca și convorbirile la cel mai înalt nivel — primele la acest nivel între cele două țări — constituie nu numai un eveniment politic, dar și un moment important în evoluția relațiilor economice româno-daneze, care va deschide noi perspective dezvoltării acestora.

Rodica GHEORGHÎĂ

Evoluții în comerțul cu licențe

DATE din ultimul deceniu privind comerțul cu licențe a zece dintre cele mai importante țări capitaliste dezvoltate

Balanța comerțului cu licențe a unor țări capitaliste dezvoltate (mil. dolari)

Țara	1971			1978		
	încasări	plăți	sold	încasări	plăți	sold
S.U.A.	2 545	242	+ 2303	5 847	626	+5 221
Anglia	288	270	+18	739*	574*	+165*
R.F.G.	159	425	-266	463	1 177	-714
Franța	68	229	-161	346	679	-333
Olanda	105	116	-11	277	446	-169
Japonia	61	463	-407	275	1 165	-890
Belgia-Luxem.	129	169	-40	145	238	-143
Italia	85	329	-244	103	498	-395
Suedia	16	52	-36	71	135	-64
Austria	8	33	-25	29	119	-90

* Anul 1977. Sursa : B.I.K.I., nr. 123, 1980.

tate evidențiază două tendințe clare. Pe de o parte, S.U.A. își consolidează poziția de lider în acest domeniu, realizând în 1978 un excedent al balanței co-

merțului cu licențe de peste 5,2 mil. dolari (un excedent relativ redus, dar consolidat în ultima perioadă, realizează și Anglia).

Pe de altă parte, toate celelalte țări incluse în tabelul de mai jos au cunoscut, în perioada 1971—1978, o creștere susținută a deficitului balanței respective (indeosebi în cazul Japoniei și

R.F.G.), deși în majoritatea cazurilor dinamica deficitului a fost mai lentă decât cea a volumului comerțului cu licențe.

Cuba — dezvoltarea pomiculturii

ÎNAINTE de revoluție în Cuba, în care producția de zahăr furniza 92% din venitul național și 90% din exporturi, pomicultura era reprezentată doar de plantații de grape-fruit în Insula Pinilor.

În cadrul politicii de diversificare a agriculturii, la mijlocul deceniului al șaptelea a fost adoptat programul de dezvoltare a culturii citricelor, îndeosebi prin crearea de mari gospodării specializate în regiunea de vest și cea centrală a Cubei. Ca urmare, suprafața cultivată cu citrice s-a extins rapid, ajungând la 126 mii ha în 1978, iar pentru 1985 se prevede ca suprafața totală plantată cu citrice să depășească 200 mii ha. Concomitent recolta de citrice a crescut la circa 427 mii tone anul trecut, din care portocalele reprezintă 63%, grape-fruit — aproape 23%, lămâile — peste 7% etc. A sporit importanța acestora în exportul cubanez, anul trecut fiind exportate 161 mii tone de citrice. În același timp se dezvoltă industria de prelucrare a acestor fructe, în perioada 1981—1985 fiind prevăzut un însemnat volum de investiții pentru lărgirea capacităților existente și crearea unor noi întreprinderi de prelucrare.

Masele plastice — între impas și perspective

MAJORITATEA firmelor occidentale producătoare de produse chimice sînt de acord că situația actuală de pe piața maselor plastice este „foarte dură”, notează cotidianul englez „Financial Times”.

Într-adevăr, domeniul maselor plastice se confruntă în momentul de față cu o situație aparent paradoxală: pe de o parte, creșterea continuă a prețului petrolului și a gazelor naturale — materii prime de bază în industria maselor plastice — a determinat o creștere a costurilor de producție, iar, pe de altă parte, anul acesta s-a înregistrat o substanțială scădere a cererii de materiale plastice, cifrată între 25—30%, care a obligat firmele producătoare să recurgă la importante reduceri de prețuri în încercarea de a-și menține volumul vânzărilor.

Ca urmare a acestei situații, multe firme au început să-și reducă producția și să-și închidă fabricile mai puțin eficiente. În Marea Britanie, de exemplu, I.C.I. a închis două dintre uzinele sale producătoare de policlorură de vinil, iar BP Chemicals urmează să închidă, de asemenea, două uzine.

Cu toate acestea, perspectivele par să fie favorabile industriei maselor plastice. Experții consideră că în următorii cinci ani piața europeană a maselor plastice este posibil să înregistreze o creștere a cererii în medie cu 3,7% pe an, avînd în vedere, în special, utilizarea pe scară mai mare a maselor plastice în industria de automobile și în cea de ambalaje. De asemenea, se consideră că există posibilități pentru inovații în domeniul materialelor plastice și pentru o substituire într-o mai mare măsură a materialelor tradiționale, cum ar fi metalul, lemnul și sticla, cu polimeri. În scopul ieșirii din impasul actual se iau în considerație măsuri pentru o utilizare mai rațională a capacităților de producție (se estimează că utilizarea capacității de producție a polistirenului este sub 70% în medie). Fluctuațiile conjuncturale pe piața maselor plastice sînt influențate și de tendința multor firme europene de a-și concentra producția în sectoare chimice specializate, cum ar fi produsele agrochimice și farmaceutice.

Apele termale — sursă energetică alternativă

ÎN Japonia începe o amplă acțiune, lansată de Ministerul Comerțului Exterior și Industriei, de cercetare — cu ajutorul sateliților și al avioanelor — a întregului teritoriu al țării în vederea întocmirii unei hărți a surselor de apă geotermală. Deși pe o mare parte a teritoriului țării se manifestă activități vulcanice și se cunosc numeroase izvoare geotermale, pînă acum nu s-a făcut inventarierea lor și nici o hartă cu amplasamentele lor precise.

În anul 1983, cînd se proiectează să se încheie lucrarea, harta va fi distribuită companiilor particulare pentru a stimula producția de energie electrică pe baza utilizării surselor geotermale. Se apreciază că energia geotermală va constitui în viitor o importantă alternativă la hidrocarburi, preconizîndu-se ca volumul capacităților energetice respective să crească de la 160 MW la începutul acestui an pînă la 7 300 MW în 1990 și 14 200 MW în 1995.

Aspecte ale dezvoltării industriei S.U.A.

DATELE statistice referitoare la dinamica producției într-o serie de ramuri importante ale industriei S.U.A. în ultimele două-trei decenii ilustrează continua devansare — ca ritm de creștere și, drept urmare, ca pondere în ansamblul producției industriale — a ramurilor extractive de către cele prelucrătoare. Tot ramurile prelucrătoare (fabricarea de fibre sintetice, de articole farmaceutice, de produse petroliere ș.a.) au înregistrat și cele mai înalte sporuri ale productivității muncii. (vezi tabelul)

Dinamica unor indicatori ai industriei S.U.A., în perioada 1947—1978 (creșteri medii anuale, în %)

Produsul	Volumul extracției sau producției	Productivitatea muncii
Mineriu de fier ¹	2,2	4,9
Mineriu de cupru ¹	4,6	4,5
Cărbune	0,2	3,4
Minerale nemetalifere (fără combustibil) ²	2,9	3,5
Metale teroase	1,3	2,1
Ciment hidraulic	2,1	4,2
Produse petroliere	3,4	5,5
Fibre sintetice ³	8,5	6,3
Articole farmaceutice ⁴	7,3	5,6
Săpun și detergenți ⁵	4,1	3,4
Lacuri și vopsele ⁶	3,3	3,0
Ambalaje de sticlă	3,6	2,0

¹ Greutatea brută; ² 1954—1978; ³ 1957—1978; ⁴ 1963—1978; ⁵ 1958—1977; ⁶ 1958—1978.

Dacă, însă, se compară — pe ramuri — ritmurile înregistrate de cei doi indicatori se constată că, în timp ce în cadrul industriei prelucrătoare din S.U.A. creșterile producției au fost obținute, de regulă, și pe calea extinderii capacităților de producție, în industria extractivă și — în parte — în cea metalurgică sporurile de producție s-au realizat, cvasiintegral, pe calea intensificării proceselor respective.

GLOSAR

Date noi despre D.S.T. [I]

DREPTUL SPECIAL DE TRAGERE (D.S.T.) este, după cum se știe, un instrument monetar de cont și de rezervă emis de Fondul Monetar Internațional (F.M.I.). Inițiat la sesiunea de la Rio de Janeiro a F.M.I. (1967), maturizat din punct de vedere tehnic în 1969, emis pentru prima oară în 1970, an în care țările membre ale F.M.I. participante la sistemul D.S.T. au primit primele alocări și au început operațiile cu D.S.T., acest instrument face încă obiectul unor modificări de conținut și al unor discuții în contradictoriu cu privire la utilitatea lui. Este firesc să fie așa, având în vedere că D.S.T. reprezintă o noutate absolută în acest domeniu.

Acest instrument este emis fără o bază sau o garanție materială. În consecință, volumul emisiunii nu este determinat de existența unor valori materiale (cum ar fi aurul) și nici de politica monetară a unui anumit stat (cum este politica S.U.A. pentru dolar, monedă nu numai națională, ci și internațională), ci de aprecierea reprezentanților statelor membre ale F.M.I. (în număr de 141) cu privire la existența unei nevoi de lichiditate internațională care nu poate fi acoperită printr-o sporire a volumului altor instrumente de rezervă (aur sau valute de rezervă: dolari, lire sterline, mărci vest-germane etc.). Invers: în cazul în care același organism constată că lichiditatea internațională este excesivă, el poate să decidă reducerea — prin anulare — a volumului de D.S.T. aflat în circulație.

Spre deosebire deci de celelalte elemente de lichiditate, al căror volum este determinat de alte considerente decât acela al mărimii optime a rezervelor într-o țară sau în economia mondială, în cazul D.S.T. avem de-a face cu un volum orientabil constant de o autoritate internațională competentă, exclusiv în funcție de necesitățile de suplimentare sau reducere a rezervelor existente. Ca urmare, D.S.T. are avantajul potențial al stabilității. Această stabilitate este exprimată și de modul de evaluare.

La început (prin statutul modificat la 8 iulie 1969 al F.M.I.), unitatea D.S.T. a fost definită în aur: 0,888671 g aur fin, o cantitate egală cu aceea care definea pe atunci dolarul S.U.A., stabilindu-se astfel echivalența dintre D.S.T. și dolar. La 1 iulie 1974 s-a renunțat la definiția în aur și s-a trecut la metoda evaluării D.S.T. pe baza coșului valutar ponderat, compus din 16 valute ale țărilor a căror participare la exportul mondial de bunuri și servicii depășea 1%.

Evoluția coșului D.S.T.

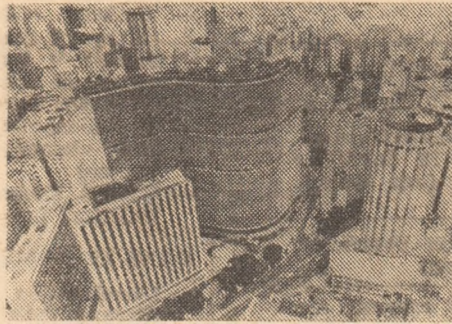
	1.VII.1974	1.VII.1978	1.I.1981	
	unități valutare incluse	ponderare %	unități valutare incluse	ponderare %
dolar S.U.A.	0,40	33,0	0,40	33,0
marcă vest-germană	0,38	12,5	0,32	12,5
liră sterlină	0,045	9,0	0,05	7,5
franc francez	0,44	7,5	0,42	7,5
yen japonez	26,0	7,5	21,0	7,5
gulden olandez	0,14	4,5	0,14	5,0
liră italiană	47,0	6,0	52,0	5,0
dolar canadian	0,071	6,0	0,07	5,0
franc belgian	1,60	3,5	1,60	4,0
riyal saudit	—	—	0,13	3,0
coroană suedeză	0,13	2,5	0,11	2,0
rial iranian	—	—	1,70	2,0
peseta spaniolă	1,10	1,5	1,50	1,5
Schilling austr.	0,22	1,0	0,23	1,5
coroană norvegiană	0,099	1,5	0,10	1,5
dolar australian	0,012	1,5	0,017	1,5
coroană daneză	0,11	1,5	—	—
rand sudafrican	0,0082	1,0	—	—

Structura coșului D.S.T. a fost modificată la 1 iulie 1978 prin înlocuirea coroanei daneze și a randului sud-african cu riyalul saudit și rialul iranian. O nouă modificare a fost hotărâtă să intre în vigoare la 1 ianuarie 1981, în sensul reducerii numărului de valute din coș de la 16 la 5. Motivul invocat a fost simplificarea tehnicii de determinare a valorii D.S.T.

C. K.

Populația urbană

Miruna Ilies, — București. — Potrivit progno-

zelor O.N.U., în anul 2000 populația globului va fi gistrează populația urbană: între 1950 și 1985

de cel puțin 6 miliarde de locuitori, din care 5 miliarde vor trăi în țări în curs de dezvoltare. În cazul acestora din urmă ritmul cel mai rapid de creștere îl înre-

accasta a sporit de cinci ori mai rapid decât populația rurală. În plus, gradul de concentrare a populației urbane este deosebit de ridicat. Se apreciază că la sfârșitul secolului nostru, circa 20 de orașe ale lumii a treia vor avea o populație de cel puțin 10 milioane de locuitori fiecare. Între acestea se numără deja Ciudad de Mexico, Calcutta, Bombay, Djakarta, Sao Paulo și altele. Alături de centre moderne (fotografia alăturată prezintă un aspect din orașul brazilian Sao Paulo), multe din aceste orașe cuprind zone întinse de locuințe mizere improvizate, spre care afluează în fiecare an sute de mii de oameni din mediul rural.

Bursa de metale din Londra

Sorin Șerbănescu, București — Bursa de metale din Londra (London Metal Exchange, pe scurt LME) a fost inaugurată în anul 1877. Metalele ale căror prețuri se negociază la LME sînt cuprul, plumbul, argintul, aluminiul și nichelul. Înaintea creării LME, cînd negustorii se întîlneau într-o cafenea din City-ul londonez pentru a cumpăra sau vinde metale, rolul principal în tranzacții revestea pieței interne, iar prețurile cerute rămîneau neschimbate timp îndelungat. În prezent 70—80% din tranzacțiile încheiate la LME privesc străinătatea. Deschiderea Bursei de metale din Londra în a doua jumătate a secolului trecut este legată de transformarea Angliei din exportator de metale în mare importator și a fost favorizată de introducerea comunicațiilor telegrafice, care au făcut posibile tranzacțiile la termen. Este vorba de exemplu de vânzarea anticipată a unei cantități de metal, ca mijloc de asigurare contra unei scăderi a prețului în intervalul dintre plata în străinătate pentru metalul respectiv și vânzarea lui pe piața internă. În același mod cumpărătorii se asigură pentru acoperirea cerințelor lor viitoare.

Contractele presupun primirea sau livrarea efectivă a metalului respectiv, de o calitate aprobată. Cuprul, plumbul, zincul și aluminiul sînt vindute în partide de 25 t, iar nichelul în partide de 5 t, pentru livrare în o-

rice zi lucrătoare din următoarele trei luni. Pentru a fi ușor disponibil, metalul este depozitat în magazii la Amsterdam, Rotterdam, Hamburg, Anvers, Bremen, Genova, precum și în Anglia. Plata pentru contracte se face la data livrării, în lire sterline, la Londra. Contractele pe trei luni își au

originea în perioada de început a bursei, cînd acesta era timpul aproximativ necesar vapoarelor din țările producătoare de peste mări să ajungă în Anglia. În prezent, perioada de trei luni reprezintă durata maximă pentru care se poate acorda credit comercial de către membrii bursei.

Proiecte australiene

Dorin Droc, Lehliu — Disponind de importante resurse ale subsolului (cărbune, uraniu, bauxi-

cezi pentru dezvoltarea industriei sale, îndeosebi a celei extractive. Acest lucru va permite, totodată, îmbunătățirea structurii exporturilor sale, dependente acum, în proporție de 45 la sută, de agricultură și creșterea vitelor.

Harta alăturată eviden-

PRINCIPALELE PROIECTE INDUSTRIALE DIN DECENIUL AL NOUĂLEA

(Cifrele reprezintă milioane de franci)

tă, minereu de fier, plumb, zinc, nichel, petrol, gaze naturale etc.). Australia își propune să efectueze în cursul deceniului al nouălea investiții evaluate la circa 130 miliarde de franci fran-

țiază repartitia și costul principalelor proiecte industriale avute în vedere în momentul de față, ele fiind concentrate în special în partea de sud-est a țării, mai dezvoltată din punct de vedere economic.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 7 noiembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981 (Alexandru Radocea) 1
- Lărgirea bazei proprii de materii prime — cerința fundamentală în dezvoltarea eficientă a economiei (ing. Mircea Pirjol) 3
- Explorarea și valorificarea resurselor geotermale (Șerban Veliciu) 5
- Dinamica importurilor și exigențe ale valorificării superioare a materiilor prime (dr. Mihai Korca) 7
- Exploatarea cabalinelor : prezent și viitor (I. Teodoru) 9
- Eficiența concentrării efectivelor în îngrășătorile de taurine (Gh. N. Iosif) 10
- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Producția netă la baza determinării eficienței fondurilor fixe (Grigore Silași, Alexandru Bogdan) 11
- Dezbateri. Condiții optime pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar 13
- Sistematizarea teritoriului și a localităților (Dumitru Patriche) 15
- Cititorii au cuvântul 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Industria mică, o componentă importantă a economiei noastre naționale (I) Obiective, sarcini, direcții de acțiune (dr. Emil Mihuleac, dr. Nicolae Oprea) 18

TEORII — IDEI

- Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (IV) (Mihai Părăluță) 20
- Școli ● curente ● economiști. Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (I) (prof. dr. Oprea Parpală) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Colaborarea economică și tehnico-științifică — coordonată însemnată a politicii de destindere și pace (Dumitru Simion) 24
- U.R.S.S. Pîrghii economice pentru accelerarea introducerii progresului tehnic (Reghina Crețoiu) 27
- Tendințe-conjuncturi 28
- Orientări în dezvoltarea economică. Suedia (Carmen Damsa) ; Danemarca (Rodica Gheorghiu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

În SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

IN THIS ISSUE

- Exploration and better turning into account of the geothermic resources (Șerban Veliciu) 5
- The economic and financial mechanism — functional and efficient. The net production — basis for the determination of the efficiency of the fixed assets (Grigore Silași, Alexandru Bogdan) 11
- Best conditions for the introduction of the principle of the new economic and financial mechanism. (A. debate) 13
- The systematization of the territory and localities (Dumitru Patriche) 15
- Workers self-administration and the economic self-administration of the enterprises (IV) (Mihai Părăluță) 20
- Schools ● trends ● economists. Romanian economists promoters of the education and emancipation of the peasantry (Prof. Dr. Oprea Parpală) 22
- The economic, technic and scientific collaboration — important element of the policy of détente and peace (Dumitru Simion) 24
- U.S.S.R. Economic levers to accelerate the introduction of the technical progress (Reghina Crețoiu) 27

DANS LE NUMÉRO

- L'exploration et la mise en valeur des ressources géothermales (Șerban Veliciu) 5
- La production nette à la base du calcul de l'efficience des fonds fixes (Grigore Silași, Alexandru Bogdan) 11
- Conditions optimales pour l'application des principes du nouveau mécanisme économique et financier (débat) 13
- La systématisation du territoire et des localités (Dumitru Patriche) 15
- L'autoadministration ouvrière et l'autogestion économique des entreprises (IV) (Mihai Părăluță) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Les économistes roumains militants pour l'instruction et l'emancipation de la paysannerie (I) (prof. dr. Oprea Parpală) 22
- La collaboration économique et technico-scientifique — coordonnée importante de la politique de détente et paix (Dumitru Simion) 24
- L'U.R.S.S. Leviers économiques pour accélérer l'introduction du progrès technique (Reghina Crețoiu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Разведка и использование геотермальных ресурсов (Șербан Величу) 5
- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Чистая продукция — в основу определения эффективности основных фондов (Григоре Силаши, Александру Богдан) 11
- Оптимальные условия для внедрения принципов нового экономико-финансового механизма (обсуждение) 13
- Систематизация территории и населенных пунктов (Думитру Патрике) 15
- Рабочее самоуправление и хозяйственный расчет на предприятиях (IV) (Михай Пărăлуță) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Румынские экономисты, борники за просвещение и эмансипацию крестьянства (I) (проф. др. Опря Парпалă) 22
- Экономическое и научно-техническое сотрудничество — важная координата политики преследующей разрядку и мир (Думитру Симон) 24
- СССР — Экономические рычаги для ускорения введения технического прогресса (Регина Крецю) 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

În fiecare vineri în coloanele „Revistei economice” găsiți :

● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei anual.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

să mergi în pas cu moda
nu e dificil
când preferi pantofi

- FLEXIN** — încălțăminte flexibilă, de calitate, care oferă un grad sporit de confort ;
- FLEXIN** — încălțăminte modernă ;
- FLEXIN** — marcă a tuturor modelelor de încălțăminte cu fețe din material textil și înlocuitori de piele ;
- FLEXIN** — încălțăminte tratată pentru impermeabilizare sau galoșată spre a-i conferi un plus de rezistență la umiditate ;
- FLEXIN** — în toate magazinele de încălțăminte și la raioanele specializate din marile magazine universale ale co-

flexin

Nu numai în București, dar și în municipiile Botoșani, Dorohoi, Pitești, Curtea de Argeș, Reșița, Bocșa, Sebeș, Oravița, Zalău, Șimleul Silvaniei există unități comerciale care desfășoară articole de îmbrăcăminte executate la parametrii maximi și minimi (măsurile excepționale).

BOTOȘANI

- DURABIL, Calea Națională nr. 192 (încălțăminte pentru bărbați)
- SELECT, Calea Națională nr. 310 (încălțăminte pentru femei)
- GENERAL, Calea Națională nr. 267 (confecții pentru femei și bărbați)

DOROHOI

- CONFECȚII, strada 6 Martie nr. 7 (confecții pentru femei și bărbați)
- ÎNCĂLȚĂMINTE, strada Republicii nr. 76 (încălțăminte pentru femei)
- ÎNCĂLȚĂMINTE, strada 6 Martie nr. 9 (încălțăminte pentru bărbați)

PITEȘTI

- FORTUNA, strada Victoriei nr. 12 (confecții, tricotaje pentru femei și bărbați)

CURTEA DE ARGEȘ

- VIDRARU, strada Negru Vodă nr. 27 (confecții, tricotaje pentru femei și bărbați)

REȘIȚA

- NERA, Piața 1 Decembrie nr. 1 (confecții pentru bărbați și copii)
- UNIVERSAL nr. 34, strada 6 Martie nr. 1 (confecții bărbați)
- MAGAZINUL nr. 18, Piața Republicii nr. 40 (confecții pentru femei și bărbați)
- MAGAZINUL nr. 51, bulevardul Lenin nr. 24 (confecții pentru femei și bărbați)

BOCȘA

- MODERN, strada Gheorghe Doja nr. 25 (confecții pentru femei și bărbați)

SEBEȘ

- COMPLEX NORD, strada Țigăriei nr. 1 (confecții)

ORAVIȚA

- MAGAZINUL nr. 47, strada 30 Decembrie nr. 43 (confecții)

ZALĂU

- MERCUR, Piața Libertății (confecții și încălțăminte)

ȘIMLEUL SILVANIEI